

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ХАРЧУВАННЯ ТА ТОРГІВЛІ**

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

для студентів денної та заочної форми навчання
економічного факультету
за напрямом підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка»

Харків 2013

Розповсюдження і друк без офіційного дозволу ХДУХТ заборонено.

Методичні вказівки розглянуто і схвалено на засіданні кафедри іноземних мов, протокол № 17, від 28.05.2013 р.

Методичні вказівки схвалено науково-методичною комісією економічного факультету, протокол №10, від 21.06.2013 р.

Рецензент: доц. Удовенко І.В.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Тема 1. Завдання лінгвістичної теорії перекладу.....	6
Тема 2. Загальна та часткові теорії перекладу. Види перекладу.....	7
Тема 3. Адекватність і точність перекладу.....	14
Тема 4. Дослівний і буквальний переклад.....	15
Тема 5. Типи відповідників при перекладі.....	16
Тема 6. Закономірності пропусків та включень під час перекладу.....	17
Тема 7. Види значення слова.....	20
Тема 8. Вибір слова із синонімічного ряду при перекладі.....	21
Тема 9. Переклад інтернаціоналізмів.....	25
Тема 10. Переклад слів, що означають специфічні реалії.....	28
Тема 11. Переклад науково-технічних текстів.....	31
Тема 12. Передача власних імен та географічних назв при перекладі.....	36
Тема 13. Контекстуальні заміни при перекладі.....	42
Тема 14. Особливості перекладу вільних словосполучень.....	45
Тема 15. Переклад фразеологічних одиниць.....	48
Тема 16. Порядок слів і структура речення при перекладі.....	53
Тема 17. Членування та об'єднання речень при перекладі.....	54
Тема 18. Граматичні порівняння в процесі перекладу.....	55
Тема 19. Переклад конструкцій, які не мають формальних відповідників в українській мові.....	57
Тема 20. Переклад конструкцій, які не мають формальних відповідників в українській мові. Переклад синтаксичних комплексів – інфінітивних, дієприкметникових, герундіальних.....	59
Тема 21. Переклад конструкцій, які не мають формальних відповідників в українській мові. Переклад абсолютних конструкцій.....	65
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ.....	67
ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ.....	93
ASSIGNMENTS FOR SELF-TRAINING.....	105
ДОДАТОК 1. PROVERBS.....	109
ДОДАТОК 2. «ХИБНІ ДРУЗІ» ПЕРЕКЛАДАЧА.....	111
ДОДАТОК 3. СИСТЕМИ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ.....	115
ДОДАТОК 4. ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	121
ДОДАТОК 5. СТИЛІСТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	123
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	124

ВСТУП

З кожним роком Україна все впевненіше інтегрується у світове співтовариство, розвиває співробітництво з іншими країнами й народами в різноманітних сферах: у промисловості, культурі, науці та освіті. Для забезпечення ефективної міжнародної співпраці, міжкультурного діалогу зростає потреба у фахівцях, які поряд із гарними знаннями іноземної мови володіють умінням урахувати в процесі спілкування національно-культурні особливості партнерів. Більша частина сучасних досліджень емпатуює семіотичність і унікальність кожної культури, розглядаючи її як діалогову систему, що базується на культурно-орієнтованих символах. Культура як сукупність матеріальних і духовних цінностей, створених людським суспільством, поєднує в собі мову, науку, знання, освіту.

Мова є найважливішим засобом людського спілкування за допомогою якої люди обмінюються думками і досягають взаємного розуміння. Спілкування людей за допомогою мови здійснюється двома шляхами: в усній і в письмовій формі. Якщо ті, хто спілкується володіють однією мовою, то спілкування відбувається безпосередньо, однак, коли люди володіють різними мовами, безпосереднє спілкування стає вже неможливим. У цьому випадку на допомогу приходить переклад, тобто передача засобами однієї мови думок, висловлених на іншій мові. Переклад є важливим допоміжним засобом, що забезпечує виконання мовою його комунікативної функції в тих випадках, коли люди висловлюють свої думки на різних мовах.

Перекладознавство як наука спирається на порівняльне мовознавство, теорію комунікації та інформації, соціальну варіативність мов. Сучасне перекладознавство тісно пов'язане з минулим досвідом перекладачів, використовує його у розробленні нагальних питань теоретичної та практичної орієнтації, фокусуючи особливу увагу на аспектному та текстовому підходах до письмового й усного перекладу. Перекладачі на сучасному етапі вирішують різноманітні проблеми, серед яких – питання відповідності одиниць, формальна і динамічна еквівалентність, стилізація перекладу, прагматико-комунікативні засади, типи і види перекладу, його соціально-теоретичний та національний характер, принципи, критерії та методи перекладу.

Дисципліна «Теорія і практика перекладу» посідає надзвичайно важливе місце, оскільки через систему лекційних, семінарських і практичних занять має забезпечити студентам знання, які дають змогу користуватися мовою як засобом спілкування в тому готовому вигляді, в якому вона входить у схему особистісних і соціальних стосунків. Переклад відіграє велику роль у всіх сферах життя. У найзагальнішому плані переклад можна визначити як збереження змісту повідомлення при зміні його мовної форми. Об'єктом науки про переклад є не тільки комунікація із використанням двох мов, а й коригуюча діяльність джерела, перекладу та одержувача. Перед перекладачем стоять два основні завдання: перше – правильно зрозуміти зміст англійського тексту; друг – повно і точно передати цей зміст засобами української мови.

Для того, щоб успішно вирішувати ці завдання, тобто перекладати англійський текст з певною швидкістю, необхідна наявність чотирьох умов:

1. Знання певного мінімуму найбільш уживаних слів
2. Знання основ граматики англійської мови
3. Володіння технікою перекладу
4. Знайомство перекладача з тією областю знання, до якої відноситься даний текст

У процесі здійснення перекладу дуже важливо попередити помилки, що виникають через схожі, а насправді відмінні явища в межах кожного аспекту іноземної та рідної мов. Вивчення курсу «Теорія і практика перекладу» покликане запобігти інтерференції української мови на англійську та навпаки.

Метою вивчення дисципліни є ознайомлення студентів із загальнотеоретичними й методологічними питаннями перекладу, засобами правильного (адекватного) перекладу різних мовних одиниць і явищ англійської мови українською і навпаки, лексико-граматичними, семантичними, а також стильовими аспектами перекладу.

Одним із основних видів аудиторних занять на яких базується вивчення навчальної дисципліни «Теорія і практика перекладу» є практичні заняття, які сприяють активізації творчої діяльності студентів, спонукають до креативної, активної і напруженої праці, розвивають мислення, привчають до відповідальності і самоконтролю, активізують пошукову та дослідницьку діяльність.

Виконанню практичних завдань студентами передуює вивчення теоретичних питань, які містять базові та проблемні положення дисципліни «Теорія і практика перекладу».

Методичні вказівки складено відповідно до робочої програми дисципліни «Теорія і практика перекладу» для студентів денної та заочної форми навчання економічного факультету за напрямом підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка».

Тема 1. ЗАВДАННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ ТЕОРІЇ ПЕРЕКЛАДУ

Лише наполеглива робота, постійні вправи на розвиток пам'яті і мовних навиків перетворюють знавця мов у перекладача-професіонала.

(Р. Зорівчак)

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ

КУРЙОЗИ ПЕРЕКЛАДУ

Той, хто вивчає англійську мову, може вживати у своїх перекладах граматично правильний (на його думку!) вираз «The Queen and Her relatives», але британець насилу зрозуміє, що мається на увазі «The Royal Family»; або, приміром, така фраза, як «Герой – виразник ідей автора» була перекладена як «The hero is the loudspeaker of the author» («гучномовець автора»), а в ідеалі потрібно було вжити «mouthpiece». Такі курйози трапляються досить часто. Звернімося до більш тонких матерій: наприклад, якщо для нашого співвітчизника, який не досить добре володіє мовою, різниця між виразами «Don't you want to go?» і «Would you like to go?» не дуже велика, то для британця вона принципова, тому що першу фразу він сприйме як поганий тон. Звичний для нашого ділового спілкування вираз «Які питання вас цікавлять?» нерідко перекладають як «What problems are you interested in?», не враховуючи, що в англійській мові слово «problems» має стійкий негативний відтінок. Правильно це питання буде звучати так: «What questions (issues) are you interested in?».

ТЕМА 2. ЗАГАЛЬНА ТА ЧАСТКОВІ ТЕОРІЇ ПЕРЕКЛАДУ. ВИДИ ПЕРЕКЛАДУ

Виправте помилки, допущені у процесі комп'ютерного перекладу. У чому різниця між ним та перекладом, здійсненим людиною? Які завдання ви поставили б перед розробниками комп'ютерних програм-перекладачів?

1. RECENT DEVELOPMENTS IN TOURISM

The developments in technology and transport infrastructure, such as jumbo jets, low-cost airlines and more accessible airports have made many types of tourism more affordable. There have also been changes in lifestyle, such as retiree-age people who sustain year round tourism. This is facilitated by internet sales of tourism products. So, many kinds of tourism have been developed.

Sustainable tourism is envisaged as leading to management of all resources in such a way that economic, social and aesthetic needs can be fulfilled while maintaining cultural integrity, essential ecological processes, biodiversity, and life support systems.

Ecotourism, also known as ecological tourism, is responsible travel to fragile, pristine, and usually protected areas that strives to be low impact and small scale. It helps educate the traveler; provides funds for conservation; directly benefits the economic development and political empowerment of local communities; and fosters respect for different cultures and for human rights.

Recession tourism is a travel trend, which evolved by way of the world economic crisis. Identified by American entrepreneur Matt Landau (2007), recession tourism is defined by low-cost, high-value experiences taking place of once-popular generic retreats.

In educational tourism, the main focus of the tour or leisure activity includes visiting another country to learn about the culture, such as in Student Exchange Programs and Study Tours, or to work and apply skills learned inside the classroom in a different environment, such as in the International Practicum Training Program.

Creative tourism has existed as a form of cultural tourism, since the early beginnings of tourism itself. Now it is related to the active participation of travellers in the culture of the host community, through interactive workshops and informal learning experiences.

НЕЩОДАВНІ ПОДІЇ В ТУРИЗМІ

Події в технології і транспортна інфраструктура, як наприклад гігантські струмені, дешеві авіалінії і більш доступний аеропорти зробили багато видів більш придатного туризму. Там також були змінами в стилі життя, як наприклад люди віку відставника, які підтверджують рік навколо туризму. Це полегшує інтернетівський комерційний продукції туризму. Так, багато видів туризму було розвинене.

Підтримуваний туризм зустрінутий обличчям до обличчя, як, приводячи до управління всіма ресурсами таким чином, що економічні, соціальні та естетичні потреби можуть виконуватися, обслуговуючи культурну цілісність, суттєві екологічні процеси, біологічна варіативність, і життєві виконавчі системи.

Ecotourism, також відомий як екологічний туризм, – відповідальна подорож до крихкого, древнього, і зазвичай захищені області це постарався бути низьким impact і малим масштабом. Він допомагає виховують мандрівника; виділяє кошти для заповідника; безпосередньо приносить вигоду економічному розвитку та політичному повноваженням місцевих товариств; і заохочує ставлення до різних культур і для прав людини.

Туризм спаду – тенденція подорожі, яка еволюціонувала за допомогою світової економічної кризи. Ідентифіковано Американським підприємцем Met Landau, туризм спаду визначають дешеві, високозначимі досліді, що мають місце одного разу популярних родових відступів.

В освітньому туризмі, головний центр турне чи вільної діяльності включає відвідування іншої країни, щоб дізнатися про культуру, як наприклад у Студентських Обмінних Програмах і Вивчають Тури, або, щоб створити і застосувати навички, навчені всередині класної кімнати в різному оточенні, як наприклад у Міжнародному практикумі, навчальним програму.

Творчий туризм існував як форма культурного туризм, починаючи з ранніх почав туризму безпосередньо. Зараз це є в родинних стосунках з активну участь мандрівників у культура рідного суспільства, через діалогові цехи і informal вивчаючи досліді.

2. THE ROLE OF THE HOSPITALITY INDUSTRY IN THE ECONOMY

The role of the hotel business in the modern economy is constantly growing and changing. Economically, the hotel business is considered as a certain set of social relations in the sphere of production, exchange and distribution of products; part of the national economic complex of the country, including certain types of industry production and economic activity; economic science that studies the hotel business as a branch of the economy of the country or region (the economy hotel industry); social science that studies the behavior in the areas of production of hotel product, consumption, distribution and exchange. Economists analyze the processes occurring in these areas, predicting their consequences for individuals, organizations and society as a whole in the processes of production, distribution, exchange and consumption of hotel services.

Modern hotel business as an economic phenomenon has an industrial form; serves as the hotel product and services that cannot be accumulated and transported; creates new jobs and supports often pioneer the development of new areas and promotes the accelerated development of national economy; acts as a mechanism for redistribution of national income in favor of specializing in the hospitality business; is a multiplier of national income growth, employment and development of local infrastructure and growth of living standards of local population; is characterized by

high efficiency and fast return on investment; acts as the effective means of conservation and cultural heritage, as these elements form the basis of its resource base; compatible with virtually all sectors of the economy and human activities, as their differentiation and discretion, and creates the potential difference recreational environment that causes people's needs to change places and cognition. Thus, the hotel business is able to provide an active influence on the economy of the region (or country), in which it develops, its economic, social and humanitarian foundations. Currently, models of economic impact of hotel business in the sphere of the economy are much more complex and not based on theoretical concepts and hypotheses, and on statistical data.

РОЛЬ ПРОМИСЛОВОСТІ ГОСТИННОСТІ В ЕКОНОМІЦІ

Роль hotel бізнесу в сучасній економіці постійно зростає і змінюється. Економічно, hotel бізнес розглядається як певний набір соціальних відносин у сфері виробництва, обмінюють та розповсюдження продукції; частина національного економічного комплексу країни, в тому числі певні види industry виробництва та господарської діяльності; економічна наука, яка вивчає hotel бізнес як галузь економіки країни або регіону (промисловість готелю економіки); суспільна наука, яка вивчає поведінку в областях виробництва hotel продукту, споживання, поширення та обміну. Економісти аналізують процеси, поява в ці області, пророкуючи їх наслідки для індивідуумів, організацій і суспільства як ціле в процесах виробництва, розповсюдження, обмінюють і споживання hotel послуг.

Сучасний hotel бізнес, так як економічне явище має індустріальну форму; служить hotel продуктом та послугами, які не можуть бути накопичені і перевезені; створює нові робочі місця і підтримки часто ріонер розвитку нових областей і просуває прискорений розвиток народного господарства; служить механізмом для перерозподілу національного доходу на користь спеціалізації в бізнесі гостинності; – множник приросту національного доходу, зайнятості та розвитку місцевої інфраструктури і приросту життєвих стандартів місцевого населення; характеризується високоефективною і швидкою окупністю інвестицій; служить ефективним засобом conservation та культурної спадщини, так як ці стихії формують основу його основи ресурсу; compatible фактично з усіма секторами економіки і людських дій, як їх диференціювання і розсуд, і створює розважальне оточення потенційної різниці, яке змушує потреби людей змінити місця і пізнання. Тому, hotel бізнес може забезпечити активний вплив на економіку регіону (або країна), в якому це розвивається, його економічні, соціальні та гуманітарні фонди. На даний момент, моделі економічного зіткнення hotel бізнесу в сфері економіки набагато більше складні і не засновані на теоретичних поняттях і гіпотезах, і на статистичних даних.

3. LEADERSHIP IN HOSPITALITY INDUSTRY

In the beginning of development of the hospitality industry, when a lot of the hospitality organizations were family owned, leadership was associated with ownership. However, with a growth of hospitality organizations, a more broadly based approach to the appointment and development of leaders were needed. The real key to leadership involves developing appropriate personality characteristics and the talents of other members of the organization. Moreover, we can identify some of the most important indicators of the appropriate temperament for leadership. They are: self-control (leaders should be above average in their ability to exercise self-control); sense of value (respect the intangible, spiritual side of life); drive (a strong drive is an advantage in any assignment); moodiness (the manager should be optimistic, cheerful and generally capable of maintaining morale and team spirit); sensitivity (the one who is sensitive to himself is sensitive and to others, so have a high potential to managerial success); defense of ideas (managers should be willing and able to support and defend their own ideas); self-awareness (the person needing less recognition for individual contribution is more successful for managerial success); balance (the ability to defend their ideas and a low degree of self-consciousness, coupled with a high degree of sensitivity to other people).

There are many variables, which underlie the effectiveness of managerial leadership in the hospitality industry, including: the type and nature of establishment, its goals and objectives, and the organizational culture and climate; the characteristic of the manager, personality, attitudes, abilities, value system and personal credibility; the characteristics of subordinates, their needs and expectations, motivation and commitment, and their knowledge, confidence and experience; the basis of the leadership relationship and the type of power and influence; the relationships between the manager and the group, and among members of the group; the type of problem and nature of the manager's decisions; the nature of the tasks to be achieved, the extent to which they are structured or routine, the technology and work organization; the organization structure and systems of management; the nature and influence of the external environment.

The leadership issue still remains not well understood. Leaders have not to be aware of the times, because they are changing faster than we can imagine.

ЛІДЕРСТВО В ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

На початку розвитку промисловості гостинності, коли багато організацій гостинності було фамільним володів, лідерство асоційоване з власністю. Однак, з приростом організацій гостинності, більше широко базував підхід до призначення та розвитку лідерів були потрібні. Реальний ключ до лідерства включає розвиток відповідних характеристик особистості і талантів інших членів організації. Крім того, ми можемо ідентифікувати деякі з найголовніших індикаторів відповідного темпераменту для лідерства. Ними є: самовладання (лідери повинні бути вище середньої величини в їх здатності розвивати самовладання); сенс значення (поважайте щось незбагненне, духовна сторона

життя); їзда (сильна їзда – перевага в будь-якому призначенні); сумовитість (менеджер повинен бути оптимістичним, бадьорим і в загальному здатним до підтримання морального стану і зіграності); чутливість (те, хто чутливий до себе чутливий і до інших, так мають високий потенціал до директорського успіху); захист ідей (менеджери повинні бути готові і здатні підтримувати і захищати їхні власні ідеї); володіє самосвідомістю (особа, потрібен менший розпізнавання для індивідуального вкладення, успішніше для директорського успіху); баланс (здатність захистити їхні ідеї і низький ступінь self – свідомості, пов'язав з вищим ступенем чутливості до інших людей).

Є багато змінних, які лежать в основі ефективності директорського лідерства в промисловості гостинності, в тому числі: тип і природа установи, його цілей і завдань, і організаційної культури та клімату; характеристика менеджера, особистості, відносин, здібностей, системи значення і особистої довіри; характеристики підлеглих, їх потреб і очікувань, спонукання і зобов'язання, і їх знання, довіри і досвіду; основа взаємини лідерства і вид влади і впливу; взаємини між менеджером і групою, і серед членів групи; вид проблеми і природа рішень менеджера; природа завдань, які досягнуті, протяжність, до якої вони структуровані або шаблон, технологія і робоча організація; структура організації і системи управління; природа і вплив умови експлуатації.

Результат лідерства все ще залишається не добре зрозумілим. Лідерам не доведеться бути обізнаним про разях, тому що вони змінюються.

4. THE HOTEL COMPLEX AS AN OBJECT OF MANAGEMENT

Our society is made up of all kinds of organizations, such as companies, government, departments, unions, hospitals, schools. They are essential to our existence, helping to create our standard of living and our quality of life. In all these organizations, there are people carrying out the work of a manager. The role of the manager is particularly significant in such social sphere as the lodging industry. The lodging industry is the most important element of the social sphere. It plays the leading part in the increase of the public production and accordingly in the uplifting of living standards.

One can designate the hotel as an enterprise rendering service to the people, which are out of doors. The service of the placing and the nourishment is the leading one at the hotel. The hotel apartments are the basic element of the placing service. They are intended for the rest, sleeping and work of the guests. In additional the placing service includes the service, which is done by the personal of the hotel. These are reception and official registration of the guests, cleaning the rooms and others. The additional service includes swimming-pools, conference halls, hair-dresser's, massage-room and many other things. The hotel is distinguished by the additional service among other hotels. Therefore this service is very important by the forming of the attractiveness of the hotel.

Among the main services of the hotel one can also distinguish the reserving the place, the facilities, the receiving and the service of the exploitation of the apartment fund.

The service of the nourishment, the placing service and the additional service are formed different at the hotels. And so one can designate several types of the hotels.

The peculiarities of the hotel service are: the processes of the production and the consumption are not synchronous (it means that several kinds of service do not connect with the presence of the client (cleaning the rooms)); limited possibility of the keeping; urgency of the service; the broad participation of the staff in the production process; seasonal demand for the hotel service, which has an influence on the loading of the hotel; interdependency between the hotel service and the purpose of the travelling.

КОМПЛЕКС HOTEL ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ

Наше суспільство складається з усіх видів організацій, як наприклад компанії, уряд, відділи, об'єднання, лікарні, школи. Вони мають велике значення для нашого існування, допомагаючи створити наш життєвий рівень і наша якість життя. У всіх цих організаціях, є люди, які здійснюють роботу менеджера. Роль менеджера особливо істотна в такій соціальній сфері як квартирна промисловість. Квартирна промисловість – найголовніша стихія соціальної сфери. Вона відіграє провідну частину в збільшення суспільного виробництва і відповідно під вздиманні життєвих стандартів.

Один може позначити готель як підприємство, що надає послугу до людей, які зовнішні. Обслуговування розміщення та харчування – просування один в готелі. Hotel квартири – основна стихія розміщуючої обслуговування. Вони призначаються для відпочинку, сплячи і робота гостей. У додатковому розміщуюча обслуговування включає обслуговування, яке робить персонал готелю. Вони – прийом і офіційна реєстрація гостей, прибираючи кімнати та інші. Додаткове обслуговування включає басейни, конференц-зали, оформлювач волосся вітрин, масажна кімната та інші речі. Готель видатний додатковим обслуговуванням серед інших готелів. Тому це обслуговування дуже важливо освітою з привабливості готелю.

Серед головних послуг готелю один може також відрізнити збереження місце, кошти, отримання та обслуговування експлуатації кімнатного фонду.

Обслуговування харчування, яка розміщує обслуговування і додаткове обслуговування – сформований different в готелях. І так один може позначити кілька видів готелів.

Особливостями hotel обслуговування є: процеси виробництва і споживання не синхронні (це означає, що кілька видів обслуговування не з'єднуються з присутністю клієнта (убирание кімнат)); обмежена можливість зберігання; настійність обслуговування; широку участь штату у виробничому процесі; сезонний запит на hotel обслуговування, яке має вплив на вантаження готелю; взаємозалежність між hotel обслуговуванням і метою подорожі.

между hotel обслуживанием и целью путешествия.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!!!

Програми автоматичного перекладу документів доцільно використовувати:

- при абсолютному незнанні іноземних мов;
- у разі необхідності одержати переклад швидко, наприклад, при перекладі Web-сторінок;
- для створення підрядкового перекладу – чернетки, що використовується для повноцінного перекладу;
- у разі пересилання документів іноземним партнерам.

Тема 3. АДЕКВАТНІСТЬ І ТОЧНІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ

На рівні фонем перекладаються власні імена, назви газет, журналів, організацій. На рівні морфем – такі слова, як ski+er – «лижник». На рівні слова: lady – «дама, леді, жінка»; переклад фразеологічних одиниць, ідіоматичних виразів (pass away, leave the stage, join the majority – «померти»), а також атрибутивні конструкції (solid fuel engine – «двигун на твердому пальному», Dear Sirs – «шановні панове»). На рівні речення – прислів'я та приказки: Time cures all. – «Час – найкращий лікар». На рівні текста – будь-яка послідовність мовних одиниць. Текст характеризується цільністю та завершеністю. Але завжди треба пам'ятати про найбільш адекватну передачу змісту: наприклад, у 19 ст. шосе або дорога могли перекладатися словом «airline», а слово «idiot» у 15 ст. мало значення «сан священника», у 18 ст. – «блазень», а сторіччям пізніше – «ідіот».

КУРЙОЗИ ПЕРЕКЛАДУ

Той, хто вивчає англійську мову, може вживати у своїх перекладах граматично правильний (на його думку!) вираз «The Queen and Her relatives», але британець насилу зрозуміє, що мається на увазі «The Royal Family»; або, приміром, така фраза, як «Герой – виразник ідей автора» була перекладена як «The hero is the loudspeaker of the author» («гучномовець автора»), а в ідеалі потрібно було вжити «mouthpiece». Такі курйози трапляються досить часто. Звернімося до більш тонких матерій: наприклад, якщо для нашого співвітчизника, який не досить добре володіє мовою, різниця між виразами «Don't you want to go?» і «Would you like to go?» не дуже велика, то для британця вона принципова, тому що першу фразу він сприйме як поганий тон. Звичний для нашого ділового спілкування вираз «Які питання вас цікавлять?» нерідко перекладають як «What problems are you interested in?», не враховуючи, що в англійській мові слово «problems» має стійкий негативний відтінок. Правильно це питання буде звучати так: «What issues are you interested in?».

Вправа 1. Чи зможете ви адекватно та точно перекласти наступні речення?

1. He ordered a submarine but he couldn't finish.
2. See my angel standing over there? Isn't he gorgeous?
3. He trained one thousand workers at a clip.
4. Some baby bear tried to arrest me for speeding but I conned him out of it.
5. That means we're home free.
6. "What did you discover?" – "Hot water!"
7. She was just in orbit when she got the letter.
8. It was one of London's famous pea soups.
9. No problem, piece of cake!

Тема 4. ДОСЛІВНИЙ І БУКВАЛЬНИЙ ПЕРЕКЛАД

Вправа 1. Яка різниця між буквальним та еквівалентним перекладом? Наведіть свої приклади.

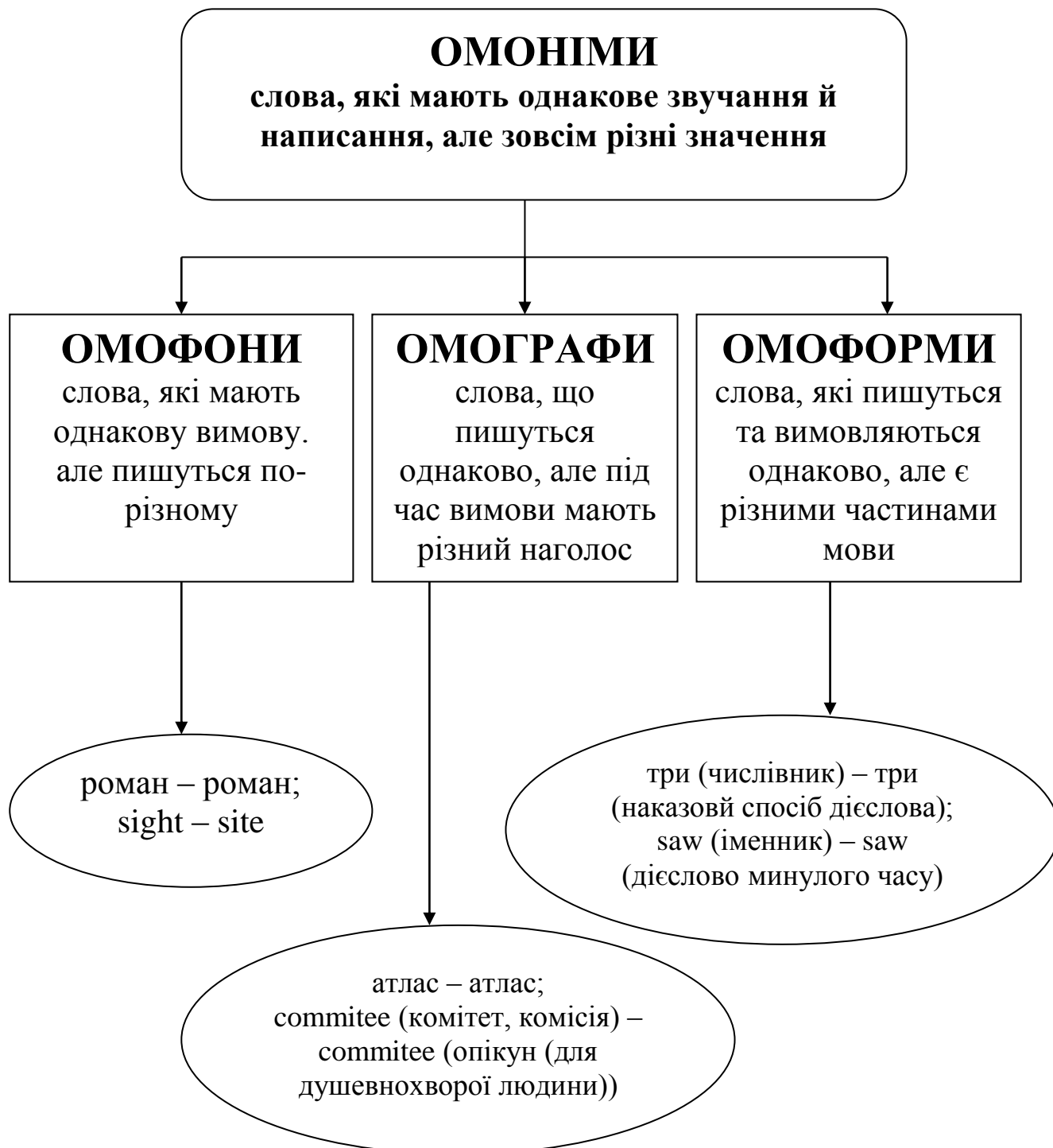
Оригінал	Буквальний переклад	Еквівалентний переклад
However, <i>commercial production</i> proved what the <i>opponents</i> of the new <i>technique</i> called in <i>adequate</i> .	Проте <i>комерційна продукція</i> виявилась, як стверджували <i>опоненти</i> нової <i>техніки</i> , <i>неадекватною</i> .	Проте <i>промислове виробництво</i> виявилось, як стверджували <i>противники</i> нового <i>метода</i> , <i>недостатнім</i> .

Вправа 2. Вкажіть лексичні кальки.

- 1) *convention* – конвенція;
- 2) *conviction* – переконання;
- 3) *subdivision* – підрозділ;
- 4) *push-button* – кнопкове керування.

Тема 5. ТИПИ ВІДПОВІДНИКІВ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ

Вправа 1. Ретельно вивчіть запропоновану таблицю та доповніть її власними прикладами.

Тема 6. ЗАКОНОМІРНОСТІ ПРОПУСКІВ ТА ВКЛЮЧЕНЬ ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДУ

Вправа 1. Проаналізуйте наведені приклади закономірностей пропусків (omissions) при перекладі та складіть власні 5 речень для ілюстрації.

При перекладі для точного передавання змісту оригіналу часто потрібен пропуск того чи іншого слова або виразу, що пояснюється неспівпадінням засобів вираження у різних мовах. Коли йдеться про пропуск слів у перекладі, то мається на увазі пропуск тільки повнозначних слів, а не допоміжних чи службових. Так, не можна вважати пропуском той факт, що ми не перекладаємо допоміжні та напівдопоміжні дієслова. Вони хоч і не перекладаються окремо, але знаходять те або інше вираження при перекладі в обраній формі слова. Наприклад: I have read your book. – Я прочитав вашу книжку. (форма Present Perfect передана в українській мові доконаним видом дієслова). He threw the door open. – Він розчинив двері. (значення аналітичної конструкції *to throw open* передається вживанням суфікса *роз-*).

Повнозначні слова пропускаються при перекладі у тих випадках, коли в англійському тексті вони необхідні як елемент структури для зв'язку окремих частин, а в українському тексті вони зайві: He received and answer to say/saying that his friend was coming to see him. Він отримав відповідь, що його товариш збирається відвідати його. Six o'clock saw the President of the board enter his study. Рівно о шостій голова правління увійшов до свого кабінету. У більшості випадків можливість (а інколи і необхідність) пропуску слова або навіть кількох слів залежить від умов контексту, які важко піддаються узагальненню. Інколи в перекладі є можливим пропустити цілу смислову групу, наприклад: In summer he usually wore a flannel suite that always creased in the wrong places and never in the right ones. Влітку він звичайно ходив у фланелевому костюмі зі складками завжди не там, де треба.

Вправа 2. Перекладіть подані тексти українською мовою. У яких випадках ви використаєте пропуски або включення?

MARCO POLO was the first person to travel the entire 8000 km length of the Silk Route, the main trade link between Cathay (China) and the West for over two thousand years. He was born in Venice, the son of the merchant. In 1271, when he was 17, he set off for China. The journey took him 4 years. His route led him through Persia, Afghanistan, and Mongolia. He travelled by boat, but mainly on horseback, and he frequently got lost. He was met by the emperor Kublai Khan. He was one of the first Europeans to visit the territory, and he travelled extensively. He went over mountain ranges, down rivers, and across deserts.

He stayed in China for 17 years. When he left, he took back a fortune in gold and jewellery. He arrived back home in 1295. He wrote a book called **The Travels of**

Marco Polo, which gave Europeans their first information about China and the Far East.

TOMMY WILLIS, backpacker in Asia

Tommy Willis is in Fiji. He's on the ninth-month backpacking trip round south-east Asia. He flew into Bangkok 5 months ago. Since then, he's been to Vietnam, Hong Kong, South Korea, and climbed to the summit of the mount Fiji in Japan. He's been staying in the cheap hostels, along with a lot of other young people. "I've met a lot of really great people, but it hasn't all been easy", said Tommy. "I've had diarrhea a few times, and I've been pickpocketed once. I've also been mugged, which was really scary". Apart from that, his only worry is the insects. He's been stung all over his body.

He's been travelling mainly by public transport – bus, train, and ferry, but when he's been able to afford it, he's also taken the occasional plane.

He's looking forward to taking things easy for another week, and then setting off again for Australia. "Once you've got the travel bug, it becomes very hard to stay in the same place for too long", he said.

Вправа 3. Використайте експлікацію (описовий переклад).

I. 1. The Candle Auction. 2. Whistle stop speech. 3. Sidesman. 4. Jet-lagged. 5. Pilgrim fathers. 6. The Union Jack. 7. Stars and Stripes. 8. Shepherd's pie. 9. Tommies (Tommy Atkins). 10. Kiwis. 11. Yankees. 12. Collective (party) membership. 13. Inner Cabinet. 14. Bull's eye. 15. The battle of Britain. 16. "Blue Book". 17. The Ladies Gallery (in British Parliament).

II. 1. Пампушки. 2. Стати на рушник. 3. Лежанка. 4. Весільний батько.

Вправа 4. Перекладіть наступний текст, звертаючи увагу на можливість скорочень та спрощень.

Ancient Athenian navy yards kept careful lists of equipment for their trireme fleet. Those lists that survive revealed two different lengths of oar, 13 feet and 10 feet 10 inches, the shorter being used toward the narrow bow and stern of the vessel. Aristotle compared their splayed-out pattern to the fingers of the hand. From Athenian accounts it is clear that a trireme was not for positioning alongside other craft for boarding and capture, in the style of Hollywood sea battles. It was a fast seaborne missile, its ramming beak, reinforced with bronze, being used to hit other craft to hole and flood them. Triremes were day sailors and carried only a handful of soldiers (14 in all) with a partial deck canopy to shield the top oarsmen from sun and rain and from enemy javelins. Oarsmen customarily were free citizens. As the Greek historians Herodotus and Thucydides both relate, the Athenians and their allies, with a brilliant use of triremes, beat off the Persians at the Battle of Salamis in 480 BC. If the Greeks had lost, many ideas of government, of philosophy, of culture taken for granted today would have died with them.

Вправа 5. Експлікуйте, де це можливо, інформацію першоджерела під час перекладу українською мовою.

1. Isaac Newton contributed to many branches of human thought, among which physics and mathematics were the fields in which he contributed substantially. 2. Nokia was also the first mobile with a T9 predictive text, that made SMS a piece of cake. 3. The most popular version of Murphy's Law is "Anything that can go wrong will". 4. In the Bay of Biscay off France a minisubmarine found giant oyster 20 cm (8 inches) across; in the Mediterranean another found gardens of sponges around a cold seep where methane leaks from the sea floor. 5. Richard Branson was the 9th in the Sunday Times Rich list 2006, worth just over 13 billion. 6. In 2006, Branson formed Virgin Comics and Virgin Animation. 7. His high public profile often leaves him open as a figure of satire – the 2000 AD series Zenith featured a parody of Branson as a super villain, as the comics' publisher and favoured distributor. 8. Of the two brothers, Tom Watson, Jr. was seen to make the most obvious impact on IBM as a whole. 9. In his original book, Tom Watson, Jr. made it clear that almost everyone in IBM opposed his decision to invest in the development of computers. 10. In particular, IBM's technical experts condemned it. Even the supporters of the new technology underestimated the potential. 11. Dubbed the Hamburger King, Kroc was included in the TIME 100 list of the world's most influential builders and titans of industry and amassed a \$500 million fortune during his lifetime. 12. Since Microsoft's founding in 1975 and as of 2006, Gates has had primary responsibility for Microsoft's productive strategy. 13. In 1998 United States v. Microsoft case, Gates gave deposition testimony that several journalists characterized as evasive. 14. Gates has been number one on the "Forbes 400" list from 1993 through to 2006 and number one on *Forbes* list of "The World's Richest People" from 1995 to 2006 with 57 billion U.S. dollars. 15. At the bottom of the ladder, workers are so powerless that simply getting the minimum wage they are entitled to can be a struggle. 16. A thriving population is the biggest contributor to a country's growth. 17. Plan and practical are the footsteps toward perfection. 18. Mars is located 1.52 AU away from the Sun, due to which its temperature ranges between -82 to 0 °C, making it a cold and lifeless planet. 19. Hooke's work in orbital dynamics is also of significance. 20. Howard Hathaway Aiken, born in 1900, was an American engineer who invented the first large-scale automatic computer and who trained many persons who became outstanding in the field. 21. Companies also allow continuing technical education to upgrade their knowledge and skills. 22. The movement of English around the world began with the pioneering voyages to America and Asia, continued with the 19th c. colonial developments in Africa and the South Pacific.

Тема 7. ВИДИ ЗНАЧЕННЯ СЛОВА

Вправа 1: Порівняйте поданий текст з його перекладом, звертаючи увагу на контекстуальне значення. Визначте, чим можуть бути спричинені варіанти перекладу одного й того ж терміну. Запропонуйте свої варіанти.

Air Pollution... Cause and Effect

One of the traits that distinguishes humans from other forms of life is our ability to adapt to varying habitat. People populate this planet from the coldest Arctic regions to the steamiest rain forests. We've even made our environment portable for short periods of time, such as in space or ocean exploration. This entire aside, however, the plain truth remains that we cannot create the elements of our environment essential to our survival: air and water. It was realisation of this, coupled with the rapid increase in manufacturing and technology and the accompanying pollution that prompted researchers and government officials to take a good look at the consequences of air pollution.

Переклад:

Забруднення повітря ... Причина і наслідок

Одне з найважливіших відмінностей людини від інших форм життя полягає в нашій здатності адаптуватися до мінливих умов середовища проживання. Люди населяють планету всюди: від Арктики з її вічним холодом до вологих тропіків з вічною парної лазнею тропічних лісів. Людина викручується навіть транспортувати навколишнє середовище на короткий термін, наприклад для проведення досліджень в космосі або світовому океані. Однак, незважаючи на всі ці досягнення, слід визнати найпростішу істину: ми не здатні створювати найважливіші компоненти природи, необхідні для підтримки життя, – повітря і воду. Усвідомлення цього, укупі зі стрімким розвитком виробництва і техніки і не менш стрімким забрудненням природи, поставило вчених і державних діячів перед необхідністю оцінити наслідки забруднення атмосфери.

Тема 8. ВИБІР СЛОВА ІЗ СИНОНІМІЧНОГО РЯДУ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ

Вправа 1. Виберіть варіантний відповідник під час перекладу.

1. Advance of science, advance of the army. 2. A blind cat, a blind attack. 3. To launch a rocket, to launch a ship, to launch an attack, to launch a product. 4. Waves travel. The train travels. A man travels. 5. To put off; to put on; to put over; to put through. 6.

Вправа 2. Перекладіть речення з багатозначними словами.

1. The relation model is implemented in database where a relation is represented by a table, a tuple is represented by a row, an attribute is represented by a column of the table, attribute name is a name of the column such as “identifier”, “name”, “city” etc., attribute value contains the value for column in the row, constraints are applied to the table and form a logical schema. 2. The candidate key cannot contain null value and should always contain a unique value. 3. A foreign key is a primary key for other table, in which it uniquely identifies a record. 4. The sprawling cities do offer an attractive pattern of development. 5. The age old concept of a feeling of belonging or community welfare have eluded modern sprawling cities. 6. Choosing urban lifestyle against rural living, is a fading option for many people. 7. Paradigm shifts in science and revolutionary leaps in technology are frequently coterminous with political and military upheavals. 8. These quakes portend the emergence of new organizing principles and novel threats. 9. The concept of thinking machines appears in Greek myths like the “Talos of Crete”. 10. Emotions that often intercept rational thinking of a human being are not a hindrance for artificial thinkers. 11. This concept of an action at a distance proved to be the undoing of Newton’s theory later and which was overthrown by Einstein’s theory of “General Relativity”. 12. Imagine robots working in hospitals. Do you picture them showing care and concern towards the patients? 13. Imagine intelligent machines employed in creative fields. Do you think the robots excel in such fields? 14. Architectural rendering or architectural illustrations actually mean the presentation of the various plans or options prepared by the architect for his/her client. 15. With the help of 3D Max, one can get actual feel of the place. 16. This helps in giving a realistic touch and also involves the creative conceptualization of various graphic designers, multimedia artist and other experts from the field of design and architecture. 17. Since the suggestions can be implemented immediately, the entire process saves a lot of time for both the parties. 18. Architectural rendering going the digital way has infused a new life into this field. 19. To enter this field, one obligatory needs to have strong technical knowledge of computers. 20. Isaac Newton’s laws of motion defined the concept of inertia and force. 21. Classicism, as we now call it, is a pattern of taste to be found in all the major European states in the eighteenth century.

Вправа 3. Перекладіть речення з емоційними конструкціями.

1. In reciting a passage of a light and humorous character it is by no means unusual for a man with an average voice to have a range of intonation of over two octaves. 2. It is this very silence of the poet that makes the verse all the more eloquent. 3. Only in this last work does the author show what he might have done, had he used his genius rightly. 4. These plays were not high either in their humour or in literary worth, but they did represent a distinct advance towards regular drama. 5. It was not the classics themselves as much as the works of Italy and France above mentioned, which had so important an influence on the poets to be presently considered, particularly on Chaucer. 6. Fragmentary though our knowledge is of the total achievement of the Greek sculptors, we need have no doubt that from what does remain we can estimate quite accurately the full strength and weakness of Hellenistic sculpture at any point between its origins and its final decay. 7. The basis of man's social activity is labour. It is in and through labour that man first of all enlarges his perceptions and first of all begins to use his brain to think — to form ideas and to communicate them, to develop thought and language. 8. In no wise inferior in importance to the art stations of Southern France are those of Northern. Here, near Santillana del Mar is the cave of Altamira, which has been not unaptly termed "The Chapel of Palaeolithic Art". 9. However much the Emperor and the Crusader princes might quarrel over their ultimate rights and the distribution of conquests to come, there could be no dissension about the opening stages of the campaign against the infidel. 10. These novels are by no means forgotten at the present day, and might not improbably have a return of their popularity, which was at one time great. 11. It is as our perceptions increase with increased activity and social contacts that our ideas develop. 12. It is not merely in particular places that we find a beautiful effect; it is rather the continuous charm of his poetry, the sense of harmony that runs throughout that makes us feel his greatness. 13. Hunting by means of surprise in the case of sleeping or exhausted animals would also be practised — a means in common use with the Bushmen, who have brought it to the height of perfection. Neither is it impossible that the use of lasso, throwing-stick and snare was known. 14. It also not infrequently happened that the people of this period chose the suitable pieces of broken clay vessels and ground them into knives.

Вправа 4. Перекладіть текст. Доберіть смислові, стилістичні або фразеологічні синоніми до виділених слів.

KRUGER NATIONAL PARK

The Kruger National Park is not just about big game. There are **wilderness** areas of great natural beauty where you can discover **unique** forests, **brilliant** birding, traces of early humankind, and a once-notorious area between South Africa, Mozambique and Zimbabwe, where old-time **baddies** hung out, criss-crossing the Limpopo River on foot.

The northern section of the Kruger National Park is an area of unique biodiversity. It's one of the few places where fever tree forests grow side by side with

forests of **giant** baobabs. The trees **line** the banks of the Limpopo and Luvuvhu rivers: the slim, pale, luminescent green trunks of the fever trees **glimmering** between the massive dark brown trunks of the baobabs. It's easy to imagine you're in a Brothers Grimm story, where witches and fairies lurk around every corner.

When you stay at Pafuri Camp, one of the Kruger Park's private lodges, you're in the ancestral lands of the Makuleke people, who, in partnership with Wilderness Safaris, act as **custodians** and landlords of this wildly beautiful area. Local staff are trained and encouraged by experienced rangers and service staff from all over South Africa.

Your birding guide will spot a fleeting feather as easily as you can find your way around your home town. If you're looking for that special bird, they'll find it, entice it nearer with its own individual call, and then all you have to do is tick it off on your list. The crowned eagle, the wattle-eyed flycatcher, Bohm's spintail, and of course, the elusive and highly sought-after Pels fishing owl, are some of the specials. The Big Five – **lion**, elephant, leopard, rhino, and buffalo – is present, and you'll encounter elephants everywhere.

Well over a million years ago, **Homo erectus** walked and lived here. You'll be shown **Stone-Age** hand-axes and unexcavated dinosaur fossils.

Crooks' Corner, which links South Africa, Mozambique and Zimbabwe, is where the villains of yesteryear hung out. In winter, when the Limpopo is dry, they could run easily from one country to another, **dodging** the herds of elephants which take mud baths along the banks, and, like Kipling's Elephant's Child, make sloshy, schloopy mudcaps for themselves.

Вправа 5. Доберіть смислові, стилістичні або фразеологічні синоніми до будь-яких 25 слів.

CAPE WEST COAST

The West Coast offers charming fishing villages and delectable seafood to be enjoyed between whale watching outings, hiking and golf. Visitors can also enjoy vast carpets of flowers in spring, ancient San cave paintings in the Cederberg Mountains and fantastic bird watching, to name only a few activities.

The West Coast of South Africa has grown to become a popular international holiday destination with its virgin beaches, dramatic mountain ranges and carpets of stunning spring flowers. Visitors can experience its diverse geology and natural life in the West Coast National Park, Rocherpan Nature Reserve and Bird Island Nature Reserve while whale and dolphin watching off the coast will give a view of the area's rich marine life.

The Cape West Coast stretches from Cape Town to the Western Cape Province's border with the Northern Cape at the Touw's River. The spectacular Cederberg Mountains can be found here and a series of picturesque fishing villages like Langebaan and Paternoster and historical towns like Darling and Citrusdal offer a range of accommodation and recreational activities. The area is especially famed for its seafood and tranquil atmosphere.

The flower season occurs in September and October and is a truly spectacular sight and the area is a bird watchers' paradise. The country's rich ancient history is

displayed in San cave paintings and the renowned West Coast Fossil Park offers daily tours of its fascinating live exhibit of an ongoing excavation of fossils approximately 5 million years old.

For those with a taste for the outdoors the Western Cape coastline offers hiking trails and whale watching with golf at the Langebaan Golf Course or windsurfing for those craving a bit of exercise. In winter visitors can snuggle next to warm fires and experience the wild seas off the Cape of Storms and enjoy the rich bounty of food and wine from the area.

This jewel of a coastline is easily reached from Cape Town and enchants visitors with its unpretentious atmosphere and unique natural beauty.

Тема 9. ПЕРЕКЛАД ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМІВ

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ

- **control** – УПРАВЛІННЯ, control board – пульт управління, **а не** перевірки: check
- **special** – ОСОБЛИВИЙ, **а не** спеціальний: «nothing special» – «нічого особливого»
- **technique** – технологія, набір прийомів, **а не** техніка: technology
- **technology** – самі машини, «ЗАЛІЗО», **а не** технологія: technique
- **general** – ЗАГАЛЬНИЙ, взагалі (General Motors – «взагалі двигуни»), **а не** головний: main
- **fever** – (підвищена) ТЕМПЕРАТУРА (у людини)
- **decade** – десятиЛІТТЯ, **а не** декада (10 днів)
- **biscuit** – сухарь, **а не** бісквіт: sponge cake
- **class** – урок (заняття); параграф в підручнику – lesson; «після уроків» – «after classes»
- **journal** – щоденная газета, **а не** журнал: magazine
- **club** – перше значення у всіх словниках – кийок
- **apartment** – US: просто «КВАРТИРА», **а не** (розкішні) апартаменти
- **ammunition** – боеприпаси (патрони, зброя), **а не** амуніція (обмундировання): accoutrements
- **official** – службовий, **а не** офіційний: formal

Вправа 1. Ретельно проаналізуйте наступні групи слів. Зверніть увагу на різницю значень.

1. actual *ф* актуальний; 2. appellation *Ф* апеляція; 3. aspirant *Ф* аспірант; 4. balloon *Ф* балон; 5. baton *ф* батон; 6. billet *ф* білет; 7. compositor *ф* композитор; 8. concern *Ф* концерн; 9. depot *Ф* депо; 10. direction *Ф* дирекція; 11. fabric *Ф* фабрика; 12. genial *Ф* геніальний; 13. intelligence *Ф* інтелігенція; 14. motion *Ф* моціон; 15. motorist *Ф* моторист; 16. obligation *Ф* облігація; 17. physique *Ф* фізик; 18. probe *Ф* проба; 19. protection *Ф* протекція; 20. pathos *Ф* пафос

Вправа 2. Зверніть увагу на словникові значення та перекладіть англійські інтернаціоналізми у наведених прикладах.

1. Extravagant *adj.* 1. Spending much more than is necessary or prudent; wasteful; 2. Excessively high (of prices)
We mustn't buy roses – it is too extravagant in winter.
2. Catholic *adj.*, (esp. likings and interests) general, wide-spread; broad-minded; liberal; including many or most things
Mr. Prower was a politician with catholic tastes and interests.
3. Dramatic *adj.* 1. Sudden or exciting; 2. Catching and holding the imagination by unusual appearance or effects

How would you account for such dramatic changes in the situation?

4. Minister/ 1. Christian priest or clergyman; 2. a person representing his Government but of lower rank than an ambassador

The British minister at Washington was requested to notify his Government of a possible change in the agenda of the forthcoming meeting.

5. Routine *n.* the regular, fixed, ordinary way of working or doing things

Frequent inspections were a matter of routine in the office.

6. Pathetic *adj.* \ Sad, pitiful; exciting pity or sympathetic sadness; affecting or moving the feelings; 2. Worthless, hopelessly unsuccessful

Perhaps it was merely that this pathetic look of hers ceased to wring his heart-strings.

7. Pilot *n.* 1. A person qualified to steer ships through certain difficult waters or into or out of a harbor; 2. a guide or leader

Before entering on his literary career Mark Twain was employed as pilot on vessels going up and down the Mississippi river.

8. Student *n.* (of smth.) a person with a stated interest; anyone who is devoted to the acquisition of knowledge

The recently published work of the world-known ornithologist will be interesting to any student of bird-life.

Вправа 3. Поясніть, чому українські або російські слова, схожі за формою, не можуть бути використані замість англійських слів у поданих реченнях.

1. Tolstoy devoted the remainder of his life to writing little pamphlets, preaching peace and love and the abolition of poverty. 2. The navigator on an aircraft must have a good eye for spotting the slightest error in case the robot pilot goes out of control. 3. The boy is quick and accurate at figures. 4. He kept that TV going from noon till long past midnight. Away from it for any length of time he actually became confused and disoriented. 5. His faith in himself and his project was a delicate thing at best. 6. She smiled and Joe was touched suddenly by the very special beauty of the lady – by the still-young blue of eyes that were more deeply sympathetic than truly young eyes could ever be. 7. This indecision consumed the better part of an afternoon. It was typical of the kind of paralysis into which his mind had fallen. 8. Covering a portion of wall from ceiling to floor, were several long strips of paper on which had been painted in black the legend: "It's later than you think." 9. We met at the academy, roomed together and immediately felt that rare and wonderful rapport that lights up when two people get along beautifully. 10. Efforts have been made to show that Wishart carried his doctrine into practice; that he was an agitator and may well have been an intermediary in the murder plot against Beaton.

Вправа 4. Перекладіть речення, звертаючи особливу увагу на псевдоінтернаціоналізми.

1. When he was fifteen Chopin entered his father's school for academic studies. 2. It was largely due to Eisner's sympathy and understanding that Chopin was able to evolve a personal style of writing almost from the very beginning of his creative career. 3. His desire to leave Warsaw was intensified by a schoolboy love for Constantia Gladkowska, a singing student. A change of scene seemed the logical prescription. 4. He was bored with the city and agonized by his unrequited love. 5. His father provided him with funds and in the summer of 1829 he came to Vienna. 6. World War I was a dramatic demonstration of the fact that capitalism had plunged into an incurable general crisis. 7. The President's tour of the flood-stricken areas dramatized the fact that the terrible tragedy presented, in the first place, a federal problem. 8. Reason told him he was in the presence of an archenemy, and yet he had no appetite whatever for vengeance. 9. More than 500 senior British scientists from 20 universities signed a pledge boycotting research for the American Strategic Defence Initiative, popularly known as Star Wars.

Тема 10. ПЕРЕКЛАД СЛІВ, ЩО ОЗНАЧАЮТЬ СПЕЦИФІЧНІ РЕАЛІЇ

Вправа 1. Переклад кожного з поданих слів чи словосполучень вимагає розуміння реалій. Звертаючись до спеціальної літератури або довідників та знаходячи відповіді у словниках, вясніть значення цих реалій.

Puss in the corner, Quality Street, RADA, Red Arrow, remove, knees-up, Moon Walk, Helena, zoo plane, Yerba Buena, XXX, winter, the Pencil, hen party.

Вправа 2. Інтерпретуйте значення нових слів у наступних реченнях та запропонуйте їх українські відповідники.

1. Galaxies take something like 10 billion years to evolve, which is comparable to the age Big Bangers give to the universe. 2. It is one thing to lambaste the tyranny of diplomaism, but quite another to expect nations to function without high standards of excellence. 3. On most US campuses these days grantmanship – the fine art of picking off research funds – is almost as important to professional prestige as the ability to teach or carry out research. 4. Though her French was not very good and my own regrettably Franglais, we used to read the roles to each other. 5. His political views are an odd mixture of the doctrines of free enterprise and those of welfarists. 6. He noted that the Administration "faces a credibility gap of enormous proportions" with blacks. 7. The President played up again the alleged Soviet military superiority, especially the missile gap. 8. The US industrial and social system is delivering such "disproducts" as pollution and racial tension and no longer seems to be supplying the compensating efficiency. 9. The vaccine is the result of a new type of ultra high-speed centrifuge that is spinoff from atomic weapons work. 10. Throw-away umbrellas made of paper have just been marketed on an experimental basis by a Tokyo paper goods firm.

Вправа 3. Перекладіть наступні речення, звертаючи особливу увагу на адекватну передачу українською мовою слів, які не мають точних відповідників.

1. Throughout the world fluid fuels are replacing solid fuels because of their technical advantages in transport, handling, storage and use. 2. The law required the use of the French language in addition to English ... It aroused a sensational, though temporary, backlash of English-speaking opinion. 3. Many politicians owe their success to charisma and demagoguery rather than to high intelligence and honesty. 4. The girl tried to earn her living as baby-sitter in the neighbourhood. 5. Every morning he joined a group of young commuters living in the same condominium. 6. He was a born tinkerer and would never have a repairman in his house. 7. Last week the Biological Engineering Society celebrated the tenth anniversary of this broad interface between medicine and technology with a conference in Oxford. 8. What does being ahead mean when possessing more or less overkill cannot be translated

into anything that is militarily or humanly meaningful? 9. There will of course be carping critics of the project among do-gooders, conservationists, starry-eyed liberals and wild-lifers. 10. Four potholers were found suffering from exposure yesterday after being missed for more than 12 hours.

Вправа 4. Запропонуйте свій варіант відповідників у наступних реченнях. Намагайтесь простежити варіації значень слів загальної семантики у різних контекстах.

1. Segregation and discrimination which was the pattern in the United States followed American Negroes to the battlefield. 2. Following the nazi pattern the junta made it a policy to victimize every active trade unionist. 3. Summarizing what it found among the 100 typical cases studied, the committee said it was a pattern of "low wages, broken health, broken homes and shortcomings in food and shelter". 4. We believe that the present anti-union campaign is a big business set-up. 5. The language of the anti-union laws of the 1920's was not so different from the Smith Act. It too was an elastic set-up, designed to pull hundreds into its thought-control dragnet. 6. The pre-war arms drive gave a spur to the expansion of production facilities, but it still further reduced the purchasing power of the people. 7. The enemy rushed new troops and facilities to the area. 8. Many teachers complain of the lack of educational facilities in the countryside.

Вправа 5. Перекладіть наступні речення з допомогою семантичних трансформацій.

1. Already the reactionary offensive of Yankee imperialism was beginning to get the inevitable answer from the Latin America peoples (specification). 2. At seven o'clock a dull meal was served in the oakpanelled dining-room (specification). 3.1 apologize for stepping on your toe (generalization). 4. Now, more than two hours later, the big jet was still stuck, its fuselage and tail blocking rainway three zero (generalization). 5. He would cheer up somehow, begin to laugh again, and draw skeletons all over his slate, before his eyes were dry (modulation). 6. Unfortunately, the ground to the right which was normally grass covered, had a drainage problem, due to be worked on when winter ended (modulation). 7. He had an old mother whom he never disobeyed (antonymous translation). 8. No person may be reinstated to a position in the post service without passing an appropriate examination (antonymous translation). 9. When she reached the house she gave another proof of her identity (explication). 10. In one of his whistle-stop speeches the Presidential nominee briefly outlined his attitude towards civil rights program (explication).

Вправа 6. Зверніть увагу на використання сполучників та перекладіть українською мовою.

1. The Prime Minister will arrive on Friday when he will address the House of Commons. 2. Two workers were injured when a fork-lift fell over. 3. Problems have arisen when individuals have decided to make changes in the layout of the offices. 4.

Every day the US press contains some malignant attack directed against the common people of Britain, who are accused of loafing and malingering at work, while demanding high wages and expensive social services. 5. If there was anything that he hated, it was a woman with pointed finger nails. 6. Her knowledge of things and people seemed precise and decided, if not profound. 7. He has been to Warwick fifty times, if he has been there once. 8. The postmaster should deposit at the bank daily returns one half hour before closing of either the post office or the bank, whichever is earlier. 9. Change oil every 6 months or at 12,000 km intervals, whichever is earlier.

Тема 11. ПЕРЕКЛАД НАУКОВИХ ТА НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ

Вправа 1. Проаналізуйте наступні назви наукових доповідей та виберіть прийоми перекладу словосполучень англійською мовою з точки зору наукового стилю.

1. Деякі підсумки аналізу інформаційної інфраструктури України.
2. Стан та розвиток національної системи науково-технічної інформації України.
3. Стратегії розвитку інформаційних, обчислювальних та телекомунікаційних ресурсів фундаментальної науки.
4. Інформаційне забезпечення науки та освіти.
5. Інтеграція інформаційних ресурсів вищої освіти.
6. Специфіка створення тематичних та фактографічних баз даних, проблемно орієнтованих на системи менеджменту.
7. Відродження мистецтва професійної комунікації.
8. Значення показника рентабельності в умовах самофінансування діяльності підприємств.
9. Ефективність використання основних засобів як складова частина ефективності управління підприємством.
10. Фінансова криза на підприємстві, її симптоми та фактори розвитку.
11. Прибуток як цільова функція діяльності підприємств.
12. Місце маркетингової служби в структурі управління підприємством.
13. Сутність планування як пріоритетної функції менеджменту.
14. Проблеми торговельно-посередницької діяльності в Україні.
15. Формування цінової стратегії підприємства.
16. Визначення організаційної структури підприємства.
17. Умови та порядок укладання ділової угоди.
18. Види фінансового аналізу та його користувачі.
19. Витрати виробництва, економічний та бухгалтерський підхід до їх визначення.
20. Заборгованість підприємства.
21. Загальні передумови та економічні причини необхідності виникнення кредиту.
22. Методологія організації імпорتنих операцій.
23. Подолання кризи підприємствами в умовах перехідної економіки.
24. Створення системи інформаційного моніторингу проблем економічного розвитку.
25. Можливості використання інформаційного сервісу Інтернет.

Вправа 2. Перекладіть текст економічного характеру з англійської мови на українську. Опрацюйте економічну лексику тексту. Зверніть увагу на граматичні та лексичні трансформації, які вживаються під час перекладу.

CONTRACTS (КОНТРАКТИ)

A contract is a legally binding agreement between two or more competent persons to do, or not to do, a particular thing. The three basic elements to a contract are: an offer (1); an acceptance (2) of the offer; and sufficient consideration (3) to support the offer and acceptance. In addition, there must be a reasonable certainty (4) as to what the parties are to do, or not to do, when they are to do it, and what the consideration is. Finally, the parties must be competent to contract (5), that is, they must be of sufficient age, in reasonable possession of their wits (6), and under legal disability (7).

Basic Requirements for a Contract. The first requirement for a valid contract is that the parties have a meeting of the minds (8). A meeting of the minds is evidenced by an offer, and an acceptance of the offer. The second requirement is that the promise of each party is given in return for some benefit (9) sufficient to justify the promise. This benefit is the consideration for the contract. An offer can be made by words or acts. That is, it can be made specifically (in writing or orally), or it can be implied (10) from the conduct of the person making the offer. An offer can be made by advertisement. The time for accepting an offer may be expressly (11) limited, and the offer expires (12) if not accepted within that time. If no time limit is specified, the offer may be accepted within a reasonable time. The offer may be revoked (13) or withdrawn (14) before acceptance. An acceptance can be expressed or implied, written or oral. When an offer specifies the manner in which it must be accepted, an attempt to accept it any other way may not be enough. In general, acceptance requires some affirmative act (15). Under Ohio law, a person receiving unrequested merchandise (16) may keep it without payment. The person to whom an offer is directed may reject (17) the offer. The person may also make a proposal of her own, that is, make a counteroffer. (18). A counteroffer wipes out all previous offers.

(The list of words to be used: оферта, акцепт, зустрічне задоволення, розумне усвідомлення, правочинний укладати договір, бути при своєму розумі, юридична недієздатність, порозуміння, вигода, такий, що впливає з поведінки, експліцитно, припинятися із закінченням терміну, скасований, відкликаний, дія (на відміну від бездії), незамовлені товари, відхилити).

Вправа 3. Доберіть відповідні фрази з колонки А до їх еквівалентів з колонки В, вивчіть при цьому незнайомі лексичні одиниці та терміни, що належать до економічної лексики.

CONTRACTS (КОНТРАКТИ)

А	В
1. In order for a contract to be binding, the parties to it must be competent to make it. A person cannot make a promise he cannot	А. Компенсація (зустрічне задоволення) може бути у грошовій формі, у формі майна, права, послуги або зобов'язання здійснити певні дії (чи утриматися від

<p>fulfill because of some legal or other disability. An insane person is unable to make a binding agreement. A minor under age 18 does not have full power to contract. Such persons are incompetent to enter into a binding contract.</p>	<p>них). Зобов'язання, які сторони дають одна одній, можуть бути достатньо обов'язковими для виконання, якщо такі зобов'язання самі по собі є серйозною компенсацією. У таких випадках кажуть, що вони характеризуються "взаємністю зобов'язань."</p>
<p>2. Consideration can be money, property, rights, services, or the promise to do (or not to do) certain things. The promises the parties make to one another may be sufficiently binding provided that the promises themselves constitute adequate consideration. In such a case, the promises are said to have mutuality of obligation.</p>	<p>В. Недієздатність (обмежену дієздатність) не можна використовувати для отримання несправедливої вигоди. Якщо недієздатна особа виконує свої зобов'язання щодо угоди, яку вона вважає чинною, інша сторона не має права її скасувати. Подібним же чином, неповнолітня особа може не мати права скасувати угоду, якщо це спричинить несправедливі збитки іншій стороні.</p>
<p>3. There are two ways of classifying consideration. Either the person making the promise (the promisor) gains some right or benefit in return for her promise, or else the person to whom the promise is made (the promisee) gives up some right or benefit in return for the promise.</p>	<p>С. Досить часто трапляється так, що операція купівлі-продажу не завершується одразу ж, і майно утримується на депозиті. У таких випадках в обмін на згоду покупця відмовитися від своїх прав на депозит, за умови нездатності завершити комерційну угоду, продавець тимчасово передає право продажу майна третій особі.</p>
<p>4. Disability (incompetence) cannot be used to gain an unfair advantage. If a person under disability fulfills her part of a supposed contract, the other party cannot repudiate the agreement. Similarly, a minor may not be able to repudiate a contract where there would be unfair loss to the other party.</p>	<p>Д. Існують два види зустрічного задоволення. Або боржник (особа, яка дає зобов'язання) одержує будь-яке право або вигоду від виконання такого зобов'язання, або кредитор (особа, яка отримує вигоду від наданого їй зобов'язання) позбавляє себе будь-якого права або вигоди в обмін на виконання певного зобов'язання.</p>
<p>5. Quite often, a sale is not closed immediately, but the property is held by a deposit. In this case, in return for the buyer's promise to forfeit the deposit if he does not complete the sale, the seller gives up the right to sell the property to someone else in the interim.</p>	<p>Е. Аби договір був обов'язковим для виконання, сторони мають бути правочинними укладати його. Особа не може брати на себе зобов'язання, які вона не може виконати з причини юридичної або будь-якої іншої недієздатності. Психічно хвора особа не може укладати обов'язкову для виконання угоду.</p>

Вправа 4. Доберіть відповідні фрази з колонки А до їх еквівалентів з колонки В, вивчіть при цьому незнайомі лексичні одиниці та терміни, що належать до економічної лексики.

EXPORT AND IMPORT (ЕКСПОРТ ТА ІМПОРТ)

А	В
1. Trading with other countries enables people to enjoy a much wider range of goods than they can produce for themselves.	А. Велика Британія імпортує автомобілі, мотоцикли, взуття, електроприлади і багато інших товарів, які вона цілком в змозі виробляти сама.
2. Specialization increases total world output.	В. Більше спеціалізації – це більший випуск продукції та менші витрати.
3. The major part of world trade takes place between countries which could produce for themselves many of the goods they import.	С. Торгівля з іншими країнами дає змогу людям користуватися набагато ширшим набором послуг, ніж вони можуть виробити для власного користування.
4. Countries can import goods which they cannot produce for themselves.	D. Спеціалізація сприяє підвищенню загальної світової продуктивності.
5. Britain imports cars, motor cycles, footwear, electrical appliances, and many other goods which she is quite capable of producing.	Е. Велика Британія може одержувати такі продукти, як рис, натуральний каучук, тропічні фрукти, деякі види корисних копалин лише шляхом міжнародної торгівлі.
6. More specialization means larger outputs and lower costs.	F. Країни можуть імпортувати товари, які вони не в змозі виробляти самі для себе.
7. International trade enables countries to have more goods than they could obtain by trying to be self-sufficient, i. e. producing only for themselves.	G. Основна частина світової торгівлі здійснюється між країнами, які могли б виробляти для себе більшість товарів з тих, що вони імпортують.
8. Britain can only obtain products such as rice, natural rubber, tropical fruits and certain types of minerals by means of international trade.	H. Міжнародна торгівля надає країнам змогу спеціалізуватися на тих товарах, у виробництві яких вони мають певну перевагу над іншими країнами.
9. International trade makes it possible for the countries to specialize in producing those goods in which they have some kind of advantage over other countries.	I. Міжнародна торгівля надає країнам змогу мати більше товарів, ніж вони мали б, намагаючись бути самодостатніми, тобто виробляючи тільки для себе.

Вправа 5. Перекладіть наступні терміни, лексичні одиниці та вирази економічного характеру.

1) вигравати через міжнародну торгівлю; 2) спеціалізуватися на виробництві певних товарів; 3) імпортувати товари; 4) натуральний каучук; 5) одержувати певні продукти; 6) виробляти для себе; 7) сві-това торгівля; 8) сучасна торгівля; 9) обмінювати свої товари на певну продукцію; 10) спеціалізація; 11) загальна світова продуктивність; 12) корисні копалини; 13) бути вигідним для обох країн; 14) мати певну перевагу над іншими країнами; 15) менші витрати; 16) стан речей; 17) намагатися бути самодостатнім; 18) бути в змозі виробляти; 19) користуватися набагато ширшим набором послуг; 20) взуття; 21) дозволяти; 22) імпортувати автомобілі та мотоцикли; 23) шляхом міжнародної торгівлі; 24) електроприлади; 25) виробляти у більших обсягах.

Вправа 6. Перекладіть наступні терміни, лексичні одиниці та вирази економічного характеру.

1) total world output; 2) to try to be self-sufficient; 3) to specialize in producing some particular goods; 4) world trade; 5) to have some advantage over the other countries; 6) to gain from international trade; 7) state of affairs; 8) to import goods; 9) to produce for oneself; 10) to obtain certain products; 11) to benefit both countries; 12) to exchange one's goods for some products; 13) present-day trade; 14) natural rubber; 15) tropical fruits; 16) minerals; 17) to enable; 18) to enjoy a wider range of goods; 19. specialization; 20) by means of international trade; 21) lower costs; 22) footwear; 23) electric appliances; 24) to be capable of producing; 25) to produce on a larger scale.

Тема 12. ПЕРЕДАЧА ВЛАСНИХ ІМЕН ТА ГЕОГРАФІЧНИХ НАЗВ ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДУ

Вправа 1. Прочитайте текст та прокоментуйте його. Наведіть по три приклади на кожну лексичну трансформацію.

Трансформація – основа більшості прийомів перекладу. Полягає в зміні формальних (лексичні або граматичні трансформації) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі.

Я.І. Рецкер визначає трансформації як «прийоми логічного мислення, за допомогою яких ми розкриваємо значення іншомовного слова в контексті й знаходимо йому російську відповідність, що не збігається зі словниковим». Нині існує безліч класифікацій перекладацьких трансформацій (далі ПТ) запропонованих різними авторами. Розглянемо деякі з них.

Л.К. Латишев дає класифікацію ПТ за характером відхилення від міжмовних відповідностей, у якій усі ПТ підрозділяються на:

- 1) *Морфологічні* – заміна однієї категоріальної форми іншою або декількома;
- 2) *Синтаксичні* – зміна синтаксичної функції слів і словосполучень;
- 3) *Стилістичні* – зміна стилістичного фарбування відрізка тексту;
- 4) *Семантичні* – зміна не тільки форми вираження змісту, а й самого змісту, а саме тих ознак, за допомогою яких описана ситуація;
- 5) *Мішані* – лексико-семантичні й синтаксично-морфологічні.

У класифікації Л.С. Бархударова ПТ розрізняються за формальними ознаками: перестановки, додавання, заміни, опущення. При цьому Л. С. Бархударов підкреслює, що подібний розподіл є значною мірою приблизний і умовний.

Перестановками називають зміни розташування (порядку) мовних елементів у тексті перекладу порівняно з текстом оригіналу. Під замінами розуміють як зміни при перекладі слів, частин мови, членів речення, типів синтаксичного зв'язку, так і лексичні зміни (конкретизація, генералізація, антонімічний переклад, компенсація). Додавання – використання в перекладі додаткових слів, що не мають відповідностей в оригіналі. Під випущенням розуміють випущення будь-яких слів при перекладі.

Я.І. Рецкер пише, що хоча не завжди можна класифікувати кожний приклад перекладу через переплетення категорій, загалом можна виділити 7 різновидів лексичних трансформацій:

- диференціація значень;
- конкретизація значень;
- генералізація значень;
- значеннєвий розвиток;
- антонімічний переклад;
- цілісне перетворення;
- компенсація втрат у процесі перекладу.

Вправа 2. Прочитайте текст про лексичні прийоми перекладу та наведіть власні 5 прикладів.

Транслітерацію й транскрипцію використовують для перекладу власних імен, назв народів і племен, географічних назв, найменувань ділових установ, компаній, фірм, періодичних видань, назв спортивних команд, стійких груп музикантів, рок-музикантів, культурних об'єктів тощо.

Більшість таких імен порівняно легко піддається перекладацькій транскрипції або, рідше, транслітерації:

Hollywood – Голівуд

Pencey – Пенси

Saxon Hall – Сексон-Холл

Robert Tichener – Роберт Тічнер

Elkton Hill – Елктон-Хілл

Bank of London – Бенк оф Лондон

Minnesota – Мінесота

Wall Street Journal – Уолл Стріт Джорнал

Detroit Red Wings – Детройт Ред Уінгз

Beatles – Битлз тощо.

Вправа 3. Прочитайте текст про один з лексичних прийомів перекладу та наведіть власні 5 прикладів.

На відміну від транскрипції, калькування не завжди буває простою механічною операцією перенесення вихідної форми в мову, на яку перекладають; найчастіше доводиться прибїгати до деяких трансформацій. У першу чергу це стосується зміни відмінкових форм, кількості слів у словосполученні, афіксів, порядку слів, морфологічного або синтаксичного статусу слів тощо. Велика кількість словосполучень у політичній, науковій і культурній сферах практично являють собою кальки:

глава уряду – *head of the government*

Верховний Суд – *Supreme Court*

mixed laws – змішані закони

non-confidence vote – вотум недовіри тощо.

Калькуванню звичайно піддаються терміни та певні словосполучення:

а) назви пам'ятників історії й культури: *Зимовий палац* – *Winter Palace*, *White House* – Білий Дім;

б) назви політичних партій і рухів: *the Democratic Party* – Демократична партія;

в) історичні події: *навала Бату-хана* – *the invasion of Batu Khan* тощо.

Вправа 4. Прочитайте текст про одну з лексичних трансформацій та наведіть власні 5 прикладів.

Конкретизація – це спосіб перекладу, при якому виникає заміна слова або словосполучення іноземної мови з більш широким предметно-логічним значенням на слово в перекладі з більш вузьким значенням. Досить широко цей прийом використовується при перекладі таких слів, як: to be, to have, to get, to do, to take, to give, to make, to come, to go і т.д.

We really did – Поговорили

Did You? – Відкривав?

«You will», old Spencer said. «You will, boy. You will when it's too late». – Задумаєшся! – сказав старий Спенсер. – Потім задумаєшся, коли буде пізно.

Finally, though, I got underdressed and got in bed. – Нарешті я все-таки роздягнувся й ліг.

You didn't have to do all that. – Ви дарма писали...

Вправа 5. Прочитайте текст про одну з лексичних трансформацій та наведіть власні 5 прикладів.

Генералізація (процес, зворотний конкретизації) вихідного значення має місце в тих випадках, коли міра інформаційної впорядкованості вихідної одиниці вище міри впорядкованості відповідної їй за змістом одиниці в мові, що перекладається, і полягає в заміні частки загальним, видового поняття родовим.

Класичним прикладом генералізації може слугувати переклад українського слова *лікування*, якому відповідає англійське *treatment*, що володіє набагато ширшим спектром значень і для інформаційного впорядкування вимагає спеціальних контекстів, що не збігаються з контекстами слова «лікування»:

Лікування виявилось успішним, і вона повністю видужала. – The treatment turned to be successful and she recovered completely.

Їхнє розуміння ситуації – their treatment of the situation

Він ставився до батьків дуже шанобливо. – His treatment of his parents was very deferential.

Вправа 6. Знайдіть українські відповідники для наступних імен та назв.

1. Washington Irving, Edgar Allan Poe, Dorothy Parker, James Thurber, James I, Langston Hughes, Charles Evans Hughes, Charles HI, Victor Hugo, DuPont, Watt Hugh McCollum, Mike Quin, Art Buchwald, Nataniel Hawthorne, Ambrose Bierce, William Parker, William IV, Mitchell Wilson, Woodrow Wilson

2. Albany, New South Wales, Santa Anna (Calif), Firth of Tay, Ivory Coast, New Orleans, New Hampshire, Utah, Wyoming, New Mexico, Blenheim, Webster Springs, Wells River, Red Lake, East Greenwich, Munich, West Rocky River, West Delaware River, Cornwall, Zurich, Cape Verde Islands

3. Downing Street, Whitehall, Wigmore Hall, Windsor Castle, Festival Gardens, Fifth Avenue, Trafalgar Square, Charing Cross, Haymarket Theatre, Harley Street, Mansion House, Lombard Street

4. National Bank; Associated British Foods; Aluminium Company of Canada, Ltd; Standard Oil of New Jersey, Imperial Group; London, Midland and Scottish Railway; London Broadcasting Company; Warner Brothers; Butterworth and Dickenson, textile engineers; Independent Television News; Associated Press

5. Financial Times, Labour Weekly, New York Herald Tribune, Wall Street Journal, Political Affairs, Morning Star, Paris Soir

Вправа 7. Які правила ви застосуєте під час перекладу поданих слів та словосполучень?

WD-40 Company; Washington Heights; Absaroka Range; Absecon Bay; Atlantic City; Acadia National Park; ACDelco; General Motors Corp.; Act for the Impartial Administration of Justice; Labor Day; Ladies' Mile; Yuletide; Lake of the Woods; Lakewood; Lake Placid; Lawry's Foods Inc.; Man Alive; Lea & Perrins Worcestershire Sauce; Low Sunday; Yorkshire kidney; Yorkshire Post; Pompey; Marathon; Old Curiosity Shop; Old Moore's Almanac; Cowes Week; Blenheim Orange.

Вправа 8. Перекладіть наступні речення, звертаючи увагу на адекватну передачу власних імен та географічних назв українською мовою.

1. A tourist's heart may leap at first sight of the Thames as it cuts through the heart of London because of the spectacle of massed totems such as Parliament, Whitehall, St. Paul's Cathedral and the Tower of London that rise majestically near it, and the 15 bridges bearing storybook names and images: Westminster, Waterloo, Blackbriars, London Bridge and Tower Bridge. But nearly everything worth the price of a snapshot sits on the northern bank.

2. After the death of Charles I in 1649 puritanical attitudes to the visual arts did not favour the development of architecture and the destruction, begun under Henry VIII, was renewed during and after Civil War (1642-1646). Whatever the merits of government under Cromwell it was a sad period for architecture.

3. Another change which affected architecture was the growth of an educated middle class. From Chaucer to Shakespeare, to Ben Jonson and Inigo Jones, to Wren and Newton, to Hume, Gibbon and Robert Adam and on to Soane, Carlyle, Ruskin and Morris, the «middling sort of people» were taking over and amplifying the secular role which had been played by clergy in earlier times when clerics were almost the only people who could read and write.

Вправа 9. Перекладіть наступні слова і словосполучення. Поясніть свій вибір.

1. administrative efficiency; 2. arbitration; 3. affidavit; 4. Attorney-General; 5. balance of payments; 6. adverse trade balance; 7. to stuff the ballot; 8. casting vote; 9. close vote; 10. back-bencher; 11. to bail out; 12. election returns; 13. brinkmanship; 14. job bias; 15. political bias; 16. brain drain; 17. State of the Union message; 18. income tax; 19. frame-up; 20. career diplomat; 21. red-baiting campaign; 22. breakthrough; 23. bread-line; 24. circumstantial evidence; 25. gerrymandering; 26. craft union; 27. open shop system; 28. brain washing; 29. non-contiguous States; 30. company checkers; 31. contempt of court; 32. crippling taxes; 33. polling date; 34. defendant; 35. color-blind; 36. conglomerate; 37. social work; 38. the Chief Executive; 39. hardware; 40. software

Вправа 10. Проаналізуйте термінологічні одиниці у наступних реченнях та запропонуйте свій варіант перекладу.

1. We, the human race have braved the violent electromagnetic Aura around Jupiter and photographed its puzzling moons.

2. Once established, aspen seedlings tend to reproduce themselves vegetatively by root suckering.

3. General Motors, Ford and Chrysler combine autos and computers in novel ways. They offer such features as self-adjusted suspensions, sensors, that alter fuel mixture for efficient combustion and systems that diagnose a car's mechanical troubles.

4. Organ transplants will become more successful in the future because of an experimental agent that prevents rejection, say doctors from 12 medical centers. Reporting in the New England Journal of Medicine, the researchers found that a specially engineered monoclonal antibody halted rejection episodes in 58 of 63 patients who had received new kidneys. By comparison, drug treatment halted rejection episodes in only 45 of 60 patients.

5. Viruses may cause multiple sclerosis, according to two studies in the British medical journal Lancet.

Вправа 11. Співвіднесіть номер найменування структурної трансформації з перекладним матеріалом.

- 1) трансформація;
- 2) транслітерація;
- 3) калькування; описовий переклад;
- 4) наближений переклад.
  - a) *sky-scraper* – хмарочос;
  - б) *troika* – трійка;
  - в) *robot* – робот;
  - г) *demo* – демонстраційна версія;
  - д) *GDI* – загальний інтерфейс до даних.

Вправа 12. Виділіть у поданому тексті одиниці, які потрібно перекласти за допомогою транскрипції, калькування або змішаного перекладу та перекладіть текст.

The main body of the Salish, from whom the Bella Coola have become separated, occupy a large and continuous area in southern British Columbia and the Western portion of the State of Washington. They also occupy the eastern part of Vancouver Island, south of Cape Mudge, and the southern end of the Island around Victoria. On the mainland of British Columbia and the state of Washington the boundaries are less definite. Salish-speaking peoples live along the Frazer River and occupy its large tributary, the Thompson River. These interior Salish tribes, the Thompson, Lillooet, and Shuswap, have never been considered as possessing the culture of the coast peoples since their houses, dress, food, religion, and art, are quite different not only from those of the Northwest Coast, but from their other neighbours as well.

Тема 13. КОНТЕКСТУАЛЬНІ ЗАМІНИ ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДІ

Вправа 1. Визначте, яке значення багатозначних слів найбільш актуальне у наступних реченнях. Чи можуть бути еквіваленти, запропоновані у словнику, бути використані у перекладі? Якщо ні, запропонуйте ваш власний варіант.

1. Alan Rees, a businessman, was accused of handling the negotiations for ransom. 2. After the play the notices were unanimously favorable and there was praise for all concerned. 3. The actor had an awkward grace that could not be copied by anyone in the business. 4. Listen, we all have funny moods. We wouldn't be human if we didn't. 5. Josephine Carling was a heiress to an automobile fortune. 6. She prided herself on her chic. 7. The odorous part of human sweat, some scientists believe, appears to include volatile fatty acids produced by bacteria living on and in the skin. 8. The sister married a classmate of mine that's doing very well in Pittsburgh Plate Glass. One of their coming men. 9. She had always, all her life, been so religious about her cold cream and her facials. 10. He passed a lighted door from which issued music, and stopped with the sense of familiarity.

Вправа 2. Знайдіть відповідний український еквівалент для слова «record» у запропонованих реченнях.

1. The new candidate was known to have an excellent war record. 2. His father has a record of service with the company of 20 years. 3. It was clear that the general had carefully studied his aid's service' record. 4. Washington D.C., the US capital, is the city with the highest crime record. 5. By resorting to mass terror and armed violence against the black population of South Africa its rulers reached a new shameful record in their racial oppression. 6. The AF of L is absolute boss of the strike-breaking International Confederation of Free Trade Unions. Its imperialist record fits it for this task. 7. The data published by the Office of Statistics show that food prices in the country are the highest on record. 8. «Your Honor», Arnold announced, «I move that the testimony of the witness be stricken out from the record». 9. The State Secretary finds that the US government has an unbroken record of friendship for China dating back to 1844. However shamelessly the American politicians claim to be friends of Chinese people, the historic record which distinguishes friend from foe cannot be altered. 10. Had the Republican candidates discussed the record of the Congress they would have exposed the Republican Party as a big business party which led the attack on the vital rights and liberties of the people.

Вправа 3. Поясніть контекстуальне значення виділених слів та запропонуйте їх українські відповідники.

1. The Union executive committee passed a resolution **advising** the workers to «sit-out» elections where neither party offers a candidate whom labour could support. 2. The grievance has still remained unsettled. It shows how long it takes to «**process**»

a grievance and why a strike is often the only way to force a show-down. 3. People who think gangsters are only to be found in gambling dens and houses of prostitution are **oldtimers**. 4. After the strike many participants of the meeting were beaten up by the Ford plant **vigilants**. 5. The president of the Auto Workers Union was not at the rally; instead he **redbaited** the meeting and charged that it was a plot against him. 6. One of the planks in the Tory programme was to reduce personal consumption: this was to be done partly by **rationing** the purse. 7. The amendment received 3,622,000 votes, while the Executive resolution received 4,090,000. This **close** vote at the Trades Union Congress faced the right-wing leaders with a tremendous problem in relation to the future Labour Party Conference. 8. The Coal Board aimed to have **safety-level** stocks by the beginning of November but now they say they will be at least a million tons short. 9. Chicago. - A proposal that the problem of out-of-this world meat prices be put on the conference table for a **working-over by packers**, farmers, organized workers and consumers was made here by the President of the United Packinghouse Workers (AFL-CIO). 10. The bill was also opposed by such non-trust lobbies as the AFL lobby, the **anti-saloon** lobby and many others.

Вправа 4. Знайдіть спосіб перекладу конотативного (додаткового) значення слів у реченнях. Поясніть свій вибір.

1. During the postwar period in the midst of the economic boom the workers' conditions, although gradually deteriorating, were not so bad as to provoke desperate struggles. 2. Prior to the Civil War many slaveowners in the South nursed ambitious plans of extending their rule to the whole of the United States. 3. The imperialist appetites of the Tories drove them on to their East-of-Suez policies. 4. His appetite for travel was whetted and Chopin began to nurse the ambition of visiting the musical capital of Europe, Vienna. 5. The Good Neighbour policy was simply a reformulation of the old imperialism in order for it to countermove more effectively the growing nationalism and democratic spirit of the Latin American people. 6. The Communists are tireless advocates of peace, and at the same time were aggressive supporters of the anti-Hitler war. 7. The right-wing leaders aggressively sabotaged all efforts from the left to organize the workers of other industries. 8. The Union demanded that the existing grievance machinery be entirely scrapped and a modern, streamlined, effective scheme put into its place. 9. Much of his popularity is manufactured, much of his glamour has been streamlined by nimble-wilted press agents.

Вправа 5. Перекладіть українською мовою.

I. A bolt from the blue; a cold day in hell; a drop in a bucket; a squeezed orange; purple patch; put one's best foot forward; rainbow hunt; to throw red meat (to smb.); repay in kind; ring one's own bell; «fool's gold».

II. By that time he had reached the condition to see pink elephants.

Вправа 6. Проаналізуйте наступні речення з точки зору застосування антонімічного перекладу.

1. The warrant officer was unimpressed by the entire incident and seldom spoke at all unless it was to show irritation.

2. It seemed there was a very little basis to their conversation at all.

3. Force is wrong, and two wrongs never make a right.

4. It was impossible to go to the movie with him without getting involved afterward in a discussion.

5. I was too depressed to care whether I had a good or bad view or whatever view at all.

Вправа 7. Для перекладу застосуйте техніку генералізації значення (лексико-семантичної трансформації, внаслідок якої слово з вузькою семантикою замінюють на слово з ширшою семантикою або видову назву перекладають родовою, напр.: *a sparrow* – *пташка*; *The water flows from the openings into two basins.* – *Вода витікає через отвори у дві ємкості*).

1. The engine runs in a very simple manner. 2. This can further help both, view a range of designs and experiment with colors and textures to arrive to one's dream home. 3. In the transparent ocean scientists have the tools to say where fish are, how many of them there are and where they are going. 4. Farless agreement exists concerning the details of positive prescriptions for science. 5. Piston rings are rings present around the piston, which preclude the fuel and air mixture from going into the sump during the process of combustion. 6. A «society» may even, though more by means of metaphor, refer to a social organism such as an ant colony. 7. Every man participates in a culture, defined as «the arts, customs, habits, beliefs, values, behavior that constitute a people's way of life». 8. M. Fried and E. Service have classified human cultures based on political systems and social inequality into four categories: hunter-gatherer bands, horticultural / pastoral societies (with two inherited social classes: chief and commoner), highly stratified structures (with several inherited social classes: king, noble, freeman, serf and slave), or chiefdoms, and civilizations (with complex social hierarchies and institutional governments). 9. Historically speaking, the dogma of the equality of man is the result of the adoption of the purely practical machinery of the majority but the adoption of the majority principle is also responsible for another institution of modern times: the party system. 10. And one mark of liberty is for a man to live as he likes; this is the function of liberty, inasmuch as to live not as one likes is the life of a man that is a slave. 11. Small design projects can involve irrigation design, soil testing, excavation, night lighting, and drainage systems. 12. In the landscape design profession, «landscape architecture» is generally the name of the more advanced level of college education. 13. There are many definitions of religion, and most have struggled to avoid an overly sharp definition on the one hand, and meaningless generalities on the other. 14. Sociologists and anthropologists see religion as an abstract set of ideas, values, or experiences developed as part of a cultural mix. 15. The acknowledged measure of taste, at least for the formally educated, was provided by the art and literature of ancient Greece and Rome.

Тема 14. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЛЬНИХ СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ ПЕРЕКЛАД АТРИБУТИВНИХ СПОЛУЧЕНЬ

Вправа 1. Визначте всі можливі значення поданих атрибутивних груп.

1. Berlin proposals; 2. Gran Chaco war; 3. dollar export drive; 4. heavy government expenditure; 5. pre-war slump talk; 6. present national Communist vote; 7. Communist Party strength; 8. Middle East Conference; 9. aggressive supporter; 10. bold adventurer; 11. labor quiescence; 12. festering grievances; 13. the nation's highest homicide rate; 14. wildlife management authorities; 15. four-part program; 16. environmentalist protest; 17. provincial government decision; 18. environmental consequences; 19. safety violations; 20. fish-breeding pools

Вправа 2. Підберіть українські еквіваленти.

1. hearty eater; 2. practical joker; 3. conscientious objector; 4. sleeping partner; 5. stumbling block; 6. smoking concert; 7. perfect likeness; 8. vested interest; 9. tough customer; 10. foregone conclusion; 11. top trade-union leaders; 12. collective bargaining rights; 13. consumers' goods industries; 14. post-war anti-labor drive; 15. point four program; 16. Liberal Party whip; 17. public school boy; 18. Good Neighbor policy; 19. strong party man; 20. CIO auto union president

Вправа 3. Знайдіть атрибутивні групи у наступних реченнях. Перекладіть українською мовою.

1. The 87 billions of dollars in profits, grabbed during the five war years by the corporations constitute just so much blood money. 2. All the international «news» plus the editorial, could have been given in the space devoted to one heavily illustrated item – the engagement of a son of one of minor princesses. 3. This issue devoted about half of its twenty news columns to the trial of a homicidal maniac. 4. Even the least informed person could not miss the fact that the much-publicized boom in the United States was due to the war and the aftermath of war repair. 5. My job on the Daily Sketch had for me what later I realized was an illusory attraction. 6. Besides the imperative elementary economic compulsion to find markets at any cost and with every device, big business imperialists were driven on to their expansionist program by other forms of fear and greed. Their capitalist appetites for conquest were whetted by the fact that on all sides they saw many nations weakened and ruined by the war. Being dog-eat-dog capitalists, they could not refrain from taking advantage of these countries' disasters by trying to establish their own economic and political control over the whole ramshackle situation of world capitalism. 7. Paris underground and bus transport services were stopped today by a 24-hour warning strike called by the C.G.T. (French T.U.C.) with the support of other unions. 8. Right-wing trade-union policy was expressing itself in a bankrupt helpless dithering before the new capitalist offensive.

Вправа 4. Поясніть значення багаточленних атрибутивних сполучень та перекладіть речення.

1. The American Labor Party Political Action Committee Election Campaign Planning Board launched a new fund-raising drive. 2. The British engineering industry must be nationalized to overcome the obstructive stick-in-the-mud, take it or leave it traditions of many engineering firms. 3. The preoccupation with selling papers against fierce competition leads to the American practice of an edition every thirty seconds. This mania for speed, plus the man-bites-dog news formula, works to corrupt and discourage the men who handle news. 4. Many a citizen fed up with the loud and prolonged bickering between the Republicans and the Democrats, began thinking plague-on-bom-your-houses thoughts. 5. Fitch kept a hats-cleaned-by-electricity-while-you-wait establishment, nine feet by twelve, in Third Avenue. 6. He was being the boss again, using the it's-my-money-now-do-as-you're-told voice. 7. «All right», he said. You be ready when I come at seven. None of this «wait-two-minutes-till-I-primp-an-hour-Of two» kind of business, now Dele. 8. Vilified in everything from Little Red Riding Hood to late-night horror movies, *Cannis lupus*, the wolf, has traditionally suffered from a bad press. 9. The actors will appear in the soon-to-be-released film.

Вправа 5. Перекладіть українською мовою.

1. The Judge's face wore his own I-knew-they-were-guilty-all-along expression. 2. There was a man with a don't-say-anything-to-me-or-I'll-contradict-you face.

Вправа 6. Використайте пермутацію (тобто перестановку слів атрибутивної групи) під час перекладу.

Наприклад: *metereological satellite* – зонд-супутник, *income policy* – політика прибутків, *wage rise* – підвищення зарплати, *budget increase* – збільшення бюджету, *blood circulation* – циркуляція крові, *mechanical engineer* – інженер-механік, *nuclear engineer* – інженер-ядерник, *organic chemist* – хімік-органік.

1. A paradigm shift which occurred through Newton's law of gravitation was the concept of «Action at a Distance». 2. These fusion reactions continued as temperatures dropped, to form atomic nuclei of hydrogen and helium. 3. A gravitation force acts between two particles even though they are not in contact with each other. 4. But there have been several grave consequences of this trend in human development, especially in current circumstances it is a severe concern for governments all over the world. 5. The wealthier of the new settlers received large tracks of land and became plantation owners. 6. The planet is famous for its unique planetary ring system. 7. Neptune is the last planet in our solar system, since Pluto has been officially classified as a dwarf planet by the IAU in 2006. 8. Johannes

Gensfleisch zur Laden zum Guttenberg, a German metal-worker and an inventor, introduced a printing technology allowing the re-use of individual letters. 9. Guttenberg era of graphic design evolution was sluggish, until the 19th century. 10. I Love NY ad campaign (1973) and a famous Bob Dylan poster (1968) designed by Milton Glaser are examples of applied graphic design culture and its influence. 11. AI researchers hope to invent intelligent machines, which can perceive, learn and reason like humans. 12. Artificial intelligence finds applications in space exploration. 13. Sentiments are associated with moods that affect human efficiency. 13. As we all know, trees are designed to absorb carbon dioxide present in the atmosphere and give out oxygen. 14. Spark plugs provide a spark to the air and fuel mixture, which results in the combustion. 15. In case of global warning, volcanic eruptions contribute by releasing enormous amount of carbon dioxide in the atmosphere. 16. Though Piet Mondrian was not a graphic designer, his uses of grids were the origin of modern day advertisement known as the grid system. 17. One such model is Relational Database Model which has proved to be the best data management model. 18. Devised by Edgar F. Codd, the relational data model is entirely populated areas have become a regular feature of city development across the globe and also a big headache in most of the cases. 20. The planet Saturn is famous for its unique planetary ring system. 21. The Western Hemisphere had already been reached by courageous Scandinavian seafarers in the 10th c., but the actual discovery of America was made during the Renaissance period, in the 16th c.

Тема 15. ПЕРЕКЛАД ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ

Вправа 1. Виконайте вправу на переклад фразеологізмів. Розгляньте приклади та складіть по 5 власних прикладів на кожну групу фразеологізмів.

З точки зору перекладу фразеологічні звороти – приказки та прислів'я – зручно розділити на 3 групи.

До першої групи належать такі прислів'я та приказки, які повністю співпадають з українськими – як за змістом, так і за формою, тобто за описуваним образом або складовими компонентами:

All that glitters is not gold. – *Не все те золото, що блищить.*

As a man sows, so shall he reap. – *Як посієш, так і пожнеш.*

New brooms sweep clean. – *Нова мітла по-новому мете.*

Такі приказки та прислів'я, які повністю співпадають у різних мовах, мають своїм джерелом загальний прототип і часто є калькою з грецької або латинської, рідше з інших мов.

До другої групи належать прислів'я і приказки, які співпадають за змістом, але не співпадають за образом, який лежить в їх основі:

Too many cooks will spoil the broth. – *У семи няньок дитя без носа.*

As well be hanged for a sheep, as for a lamb. – *Сім бід – один одвіт. Сім смертям не бути, а одної не минути. Раз козі смерть.*

To buy a pig in a poke. – *Купити kota в мішку.*

При перекладі таких фразеологічних одиниць рекомендується користуватися саме такими відповідниками, які закріпилися в мові, оскільки при їх перекладі перекладач повинен притримуватися принципу перекладу чогось звичного таким же звичним. У противному разі приказка або прислів'я викличе у читача враження чогось несподіваного та оригінального. Тому англійську приказку

At a snail's pace. – *Як на волах.*

Не можна перекладати:

Из швидкістю равлика.

До третьої групи належать приказки та прислів'я, які не мають відповідників в українській мові ні за змістом, ні за образом. Вони перекладаються або описово, або за допомогою приказки, створеної перекладачем.

Little pitchers have long/ wide ears. – *Діти люблять слухати розмови дорослих. В малих дітей великі вуха.*

Як приклад вдалого відтворення приказки у перекладі можна навести англійський переклад такого місця роману Л. Толстого «Война и мир»:

Ерема, Ерема, сидел бы ты дома, точил свои веретена. – *Jerome, Jerome, do not roam, but mind spindles at home.*

Вправа 2. Перекладіть наступні речення українською мовою, звертаючи увагу на пошук ідентичних або аналогічних фразеологізмів.

1. He had to keep a sharp eye on his sister for the sake of her good.
2. The woman obviously had the gift of second sight, whatever it might be.
3. It was still not unheard of for an angry parent to cut off his son with a shilling.
4. If you haven't been born under a lucky star you just have to work all the harder to get what you want.
5. Oh, by the way, if you want a bath, take one. There ain't a Peeping Tom on the place.

Вправа 3. Відновіть повну форму фразеологічних одиниць у наступних реченнях. Перекладіть речення українською мовою.

1. He had been a rolling stone too long to sit down in one place, breed cattle and wait for them to grow.
2. One look showed Swithin his condition. Drank again. This was the last straw.
3. He seized with avidity upon the subject, which had for him all the charm of forbidden fruit.
4. I wouldn't be surprised if he understood Hedda better than anybody does. I think they're birds of a feather.
5. Politicians look on the cliché as a friend in need.
6. Come on, you know where's the proof of the pudding!
7. Don't worry, Bob! We are two brave men with hands, brains and spine. So let the morn come!

Вправа 4. Порівняйте наступні приклади перекладів метафори з англійської мови, визначаючи перекладацькі прийоми та коментуючи ступінь їх ефективності.

1. The cat sat bolt upright on the seat opposite ours, staring out the window, pretending not to eavesdrop on our conversation. – Кіт сидів нерухомо, як вартовий, втупившись у вікно, і вдавав, що не підслуховує нашу розмову.
2. Gradually there appeared out of the mists shapes more visible perhaps to the imagination than the sight: magic castles rising from the foam the ruined but majestic walls of ancient temples. – Поступово з туману проступали обриси й не так видимих, скільки уявних форм: чарівні замки, народжені, немов Афродіта з піни, величні руїни древніх храмів.
3. It would require more than unsuitably clad, garrulous crowds to rob the Valley of the Kings of its grandeur. – Потрібно щось більш серйозне, ніж натовпу крикливо одягнених, балакучих туристів, щоб позбавити величну Домну Царів її пишноти.
4. You are the bravest little woman I know, Amelia, and that stiff upper lip of yours is a credit to the whole British nation. – Ти сама відважна з усіх жінок, з якими я знайомий, Амелія, а твоя вперта верхня губка – просто втілення британського національного характеру.

5. Years had passed since I last beheld the plain of Amarna, yet in eternal Egypt a decade is no more than the blink of an eye. – Ти сама відважна з усіх жінок, з якими я знайомий, Амелія, а твоя вперта верхня губка – просто втілення британського національного характеру.

Вправа 5. Проаналізуйте метафоричні одиниці, виберіть потрібні перекладацькі методи та перекладіть речення українською мовою.

1. I passed a crocodile of choir boys, in starched collars and peculiar caps, on their way to Tom Gate.

2. All undergraduates and graduates and wives and tradespeople walked that unmistakable English church-going pace which eschewed equally both haste and idle sauntering.

3. Criss-cross about the world he travelled with them, waxing in wickedness like a Hogarthian page boy.

4. She was entrancing; with that fragile beauty which in extreme youth sings out for love and withers at the first cold wind.

5. I went there full of curiosity and the faint, unrecognised apprehension that here, at last, I should find that low door in the wall, which opened on an enclosed and enchanted garden, which was somewhere, not overlooked by any window, in the heart of that grey city.

6. Long hours of work in her youth, authority in middle life, repose and security in her age, had set their stamp on her lined and serene face.

7. Here was planted the seed of what would become his life's harvest.

8. A nightmare distorted the images of the evening into horrific shapes.

9. Everything was black and dead-still in the quadrangle; only at the quarter-hours the bells awoke and sang over the gables.

Вправа 6. У наступних реченнях проаналізуйте спосіб вираження метафоричних одиниць, визначте прийоми їх перекладу та перекладіть англійською мовою.

1. Я ночами писав у себе в мансарді роман. Він зародився одного разу вночі, коли я прокинувся після сумного сну.

2. Жалюгідний страх смерті принизив мене до того, що я простогнав, озирнувся тривожно, шукаючи захисту від смерті.

3. Неврастенія вже завелася в мені, буде розвиватися і згризе мене.

4. Я зрозумів, що це не будинок, а багатоярусний корабель, який летить під нерухомим сірим небом.

5. За вікнами нив осінній вітер, по склі повз дощ.

6. В голові у мене була каша, в яку до того ж вплутувався і даремно вкрадений револьвер.

7. Життя взяло мене за комір і знову привело до пароплавства, як блудного сина.

Вправа 7. Визначте всі семантичні аспекти наступних фразеологічних одиниць.

1. to mark time; 2. to play second fiddle; 3. to hide behind smb.'s back; 4. to be in the same boat; 5. to be cut of the same cloth; 6. to sit on the fence; 7. to draw in one's horns; 8. to spread like wildfire; 9. to win with a small margin; 10. to make no bones about smth.; 11. to play into smb.'s hands; 12. to show one's true colours; 13. to twist the lion's tail; 14. to send smb. to Coventry; 15. to have some strings attached; 16. to turn back the clock; 17. to throw cards on the table; 18. to put one's weight behind smth.; 19. (to sell smth.) lock, stock and barrel; 20. (to swallow smth.) hook, line and sinker

Вправа 8. Знайдіть українські еквіваленти до поданих англійських прислів'їв.

1. A bird in the hand is worth two in the bush. 2. A burnt child dreads the fire. 3. A rolling stone gathers no moss. 4. Necessity is the mother of invention. 5. Rome was not built in a day. 6. Small rain lays great dust. 7. Enough is as good as a feast. 8. A miss is as good as a mile. 9. It is a good horse that never stumbles. 10. It is a long lane that has no turning.

Вправа 9. Який метод ви оберете для перекладу наступних ідіом? Скористуйтеся ним.

1. The fish begins to stink at the head. 2. When in Rome, do as the Romans do. 3. To have money to burn. 4. To give smb. the cold shoulder. 5. To set the Thames on fire. 6. To give away the show. 7. To ask for the moon. 8. To be at the end of one's rope. 9. To bet on the wrong horse. 10. A new broom sweeps clean. 11. A fly in the ointment. 12. Good riddance to bad rubbish. 13. with fire and sword. 14. You can't run with the hare and hunt with the hounds.

Вправа 10. Перекладіть фразеологічні одиниці у поданих реченнях.

1. British bourgeois periodicals prefer to give a wide berth to the delicate question of American military bases in Britain. 2. Numerous examples of violence against workers give the lie to the assertions of the reactionary American union bosses that there is no class war in the United States. 3. The British economy is not out of the wood yet. 4. The manager was passing the time of the day with one of his secretaries. 5. Trying to make him change his mind is just beating your head against the wall. 6. If he has spoken publicly about the truth he would have gotten the axe one way or another. 7. She gave her father a hug, and got into a cab with him, having as many fish to fry with him as he with her. 8. Students get it in the neck when they lose library books. 9. «Oh! tell us about her, Auntie», cried Imogen; «I can just remember her. She's the skeleton in the family cupboard, isn't she? And they are such fun».

Вправа 11. Проаналізуйте додаток 1. Які специфічні труднощі постають перед перекладачем прислів'їв?

Вправа 12. Підберіть пару для кожного прислів'я.

1. A bird in the hand is worth two in the bush.	a) Молодець серед овець.
2. Two is company, but three is none.	b) Краще синиця в руках, ніж журавель у небі.
3. Make hay while the sun shines.	c) Третій – зайвий.
4. Hares may pull dead lions by the beard.	d) Своя ноша не тягне.
5. A burden of one's own choice is not felt.	e) Язык мій – ворог мій.
6. An ox is taken by the horn and a man by the tongue.	f) Коси, коса, поки роса.
7. To promise mountains and marvels.	g) Не вчи вченого.
8. The voice of one is the voice of none.	h) Більший католик, ніж папа римський.
9. Old foxes need no tutors.	і) Підносити когось до небес.
10. More royalist than the king.	к) Обіцяти золоті гори.
11. To praise smb. beyond the skies/the moon.	л) Один у полі не воїн.

Вправа 13. Знайдіть пропущені слова.

1. Never too old to ... – ... ніколи не пізно.
2. ... make the man. – За ... зустрічають, за розумом проводжають.
3. Between the cup and the lip ... may slip. – Не кажи ..., поки не перескочиш.
4. ... is believing. – Краще раз ..., ніж сто разів почути.
5. Cross the stream where it is ... – Не спитавши ..., не лізь у воду.
6. Discretion is the ... part of valour. – Обережність – ... частина героїзму.
7. Good ... is a letter of recommendation. – Що в ... вариться, то на лиці не втаїться.
8. First think, then .... – Не кажи те, що знаєш, а завжди знай те, що ... .
10. The work shows the .... – Який ..., така й пісня.

Тема 16. ПОРЯДОК СЛІВ І СТРУКТУРА РЕЧЕННЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ

Вправа 1. Під час перекладу зверніть увагу на порядок слів.

1. Great strikes raged in steel, meat-packing, lumber, railroad, textiles, building, marine transport, coal, printing, garment-making – wherever there were trade unions. 2. The United States government refused to recognize the Soviet government until 1933; sixteen years after the revolution. 3. It was primarily because of these concessions to Negro and white labor that big capital came to hate Roosevelt so ruthlessly. 4. The Dutch Navy rescued the crew of a British freighter which began to sink near the Dutch coast after loose cargo shifted, a Navy spokesman said. 5. More than 500 senior British scientists from 20 universities have signed a pledge boycotting research for the American Strategic Defence Initiative, popularly known as Star Wars. 6. Japan may seem a rich country from abroad, but most Japanese still feel that basic living standards are below international par. 7. Floating on waves thousands of miles from any city, deposited on mountains and remote beaches, plastic trash is one of the most annoying of modern artifacts. 8. The position of a black hole at the centre of our galaxy, the Milky Way, has been identified by measurements that can be made only once every 19 or so years. 9. Sugar consumption was predictably down again, by 7.5 per cent, but the traditional habit of tea drinking recovered slightly.

Тема 17. ЧЛЕНУВАННЯ ТА ОБ'ЄДНАННЯ РЕЧЕНЬ ПІД ЧАС ПЕРЕКЛАДУ

Вправа 1. Виконайте вправу на членування та об'єднання речень. Проаналізуйте приклади, перекладіть речення та складіть 5 власних прикладів.

Необхідно розрізняти зовнішнє і внутрішнє розчленування. При зовнішньому розчленуванні одне речення оригіналу перетворюється у перекладі в два або кілька речень. При внутрішньому розчленуванні просте речення оригіналу замінюється складним. При перекладі з англійської мови набагато частіше доводиться вдаватися до розчленування, ніж до об'єднання речень. Це пояснюється централізованістю структури англійських речень.

1. *The danger of flooding is believed to be over.* – Є підстави вважати, що небезпека повені минула.

2. *They saw the whole town shattered to a heap of ruins.* – Вони бачили, як ціле місто перетворилося у руїни.

3. *Your having been ill makes no difference.* – Те, що ви були хворі, нічого не мінє.

Перекладіть речення.

1. And here at times, when his mother's father's financial difficulties were greates, they would be found thinking, or as Asa Griffith was wont helplessly to say at times, praying their way out, a rather ineffectual way, as Clyde began to think later. (Th. Dreiser, An American Tragedy) 2. Thousands of Algerians tonight fled from the «dead city» of Orleansville after a twelve-second earthquake had ripped through Central Algeria, killing an estimated one thousand one hundred people. 3. The Chartists had not planned to assemble in arms on Kennington Common. Or march thence to the Houses of Parliament. 4. We were overjoyed – there was about a week to go – until we saw the «premises». Our faces fell, our hearts sank. 5. Once again the choice opens before the people. But it is no longer 1918. Nor is it 1938. The whole balance of forces is profoundly changed.

Тема 18. ГРАМАТИЧНІ ПОРІВНЯННЯ В ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ

Вправа 1. Перекладіть речення, вживаючи трансформацію метафоризації дієслова-присудка із застосуванням в англійському реченні неживого агента-підмета.

1. Місту необхідне велике будівництво, завдяки якому економіка отримає поштовх. 2. У 1996 році почала активно діяти Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку. 3. Починаючи з 1960-х років, партія здобула низку успіхів на додаткових виборах і завдяки цьому її електорат зріс до однієї п'ятої від загальної кількості виборців. 4. Через перебування при владі формується авторитарний стереотип. 5. В Україні 1993 рік почався з економічної кризи, що з часом ще більше поглибилася. 6. У цій главі робиться спроба дати пояснення того, чому в окремих відношеннях Великобританія розглядається як політично благополучна країна. 7. У позиції США стосовно палестинців були помітні ознаки конструктивного ставлення. 8. Через квоти збільшуються ціни. 9. Початково внаслідок аварії на ЧАЕС загинуло 32 особи. 10. Англо-французькою угодою 1786 року було покладено край фактичній економічній війні між двома країнами.

Вправа 2. Перекладіть подані речення, звертаючи особливу увагу на вибір українських відповідників до англійських інфінітивів.

1. The people of Roumania lived in poverty difficult to imagine. 2. The Security Council is given the power to decide when a threat to peace exists without waiting for the war to break out. 3. The general was a good man to keep away from. 4. This is a nice place to live in. 5. He stopped the car for me to buy some cigarettes. 6. Jack London was the best short-story writer in his country to arise after Edgar Poe. 7. In 1577 Drake set out on his voyage round the world, to return with an immense cargo of booty. 8. How different a reception awaited those workers who went to the centre of the city last May Day to be beaten and arrested by mounted policemen when they raised their banners in defence of peace? 9. Katherine had been for a walk by herself one morning, and came back to find Lenox grinning at her expectantly. 10. The Foreign Secretary said they were glad to have made such good progress at the Geneva conference last month.

Вправа 3. Визначте, яким чином значення англійських пасивних форм передається у вашому перекладі наступних речень.

1. The Prime-Minister was forced to admit in the House of Commons that Britain had rejected the Argentine offer to negotiate the Falklands' crisis. 2. The amendment was rejected by the majority of the Security Council. 3. He rose to speak and was warmly greeted by the audience. 4. The treaty is reported to have been ratified by all participants. 5. The general was preceded into the room by his daughter. 6. It was the late President Roosevelt who told the American people that

"more than one-third of the nation is ill-clothed, ill-housed and ill-fed". 7. People must be met, they must be faced, talked to, smiled at. 8. The Foreign Secretary was questioned in the House of Commons about the attitude of the British Government to the sentences on Nazi war criminals. 9. When our business was attended to, our bags packed, and our families taken leave of, we started from Victoria Station.

Вправа 4. Перекладіть українською мовою.

1. More than 2,600 local farmers, radical leftists and others rallied to protest against the planned expansion of Tokyo's international airport at Narita, but 10,000 riot police kept them away from the airport. 2. Typhoon Peggy cast a destructive path across the northern Philippines recently, killing more than 40 people, flooding huge areas and leaving behind a wide trail of wrecked houses, crops and building before heading towards south-east China. 3. Dr. Weinberg, the senior member of the research team that identified and cloned the gene, is one of the pioneers in the study of cancer genes. They are known to scientists as oncogenes, and they contribute to cancer development when they are abnormal or abnormally activated. 4. Italian magistrates have issued warrants for the arrest of 40 people over a huge fruit and vegetable racket they say has defrauded the EEC of up to 33 billion lire. 5. The blood-sucking leech, which fell out of medical favor a century ago after a career that predated the Christian era, is back in the science laboratories as a result of research indicating it may have a role in treating tumors and other conditions. 6. House prices increased by 4 per cent in the third quarter of the year, the same rise as in the previous quarter, and giving an annual increase of 12 per cent to the end of September, according to the latest house price survey by the Nationwide Building Society.

Вправа 5. Перекладіть наступні речення, визначаючи необхідність функціональної заміни.

1. Americans today think of the War for Independence as a revolution, but in important respects it was also a civil war.

2. Inevitably, too, that westward expansion of the European colonists brought them into conflict with the original inhabitants of the land: the Indians.

3. Government policy ever since the Monroe administration had been to move the Indians beyond the reach of the white frontier.

4. «I'm dead serious about those other guys», he continued grimly.

Having overseas possessions was a new experience for the United States.

Тема 19. ПЕРЕКЛАД КОНСТРУКЦІЙ, ЯКІ НЕ МАЮТЬ ФОРМАЛЬНИХ ВІДПОВІДНИКІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ. ПЕРЕКЛАД ПАСИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ

Вправа 1. Виконайте вправу на переклад пасивних конструкцій. Проаналізуйте приклади та складіть власні 5 прикладів.

Коли при перекладі українською мовою можна або зберегти пасивну форму, або замінити її активною, важливо знати, чим саме обумовлене вживання пасивної форми в англійському оригіналі. Аналіз великої кількості прикладів показує, що пасивній конструкції в англійській мові надається перевага головним чином в наступних випадках:

1) **коли неможливо або небажано вказувати виконавця дії:** *«He will be well taken care of», said Loomis. «Про Торпа потурбуються», – сказав Луміс.*

2) **коли потрібно поставити логічний наголос на об'єкті, а не на суб'єкті дії:** *The problem has been studied by many English scientists. – Проблема вивчалася багатьма англійським вченими. The amendment was rejected by the majority of the Security Council. – Поправка була відхилена більшістю голосів членів Ради безпеки.*

Інколи пасивні конструкції слугують одночасно двом вказаним цілям: і щоб поставити у центрі висловлювання об'єкт дії, і щоб можна було не вказувати суб'єкта дії.

3) **коли потрібно зберегти цілісність підмета в реченні:** *He rose to speak and was warmly greeted by the audience. – Він встав, щоб взяти слово, і присутні тепло привітали його.*

При перекладі українською мовою немає ні можливості, ні необхідності намагатися зберігати єдиний підмет у цьому прикладі подвійного керування. Слід зазначити, що використання пасиву при подвійному керуванні є дуже характерним і поширеним явищем в англійській мові. В українській мові таке не допускається. *This conspiracy against peace was hatched in and directed from London and Washington. – Ця змова проти миру, виношена в Лондоні та Вашингтоні, здійснювалася під їх керівництвом.*

4) **у фразеологічних зворотах, тобто зв'язаних словосполученнях, і у стійких вільних словосполученнях.** В англійській мові є цілий ряд фразеологічних зворотів з дієсловами у пасивному стані, наприклад: *He was wined and dined. – Його тепло приймали. More sinned against than sinning. – Скоріше жертва, ніж злочинець.*

При перекладі дієслів у пасивному стані необхідно враховувати необхідність видової диференціації: *Sixty years ago Oklahoma was called Indian territory.* (Контекст підказує, що правильним перекладом буде або перший або другий варіант.) *Шістдесят років тому Оклахома називалась індіанською територією.* Або так: *Шістдесят років тому Оклахома називали індіанською територією.*

Вправа 2. Які прийоми використано для перекладу пасивних конструкцій?

I. 1. Your order has been given priority, so we should be able to deliver the engines before the end of this week . – Вашому замовленню було надано перевагу, тому ми зможемо доставити двигуни ще до кінця поточного тижня. 2. We would like to assure you that every step will be taken to fulfil our contract. – Запевняємо Вас, що для виконання умов нашого договору буде вжито усіх заходів. 3. This was not a matter to be easily agreed upon. – З такого питання домовитися було нелегко.

II. 1. Our products have been regarded as the best for a century. – Вважають, що наші товари – найкращі з собі подібних, створених за останнє століття. 2. The preliminary talks are not expected to last more than two weeks. – Очікується, що попередні переговори продовжуватимуться не більше двох тижнів.

III. As the range of the activities has been extended, so the number of lines of the products has grown. – З розширенням сфери діяльності зросла кількість нових ліній з випуску товару.

IV. 1. Payment on for an initial order would be required on proforma invoice. – Оплата за початкове замовлення знадобиться за проформа-рахунком. 2. A special discount will be granted to you if... – Вам буде надаватися особлива знижка за умови...

V. Goods ordered from our old catalogue can be supplied only until stocks are exhausted. – Ми поставляємо товари, замовлені за нашим старим каталогом, лише доки їх запаси не вичерпаються.

**Тема 20. ПЕРЕКЛАД КОНСТРУКЦІЙ, ЯКІ НЕ МАЮТЬ ФОРМАЛЬНИХ
ВІДПОВІДНИКІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.
ПЕРЕКЛАД СИНТАКСИЧНИХ КОМПЛЕКСІВ – ІНФІНІТИВНИХ,
ДІСПРИКМЕТНИКОВИХ, ГЕРУНДІАЛЬНИХ**

Вправа 1. Перекладіть речення. Зверніть увагу на функції, що виконує герундій у реченні.

1. He was always fond of visiting new scenes and observing strange characters and manners. 2. He was educated at Oxford, and devoted himself to the study of medicine, but his weak health prevented him from becoming a physician by profession. 3. Travelling around the abovementioned African countries I could not help comparing their development with that of Tajikistan. 4. This book aims at acquainting advanced students of English with the language as used by the best masters of contemporary English literature. 5. It is worth noting in this connection that there are at least two kinds of analysis practised by science. 6. In the United States after the October Revolution the volumes of Mrs. Garnett's translations of Chechov kept on appearing, and his influence grew. 7. The Puritans were far from being the earliest among the English colonists of North America. 8. Since then I have thought seriously of writing an article for your magazine myself. 9. Anthropologists have been in the habit of studying man under three rubrics of race, language and culture. 10. They proceeded very cautiously for fear of being caught. 11. All these communities relied mainly on hunting, fowling and fishing. 12. Then as now, sweet potatoes were the staple food. Eyrau complains in one of his letters of having to eat them all day long. 13. The author regrets that the scope of this work precludes him from giving in a popular manner the results that they have obtained. 14. With one or two rare exceptions the novelists of the 19th century never succeeded in drawing convincing men and women of the working class.

Вправа 2. Перекладіть речення з герундієм на українську мову, використовуючи, де можливо, підрядне речення.

1. He insisted on taking part in the conference.
2. He insisted on your taking part in the conference.
3. He insisted on being taken to the concert.
4. I object to your discussing this problem now.
5. We hear of his being appointed secretary.
6. She insisted on a telegram being sent to his mother.
7. I never thought of going there without you.
8. They never complained of the conditions of their work being too hard.
9. We spoke about including her in the list.
10. We spoke about her having been included in the list.
11. Nothing can prevent him from taking this step.
12. I have no objection to your smoking downstairs, but. Please refrain from doing so on this floor.

13. I cannot accuse him of being lazy, but still he is rather poor at his English.
14. She took a taxi for fear of missing her train.
15. He is in the habit of getting up very early and waking all his family.

Вправа 3. Перекладіть речення з герундіальними оборотами.

1. A good speaker, besides choosing appropriate terms from a wide vocabulary, and besides being able to utter his thoughts with fluency, uses correct sounds and employs proper intonation. 2. The volume differs from the previous in embracing a wider range of subjects and in making considerably greater demands on the intelligence and knowledge of the young scholar. 3. In addition to being both creative writer and critic he is also a scholar. 4. Our eighth chapter is devoted to seeing the way in which this classification corresponds to the geologic divisions of Pleistocene time. 5. His output of dramatic work has been great, but it shows every sign of having been thoughtfully and conscientiously carried out. 6. Prosper Merimee realized – as many authors following his example have done since – that prose tales gain in tragic force by not being told with obvious sympathy in the exuberant manner of other Romantics. 7. According to the ancient story, Tantalus was punished for a crime by being made to suffer from thirst and hunger, while water and fruit were seemingly within his reach. 8. Arnold Bennet is interested not in philosophy, but in giving a realistic account of the lives of ordinary people.

Вправа 4. Перекладіть речення з герундіальними зворотами.

1. Even those who by 1905 had recognized Shaw as the outstanding British dramatist of his generation continued for many years to question the likelihood of his taking a permanent place in literature. 2. The question of the transition period is not principally a question of the adoption of a new material – bone instead of stone, but of the population going over to a new trade. 3. There are many new terms, some of which are in everybody's mouth, and are used by the man in the street without any suspicion crossing his mind of their learned origin. 4. We see that this word is an adjective from its having no ending. 5. This fact is due not so much to the mammoth and rhinoceros becoming gradually scarcer as to the change in the method of hunting. 6. The «Importance of Being Earnest» (1895) is brilliant, but the same fault lies here again in the character-drawing. Any speech in the play might almost be directly transferred from one character to another without the change being noticed. 7. The most important cause of a language splitting into dialects is not purely physical, but want of communication for whatever reason. 8. The fact that stone and silex had been abandoned is, however, not a sign of technical skill having fallen off. 9. The high quality of style has proved sufficient to give this work a high rank amongst the Japanese classics, and has insured its being handed down to our day as a most esteemed model for the composition in the native Japanese style. 10. Without language there is no understanding among people, and without understanding there is no chance of their being able to work together. 11. Conditions of the time (end of the 18th century) led to the need for quicker communication between the towns, and this

naturally led also to the literature being spread more quickly than would have been possible before. 12. This is the main contradiction of capitalism which impedes productive development, and even leads to productive powers being used to destroy nations in warfare, instead of for lightening the labour and increasing the material prosperity of mankind. 13. In view of this practice being frequent among primitive people of the present (end of the 19th century), the above mentioned «Package of bones» from the Grotte de Covillon gains immensely in interest. 14. The distinguished German linguist H. Shuchardt, has in recent years strongly insisted that similarities between different languages need not always depend on the languages being related to one another as French is related to Italian, but in some cases may be due to some element common to mankind; in other words, some phenomena, instead of being historically related may be primordially related.

Вправа 5. Перекладіть речення з дієприкметниками та дієприкметниковими зворотами.

1. My station was in that part of the house which was appropriated for the reception of books, it being my duty to perform the functions of librarian as well as secretary. 2. Salmon, deer, roots and berries are the principal food of natives, these being dried for storage. 3. In general outline the central tumulus may be regarded as quadrangular, if we disregard a slight angle to the south. That taken into account, its form is pentagonal. 4. There being no other choice, they decided to break through. 5. The Normans became the aristocracy in England of that time, and the Saxons the degraded and servile class, the former speaking a dialect of the French language, and the latter holding obstinately by their own expressive tongue. 6. According to this view pottery is an invention made early in man's history at some definite time and place and from that centre of origin all known cases of the use of pottery have been derived, it being unthinkable, according to this view, that such invention could ever have been made twice. 7. Many more of the most precious pictures having had to be moved from the East part of the Museum to the air-conditioned rooms on the West wing, it has been possible to bring up again into the rooms adjoining the dome a considerable number of Italian Renaissance pictures. 8. She is best in her short stories, for in the longer ones she is at times very unequal, there being surprising differences in the worth of both dialogue and character at different places in the same work. 9. The primary purposes for which language is employed being to think clearly and to make oneself understood, most changes made by the general will and collective intelligence are in the direction to secure these ends. 10. In comparative lexicology we constantly see how the things to be represented by words are grouped differently according to the whims of different languages, what is fused together in one being separated in another.

Вправа 6. Перекладіть речення та визначіть тип дієприкметникового звороту.

1. There were various novels among them, many being English translations of Italian novels. 2. The other two bronze pieces have been a part of the open work used as antlers, probably in the middle section. They are certainly incomplete, with the upper end missing. 3. Many of the new compounds have come to Chinese by way of Japanese, the Japanese having set themselves earlier than the Chinese to assimilate the teachings of European science. 4. All the city (Madras) to the north of the old fort contains the native quarters, and the business offices of the white men, but the latter live to the south of the fort, their houses standing in large gardens. 5. The origin of several of the names in «Hamlet» having been explained in this section, we may as well note here some of the others. 6. The monkey is regarded by the natives with superstitious reverence, the power of walking erect and talking being ascribed to it, and is esteemed a clever physician. 7. By the sixteenth and seventeenth centuries fur had become Russia's most important single item in foreign and domestic commerce, Russian furs being prominent in the markets of both Europe and China.

Вправа 7. Виконайте вправу на переклад еліптичних конструкцій. Розгляньте приклади та визначте типи зв'язку в наведених прикладах. Складіть власні 5 прикладів.

Еліптичні конструкції з дієприкметником минулого часу і сполучниками *when* або *if* звичайно передаються повними підрядними реченнями, оскільки зворот із дієприслівником *будучи* є архаїчним і книжковим:

1. *When asked about the situation in North Africa, he answered that the government were considering it.* – Коли його запитали про становище у Північній Африці, він відповів, що уряд розглядає це питання.

2. *Mr Nelson (Labour) said if elected he would support the workers' wage demand.* – Лейборист Нельсон заявив, що якщо його оберуть, він буде підтримувати вимоги робітників про підвищення заробітної плати.

3. *When shot, Mrs Doran was apparently taking a walk.* – Місіс Доран було вбито, очевидно, під час прогулянки.

4. *When asked, he said he was planning to visit the USA.* – На поставлене запитання він відповів, що збирається відвідати США.

5. *The tribunal's decisions, when arrived at, reflected the opinions of the members.* – Рішення, прийняті трибуналом, відобразили думку його членів.

6. *Questioned about his reaction to the announcement, he replied...* – Коли його запитали, що він думає про цю заяву, він відповів...

7. *Textile Pay Rise Asked.* – Вимоги текстильників про підвищення заробітної плати.

Вправа 8. Перекладіть з особливою увагою до синтаксичних конструкцій, які не мають еквівалентів.

1. The contents of the treaty have been recently published, it being no longer necessary to keep them secret. 2. The peaceful demonstration at the big Ford plant in Dearborn was broken up, with four workers killed and fifty wounded. 3. Only the Russian Bolsheviks opposed the war consistently with the left-wing socialists in many countries also offering various degrees of resistance. 4. Being remarkably fine and agreeable in their manners, Oliver thought them very nice girls indeed. 5. Bobbing and bounding upon the spring cushions, silent, swaying to each motion of their chariot, old Jolyon watched them drive away under the sunlight. 6. Just as I got there a Negro switchman, lantern in hand, happened by. 7. That gentleman stepped forward, hand stretched out. 8. As the hunger marchers moved along Pennsylvania Avenue they were flanked by two solid rows of policemen, most of them club in hand. 9. They walked without hats for long hours in the Gardens attached to their house, books in their hands, a fox-terrier at their heels, never saying a word and smoking all the time.

Вправа 9. Перекладіть подані речення українською мовою. Що в них спільного?

1. We had two enemy agents arrested, whose role was to create panic by spreading false rumours about the approach of the Germans. 2. In World War II Great Britain lost about 350,000 killed and missing and had her towns and factories blitzed. 3. A very strange thing happened to him a year or two ago. You ought to have him tell you about it. 4. I can't get him to realize that in this case the game is not worth the candle. 5. These speeches were designed to obscure the issues by inflaming public opinion and stampeding Congress into repressive action. 6. The General Executive cannot give his mind to every detail of factory management, but he can get the things done. 7. No suitable opportunity offering, he was dragooned by family and friends into an assistant-professorship at Harvard. 8. The Tory government would have the British people believe that the US missiles would strengthen the country's security. 9. The fear of lightning is a particularly distressing infirmity for the reason that it takes the sand out of a person to an extent which no other fear can, and it can't be shamed out of a person.

Вправа 10. Перевірте свої знання за допомогою перекладу наступних речень з дієприкметниковими конструкціями та комплексами.

1. He sat at the table thinking. 2. He picked up the letter lying on the floor. 3. Knowing the English language well, he can translate newspaper article without a dictionary. 4. Being asked about it, he answered he couldn't be of any help. 5. Being packed in strong cases, the goods arrived in good condition. 6. Having collected all the data, he was able to write a full report. 7. Having worked in this field for many years, he knew this business well. 8. Having been sent to the wrong address, the letter

did not reach him. 9. I'm sorry to have kept you waiting. 10. Let's listen to John playing the piano. 11. I found him working at his model. 11. The rain having stopped, they went on with their work. 12. Time permitting, I'll come next week. 13. Not knowing what to say he kept silent. 14. Being well-prepared he answered readily. 15. Having plenty of time I didn't hurry. 16. The work completed, he had three months' leave. 17. A chapter having been read through twice, the books were closed and the girls examined. 18. Our plan failing, we won't complete our work in time. 19. The experiments over, the newspaper correspondents attacked the young scientists with questions. 20. These are some of the problems dealt with at the conference. 21. Given the necessary prerequisites, the talks could bring about a final settlement. 22. When asked, he said he was planning to visit the USA.

Тема 21. ПЕРЕКЛАД КОНСТРУКЦІЙ, ЯКІ НЕ МАЮТЬ ФОРМАЛЬНИХ ВІДПОВІДНИКІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ. ПЕРЕКЛАД АБСОЛЮТНИХ КОНСТРУКЦІЙ

Вправа 1. Виконайте вправу на переклад абсолютних конструкцій. Розгляньте приклади та визначте типи зв'язку в наведених прикладах. Складіть власні 5 прикладів.

Оскільки під перекладом конструкції слід розуміти вибір граматичних засобів для найповноцінного передавання її змісту, переклад абсолютних конструкцій залежить головним чином від характеру синтаксичного і смислового зв'язку цього звороту з головною частиною речення. Цей зв'язок може бути обставинним, означальним, пояснювальним і приєднувальним.

Переклад абсолютних конструкцій

1. *General strike spirit began to run like wildfire, one local union after another endorsing the proposal of a complete tie-up.* – Заклик до загального страйку поширився як лісова пожежа всією країною: одна профспілка за іншою приєднувалися до рішення про повне припинення роботи.

2. *He stood, his head bent.* – Він стояв, опустивши голову.

3. *He stood, his eyes fixed on his friend.* – Він стояв, втупившись поглядом у свого товариша.

4. *The dance broke up, the couples hurrying to their seats.* – Музика припинилася, і танцюючі пари кинулися до своїх місць.

5. *The lamp was quickly and widely adopted, Davy himself refusing to take any royalties for what he regarded as his gift to humanity.* – Лампа швидко завоювала широке визнання, але сам Дейві відмовлявся приймати будь-які почесті, вважаючи її своїм подарунком людству.

Вправа 2. Перекладіть українською мовою, звертаючи особливу увагу на виділені частини речень.

1. A chapter having been read through twice, **the books were closed and the girls examined.** 2. It being too late, **we took our coats and went home.** 3. **The old man sat silent, his head bent.** 4. Our plan failing, **we won't complete our work in time.** 5. **He had ceased to gesticulate, he was standing,** with his arms crossed and his head bent. 6. The experiments over, **the newspaper correspondents attacked the young scientists with questions.** 7. Julia looked very well, **her eyes bright and cheerful.** 8. **There she stood,** a cup of coffee in her hand. 9. **Now he sat down in an arm-chair opposite Charlie, ...** with his hands on his knees. 10. This being so, **the correct conclusion seems to be as follows.** 11. **Clearly,** other things being equal, a theory that gives the practitioner some valuable leads is to be preferred to one that does not. 12. **Since then, there have been few supporters of the theory,** a notable exception being Javerson. 13. **The nucleus is made up of neutrons and protons, the number of protons** being equal to the number of electrons. 14. **We succeeded in getting Mr. Joffa's and Mr. Elton's opinions on this question,** the

former being a scientific worker of a well-known laboratory and the latter, a director of a large plant. 15. **Suddenly, though it was awash in debt** - with angry creditors turning up in waves. 16. The experiment carried out, **we started a new investigation**. 17. **Eight workshops were held**, each oriented towards a different topic in data administration.

Вправа 3. Знайдіть абсолютні конструкції та перекладіть речення.

1. The flat panel has a price; even with the economy of integrated circuits, the sheer number of circuits required is a major contributor to the relatively high cost of flat-panel displays. 2. We succeeded in getting Mr. Joffa's and Mr. Elton's opinions on this question, the former being a scientific worker of a well – known laboratory and the latter, a director of a large plant. 3. Suddenly, though it was awash in debt – with angry creditors turning up in waves. 4. With just the assumptions and analysis presented in this article, it will be obvious to the careful reader that there would seem to be no account of other aspects. 5. The monograph is organized in three parts, with the data presented in a separate series of tables. 6. Eight were held, each oriented towards a different topic in data administration.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

I. Analyse the modal verbs in the following sentences and indicate the modal meanings they have.

1. This fatal policy **must** be reversed if we are to regain our freedom. 2. If she wanted to keep things from him, she **must**, he could not spy on her. 3. There is a painting by Surikov. In this picture we can see Suvorov crossing the Alps. 4. The exact and immediate cause of this letter cannot, of course, be told, though it is not improbable that Bosinney may have been moved by some sudden revolt against his position towards Soames. 5. At nineteen he was a limber, freckled youth with a wide mouth, light eyes, long dark lashes, a rather charming smile, considerable knowledge of what he should not know, and no experience of what he ought to know. 6. I am afraid, I'll have to leave earlier today. 7. Come, now, that's good, sir – that's very good. Your uncle *will* have his joke. 8. One has only to read the business journals of Wall Street – to see the real origin of the arms race. 9. Under the pressure of the US Ambassador in Paris the President of France abandoned his intention of seeing Charlie Chaplin's picture. We cannot say how he felt about the matter, but I have yet to meet a single Frenchman who did not see in this an insult to his own national dignity.

II. Interpret the meaning of the modal forms in bold type and suggest their Ukrainian equivalents.

1. In his opinion the two superpowers should have made more progress at the Geneva talks. 2. «You couldn't have tried so very hard», said Carrie. 3. But for the sweetness of family gossip, it must indeed have been lonely there. 4. The lamp lit her face and she tended the long pipe, bent above it with the serious attention she might have given to a child. 5. Phuong lit the gas stove and began to boil the water for tea. It might have been six months ago. 6. It was a strange situation, and very different from any romantic picture which his fancy might have painted. 7. «We'll take it to my den». – «Why, of course! Might have thought of that before». 8. Entering the church he looked like a childlike man ... His feet scarcely wakened the slightest sound. He might have been trying to steal in unobserved in the middle of a sermon. 9. Physically he looked like his parents - in every other respect, he might have dropped from the moon for all resemblance he had to them.

III. Translate the following taking special care to render the meanings of modal words.

1. The workers demand a radical change in foreign policy, and this demand they address not only to their MP's, but above all to the British government. 2. The British realities put the problem of foreign policy before the British people, and the working class above all, in a sharper way than ever before. 3. In telling what I saw and heard on this trip I'll let as many Soviet people speak for themselves. And above

all, in this series of articles the facts will speak for themselves. 4. When Italy invaded and annexed Ethiopia she was not checked by the League of Nations. In fact, England gave us a reason for refusing to act in behalf of Ethiopia that it was not «sufficiently advanced to enter the League». 5. Just over a year before a boycott of public transport in Barcelona hit the world's headlines as indeed it would, showing that the Spanish people are prepared to act in defence of their rights. 6. This Tory in fact proposed that England should make plans for either eventuality – for the defeat of the USSR and for the Soviet victory over Hitler. 7. That democracy will eventually grow far beyond its present limitations – indeed, that men will one day look back on this era and wonder how we could even think we had democracy – is, I think, certain. 8. George looked delighted. Of all his relations it was this little toad alone whom he at all tolerated. Indeed, he made a favourite of him. 9. I want to remind you of our curious – indeed our precarious position. 10. The President had allegedly done his best to get the treaty signed.

IV. What modal meanings are expressed by the mood forms in the following sentences? Where should they be reproduced in translation and in what way?

1. Glancing at her husband, she found no help from him, and as abruptly as if it were a matter of no importance, she threw up the sponge. 2. «She's your child. I'm not the person to stand in your way. I think if it were my child I'd rather see her». 3. Should a significant amount of oil be found beneath any of Paris' monuments, officials say, it would simply be pumped out from a distance? 4. I really don't see why you should make such a fuss about one picture. 5. It was a long time before takeoff, and there seemed no reason why I should not step back to collect the missing material. I knew there would be a row if it was left behind. 6. She was by now intensely anxious that the boy should speak openly and tell her everything. 7. It is unthinkable that our sons and daughters, our grandchildren should live to see the horrors of the concentration camps. 8. I had telephoned Margaret that morning insisting that we should meet and talk it out, and she had given way.

V. Identify the definite or indefinite articles in the following sentences whose meanings should be rendered in translation. Suggest the suitable equivalents.

1. Who is she? – She is a Mrs. Erlynn. 2. A woman was loudly complaining of a pain in her back. 3. I know an old woman who can be a baby-sitter for you. 4. He decided to solve this problem at a blow. 5. What is your objection to the hour? I think the hour is an admirable hour. 6. From 1836 until his death in 1870 Dickens continued to be in general estimation the English story-teller. 7. His Pecksniff could never have worked the wickedness of which he had just heard, but any other Pecksniff could; and the Pecksniff who could do that, could do anything. 8. This was a Guernica, a Coventry, a Lidice perpetrated in part by a British ship in the service of the Americans. 9. Tomorrow I will be with Essex as the Asquith he expects, a normal Asquith, an undivided, unchanged, untouched, unalterable and eccentric Asquith who

will partner him on his great mission to the Security Council. 10. He still wore knee breeches, and dark cotton stockings on his nether limbs, but they were not the breeches. The coat was wide-skirted, and in that respect like the coat, but, oh, how different.

VI. Choose the appropriate Ukrainian aspect forms to render the meanings of the verbs in the following sentences.

1. At that time the big employers began a wild attack against the workers and the trade-union movement. 2. Following the war there developed an almost universal demand that Canada's status and relationship with Britain should be re-defined. 3. The militants rallied the black population and their allies against the lynchers, legal and illegal. 4. The world fascist movement which developed so rapidly during the 1930's, carried an acute threat to the people's democratic liberties. 5. During the middle 1930's the capitalist governments refused to rally to the call of the Soviet Union for an international peace-front. 6. In the Social-Democratic parties of the Americas over many years left-wing groups of militant fighters had been growing up. 7. Their appeasement policy had strengthened the fascist beast until finally it leaped upon them. 8. Flyers report that no attempt was made to intercept them until they were near Braunschweig when the Germans sent up their fighters and put up a strong barrage. 9. This had terrified the Home Secretary within an inch of his life on several occasions.

VII. Define the infinitive form and the most adequate way of translation of the following.

1. There is not room to argue for the further claim here. 2. This article is an attempt to providesuch an account. 3. There are two cases to consider. 4. We are left with two options to choosefrom. 5. Hence, my analysis is the correct analysis to choose. 6. Moreover, the approach hasnever developed the means to verify its limitations. 7. But then, what empirical means have we to test the validity of this claim? 8. Finally, there are some methodological issues toaddress. 9. There is reason to believe that the first of these solutions is unlikely to be correct.10. I have one additional remark to make on an editorial matter. 11. There is no reason to doubt the importance or reasonableness of the study of these questions. 12. Hirst's paper contains little evidence to support his wealth of formal proposals. 13. For years to come, themonograph will remain the authoritative compendium. 14. The book is in this regard uniqueand will serve as a scholarly reference for some time to come. 15. This is a tricky argument toconduct, for it risks rehashing much contemporary theory. 16. I am sure that this book will be cited for many years to come. 17. Now the view I took and still take is that this is at once toomuch and too little to ask. 18. A final point to consider is the nature of the two levels at whichincompatible structural analyses have to be assigned. 19. These constructions are discussedmore fully in Plaun (to appear). 20. As suggested above, the hypothesis to be considered nextovercomes this difficulty. 21. The data to be examined here have been elicited from manysources.

22. The model to be tested, and the conclusions drawn, make up the Introduction, Chapter I and the Conclusion. 23. The first point to be made about this we owe to Aristotle. 24. The hypothesis to be presented in Section 3.4 offers a convincing means of overcoming this difficulty. 25. Comparative data, to be elaborated in the next chapter, suggest that we should simply treat this an anomaly. 26. This approach may seem legitimate at first, but it presents a peculiarity to be examined later. 27. The first three hypotheses to be considered all involve necessary generalizations. 28. There are several things to be said about such a principle. 29. Of the many aspects to be taken into account, two are of particular relevance here. 30. The main conclusion to be drawn from these facts is that these phenomena differ from those discussed thus far. 31. Such a definition will be part of the conceptual framework to be analyzed. 32. There is a certain amount of specialized terminology to be mastered. 33. Thus the «principle» was nothing else than an empirical hypothesis to be checked against the data. 34. Still, this is a paper to be admired for its ambitions. 35. Despite remarks such as these, there are still further methodological questions to be addressed. 36. There are, of course, some subtleties to be managed and these will be taken up in Section 4 below. 37. Regardless of the correctness of various claims of the theory, this is a work to be considered seriously. 38. This approach to data has much to be said for it and may even be revolutionary. 39. There is much to be gained by a clarification of our terminology. 40. To my knowledge, Purvis was one of the first to bring this idea of choice among alternatives to the analysis.

VIII. Translate into Ukrainian.

1. So much for the general remarks. 2. One last point. 3. Enough taxonomy. 4. Two final comments. 5. So much for the results obtained. 6. To summarize main points. 7. One final general point. 8. A few more points from this chapter. 9. Some more critical notes. 10. Finally, a point about theory construction. 11. So much then for the point in question. 12. An imaginative idea, but it does not fit the facts. 13. So much for a presentation of some essentials of Erdemann's article. 14. First, some general approving comments. 15. To take just one example from the history of science. 16. To recapitulate major points of our analysis. 17. So much for the traditional error which is alleged to characterize most or all earlier theories. 18. Hence my avoidance of questions of this kind. 19. Just to remind some of my introductory statements. 20. Enough for now to show that Karol Jansen represents a "return" to the kind of serious discussion of Prong, that we used to get from Max Black and Kenneth Burke.

IX. Translate into Ukrainian paying attention to the negative forms.

1. This is not to imply that the analysis of these two researchers are identical in every respect. 2. The Editor cannot undertake to return any manuscripts or accompanying documents unless you enclose sufficient postage. 3. These principles would account for a variety of processes not currently handled by Leslow. 4. In addition to the not inconsiderable amount of work which he dismisses as difficult of

analysis, there are a number of other studies. 5. We cannot go into the relevant arguments here, since they would involve a long discussion which is tangential to the major thesis of this paper. 6. In fact, I see no theoretical or practical difference between the two approaches. 7. However, nothing we have said here explains the difference between such objects. 8. None of these proposed analyses is uncontroversial. 9. Nothing will happen unless you handle the machinery in a wrong way. 10. Further, Stample never quite clarifies the relationships between the notions. 11. That none of the proposals is unquestionably satisfactory is not being denied. 12. I will argue that they should be identified with neither of the established types. 13. No data are presented to support any of his claims made here though there are frequent allusions to relevant data and many references to other work. 14. No one would question the importance of Aristotle to the development of philosophy; nor would anyone argue against the value of presenting commentary on Aristotle's ideas. 15. Whether or not this scheme proves correct in the end depends upon a demonstration of the significance of the process. 16. Descriptions are not objective accounts of data, but forms of analysis; nor should they be otherwise. 17. However, the main point is that there is absolutely nothing in Shipley, nor in Hyams, quoted later in the review, that is inconsistent with this point. 18. Phenomenology does not want to have anything to do with facts and neither does structuralism. 19. This claim is not emphasized by Howard, nor is its consequences explicitly exploited. 20. In short, neither Cole nor Zwetter appears to have implemented fully the requirement of a thorough-going, unified theoretical approach to the problem. 21. However, to justify these propositions, it is not enough merely to state them, nor is it enough to give examples. 22. Nonetheless, the laws of scientific inquiry compel us to ascribe such a principle to them. Nor could the principle have been implicit or unconscious. 23. This is true no matter how complex the structure. 24. No matter how complex the task, the experiment must be done in time. 25. No matter how complicated, the problem is expected to be finally solved. 26. Conclusion can never be firmer than data, no matter how good one's methods. 27. Here, no matter how hard we shake the instrument, we always observe a pattern. 28. Whatever the details, the overall pattern seems confirmed. 29. However complex it may be, it has to be treated in detail. 30. Whatever the risk, I will have to try to provide the review expected by serious readers of the journal. 31. Both explanations are compatible with my thesis, which is that, however it is explained, this is not an adequate notion. 32. Aristotle's insight, for whatever it is worth, is not the creature of any particular methodology. 33. The conclusion, whichever set of assumptions one adopts, must be that the generalization, arbitrarily chosen, is hardly significant. 34. It is assumed here without question that, however these categories are arrived at, they are made available by the general theory. 35. Perhaps we can supply whatever is missing from this argument to render the conclusion valid. 36. Whichever may be the case, one reads many astonishing statements in this article. 37. MacIntire maintains that Weber, whatever his intentions, was only making explicit the logical implications of certain beliefs. 38. However conflicting the hypotheses may look, these are conflicts in which, it seems, you can split the difference: one side and the other are going to win. 39. However important such functions may be, a computer system incapable of handling this

function is severely restricted in the range of application. 40. However, this suggests that models of rationality cannot be criticized, since whenever they fail to predict, the investigator can claim that they are intended to be normative. 41. Without going into details of Visser's presentation of the problem under scrutiny it will suffice to point out that his interpretation and the data he has collected are widely employed in work of many researchers. 42. But, the objection runs, until this prior notion is itself explicated, the approach has no solid foundation at all. 43. I am primarily concerned with the generalizations and do not believe that the leap from generalization to hypothesis should be made until the generalization in question is established as a significant one. 44. Until the relative importance of all the types of internal evidence can be established, we are obliged to take all of them into consideration. 45. In spite of the exceptionally wide scope of the paper, there is a clear and well-argued central idea. 46. In spite of these contributions, some shortcomings must be mentioned. 47. Despite this apparent disparity, these two approaches have much in common. 48. The two proposals are compatible, despite first appearances. 49. Despite this list of emendations and desiderata, I can recommend this book to the general scientist. 50. Despite these criticisms, I do not want to leave the impression that his attempt is worthless or misguided. 51. Despite the predictability of much of the material, the authors manage to inject some novel and interesting perspectives. 52. Thus, despite differences in the means used and the detailed conclusion, the present theory captures the generalization of Gallanter. 53. However, in spite of the fact that both the standard theory and the proposed theory can provide an explanation that correctly predicts the pattern, in other cases the standard theory cannot capture the same generalizations. 54. Regardless of the definition used to correctly state principle 3, the important aspect of it remains the same. 55. Regardless of whether this structure properly represents the interpretation at issue, it is clear that no insight is here offered into the problem. 56. Regardless of its scope, each paper in the collection is interesting, well-researched, and carefully argued. 57. Absence of acknowledgment and erroneous bibliographic information for these paragraphs cannot help but raise the question of whether similar lapses occur elsewhere in the text. 58. One cannot help but be amazed by the fact that no book-length survey of the problem had appeared in the interim. 59. Some features of Thelin's formalism may lack conviction. 60. It seems to me that many of these discussions fail because of a lack of precision on the above-mentioned points. 61. The opinion of a scholar like Owen, of such long experience and such eminence in the field, could not fail to be of great interest. 62. It appears that almost all the approaches examined fail to meet this criterion, because they simply do not address it.

X. Find out all essential methods and translate into Ukrainian.

1. There we are likely to see an inhospitable land of rocks and crazily precipitous crags and mountains under a big sky.

2. The tree also is sitting quietly, doing nothing; actually all parts of the cosmos are doing the same thing – being.

3. When we, human beings, can stop using language or when we can use it to cope purely and only with the present moment, we find that the quality of our living is changed.

4. Eight hundred years ago Toba, a Japanese artist, painted a long scroll with many scenes of apes and frogs and rabbits and deer frolicking; in this scroll, for example, a frog sits cross-legged in a 'sacred' place, as if he were the Buddha or a Buddhist abbot.

5. Many of us tend to think of life as a parade, something planned to be a triumph of artifice over nature.

XI. Analyze these given examples, propose your own translation.

1. to stand tall – выпрямиться во весь рост;
2. to have a clear telephone voice – выработать «телефонный» голос;
3. a positive perception of somebody – положительное впечатление от человека;
4. poor business practice – неумение вести дела;
5. a large corporate conference – большая корпоративная конференция;
6. to take careful notes – тщательно вести записи;
7. a person of authority – человек, обладающий властью;
8. a conversational clue – подсказка;
9. an avid skier – заядлый лыжник;
10. a horrific speech – скучное выступление;
11. foreign gift customs – иностранные традиции вручения подарков.

XII. Translate the following sentences.

1. It's pretty tough to make people understand you when you're talking to them with two crab apples in your cheeks.

2. It was a busy night; the bar was busy, the crap table was busy, the ping-pong table was busy.

3. It was a sturdy and complex monument to his powers of determination.

4. It was truly a splendid structure, and he throbbed with a mighty sense of accomplishment each time he gazed at it and reflected that none of the work that had gone into it was his.

5. In a bed in the small private section at the end of the ward was the solemn middle-aged colonel who was visited every day by a gentle, sweet-faced woman.

6. Most Americans were either indifferent to or indignant at the purchase of Alaska from Russia by Secretary of State William Seward, and Alaska was widely referred to as «Seward's Folly» and «Seward's Icebox».

7. The heat pressed heavily on the roof, stifling sound.

XIII. Suggest the Ukrainian equivalents to the different types of qualifiers in the following sentences.

1. By contrast with European countries, which were always deeply involved in diplomacy, the diplomatic service of the United States was notoriously amateurish and shabby. 2. She might have been one of the great actresses of the age, indeed, the highbrow critics still thought a lot of her. 3. Mr. Mandeville's attire was festive, perhaps a little too festive; the flower in his buttonhole was festive; the very varnish on his boots was festive; but his face was not at all festive. 4. She had a powerful and rather heavy face of a pale and rather unwholesome complexion, and when she looked at anybody she cultivated the fascinations of a basilisk. 5. «We've come at the appointed time», grumbled Granby, «but our host's keeping us waiting the devil of a time». 6. The day which had been brilliant from daybreak was now glowing and even glaring; but Father Brown carried Ms Black bundle of an umbrella as well as wearing his black umbrella of a hat. 7. The man is a proud, haughty, consequential, turned-nosed peacock. 8. From the Splendid Hotel guests and servants were pouring in chattering bright streams. 9. She was a faded white rabbit of a woman.

XIV. Identify the referents of the following paraphrases.

1. the Emerald Isle; 2. the Land of White Elephants; 3. the Land of the Shamrock; 4. the Land of the Thousand Lakes; 5. from John O'Groat's to Land's End; 6. the Mother State; 7. the Golden State; 8. the Evergreen State; 9. the City of Brotherly Love; 10. the City of Seven Hills; 11. the vale of misery; 12. John Barleycorn; 13. the Man of Destiny; 14. the Wise Men of the East; 15. a white elephant; 16. a white slave; 17. a white crow; 18. the Union Jack; 19. the Stars and Stripes; 20. John Doe

XV. Translate the following sentences taking special care to reproduce the stylistic effect of substandard forms.

1. When I came home it was midnight and everybody was in the sack. 2. While the father kept giving him a lot of advice, old Ophelia was sort of horsing around with her brother, taking his dagger out of the holster and teasing him and all while he was trying to look interested in the bull his father was shooting. (After seeing «Hamlet») 3. When we was three or four hundred yards downstream we see the lantern show like a little spark at the door for a second, and we knowed by that that the rascals had missed their boats. (Huckleberry Finn) 4. «Wery much obliged to you, old fellers», said Sam, ladling away at the punch in the most unembarrassed manner possible, «for this ere compliment, wich, comin' from such a quarter, is wery overvelmin». 5. Before she sang the French girl would say, «And now we like to geeve you our impression of Vooly Voo Fransay. Eet ees the story of a leetle Fransh girl who comes to a beeg ccty, just like New York». 6. «Here is moneys», says General Rompiro, «of a small amount. There is more with me – moocho more. Plentee moneys shall you be supplied, Senor Galloway. More I shall send you at all

times that you need. I shall desire to pay feefty-one hundred thousand pesos, if necessario, to be elect».

XVI. Suggest the possible ways of translating the metaphors in the following sentences.

1. The tool business is one of the most competitive industries in America – dog eat dog down to the puppies. 2. The Tory card-castle of illusions of the British Empire's glorious future lay in ruins. 3. The owners of the coal mines knew which side their bread was buttered on. 4. I always knew you to be a rolling stone that gathered no moss, but I never thought you would have taken away what little moss there was for my children to lie upon. 5. No amount of eating your cake and wanting to have it could take the place of common honesty. 6. Jolyon stood a moment without speaking. Between this devil and this deep sea – the pain of a dreadful disclosure and the grief of losing his wife for two months – he secretly hoped for the devil, yet if she wished for the deep sea he must put up with it. 7. The racists in South Africa began to feel the waves of Africa liberation lapping round their ankles. 8. Father Brown seemed to take it quite naturally and even casually, that he should be called in to consider the queer conduct of one of his flock, whether she was to be regarded as a black sheep or as a lost lamb. 9. Mel, airport general manager – lean, rangy and a powerhouse of disciplined energy – was standing by the Snow Control Desk, high in the control power.

XVII. Translate the following similes into Ukrainian.

1. There was a mile of clear road ahead, straight as a die. 2. I came into her room half an hour before the bridal dinner, and found her lying on her bed as lovely as the June night in her flowered dress – and as drunk as a monkey. 3. It had begun to rain. Umbrellas sprouted like mushrooms to right and left. 4. Here and there, among the more familiar things, plants of cactus stood up like the listening ears of strange animals. 5. All day since reading that letter there'd been a queer taste in my mouth, like copper, like blood. 6. He makes most people with so-called principles look like empty tin cans. 7. Luckily the night was mild. He won't have caught pneumonia. Besides, he's as strong as an ox. 8. The sanitation won't bear looking at. In a dry summer the kids die like flies with infantile cholera. 9. All were packed, despite the elongation of the vehicle, like herrings in a tin. 10. Mary would be all right now, right as rain.

XVIII. Explain the translator's tactics to be used to render the puns in the following sentences into Ukrainian.

1. Even the Conservatives were refusing to call themselves Conservatives again, as if there was something ridiculous about the word, and they knew there was really nothing to conserve. 2. There are a lot of feet in Shakespeare's verse but there are not any legs worth mentioning in Shakespeare's plays. 3. But their united sagacity

could make nothing of it, and they went to bed – metaphorically – in the dark. 4. If our cannon balls were all as hot as your head, and we had enough of them, we should conquer the earth, no doubt. 5. He said he had come for me, and informed me that he was a page. «Go long», I said, «you ain't more than a paragraph». 6. Well, I was stunned; partly with this unlooked-for stupidity on his part, and partly because his fellows so manifestly sided with him and were of his mind – if you might call it mind. 7. When he had done that, he corked the bottle tight, with the air of a man who had effectually corked the subject also and went to sleep for three stages. 8. Then the hostler was told to give the horse his head; and his head being given him, he made a very unpleasant use of it: tossing it into the air with great disdain and running into the parlour window over the way.

XIX. Analyse the following sentences. Point out the source of the allusions and suggest their Ukrainian translations.

1. Freedom of speech, like many other equalities, was more honoured in the breach than in the observance. 2. Obviously something was rotten in the State of Alabama – something putrid and stinking. 3. The watchword of the graft-busting drive was «Beware of Agents Bearing Gifts». 4. The conservationists try to get the industry to realize that grime does not pay. 5. A Federal judge said at the time that the decision had made a shambles of the Smith Act. But Humpty Dumpty has been put together again by the new Administration. 6. His hair couldn't have been more violently on end, if it had been that moment dressed by the Cow with the crumpled horn in the house that Jack built. 7. As a true artist the writer held up his mirror to catch the flashes of light and shadow that make up the struggle of the working class. 8. Each member of the union must be prepared to offer his widow's mite to help the starving children of the strikers.

XX. Analyse various types of repetitions in the following sentences and suggest the ways of rendering them into Ukrainian.

1. The Union ranks grow in struggle and it is in struggle that we recruit our leadership and the ranks of the best men and women of the working class. 2. Come war, come deluge, come anything and everything except the popular uprising against the scarcity-dividend system, the international machine of profit-making must pound on. 3. The wretched slaves had no knowledge, no rights, and no protection against the caprices of their irresponsible masters. 4. Examination convinced him that the deacon was dead – had been dead for some time, for the limbs were rigid. 5. She did more that day than any other. For, in the morning she invariably cleared off her correspondence; after lunch she cleared off the novel or book on social questions she was reading; went to a concert clearing off a call on the way back; and on first Sundays stayed at home to clear off the friends who came to visit her.

XXI. Apply transposition technique while translating the following sentences as it is given in the example.

Транспозиція (transposition) – це заміна однієї частини мови на іншу.

Example: *stone henge – кам'яна огорожа; Copying architectural and engineering drawings once required many hours of work. – У свій час зняття копій з архітектурних та технічних креслень вимагало багато робочого часу; Critical controls are therefore placed within easy reach of astronauts' couches – Отже, важелі управління розміщують таким чином, щоб ними можна було легко управляти з сидінь астронавтів.*

1. As an applied art of arranging images and text for an attempt of visual communication, the hand written copy of the Christian Bible «The Book of Kells», created by Irish monks in the 9th c. AD with rich illustrations is a good example of the evolution of graphic design. 2. Human intelligence is not a single ability but is rather a composition of abilities like learning, reasoning, problem solving, perception and understanding of language. 3. Since ancient times, people have been thinking of designing machines that will replicate human intelligence. 4. Essentially, there are four stages after which the power is generated for the automobile to move. 5. Uranus is located at a distance of 19.18 AU from the Sun and it has 27 moons and 13 rings of dark particles, varying in size, around it. 6. This data help companies in keeping track of their business processes (such as order processing, shipping information and customer information / relationship management etc.). 7. It is almost impossible to go on storing such a huge amount of information without managing it in a proper way. 8. The benefits of carbon for the human body and for many other industrial purposes are unmatched, and all these properties combined make carbon a very essential element for sustaining human life. 9. Even though now superseded by general relativity, Newton's idea of gravitation serves well in understanding the motion of planets and stars to incredible accuracy. 10. Computer-based training (CBT) and distance learning (e.g., via the WWW) are already offering practical multimedia components that can make learning substantially easier. 11. The architectural rendering software helps the architect as well as the client view and analyse the project ideas and take suggestions from the concerned people and immediately implement them in the design. 12. But at the mid of this century, the raising of the computer era in graphic design has faced little backwards as early computers were far weaker and computer memory was limited. 13. Sigmund Freud, a name resounding through the decades, is an outstanding historical character who had a major impact in the field of psychology. 14. Due to spread out societies, there is a frequent need of vehicles for commuting over large distances. 15. Selling books on the Internet has become an important branch of "e-commerce". 16. The city states of Sumer developed a trade and market economy based originally on the commodity money of Shekel which was a certain weight measure of barley. 17. The doctrine called for state regulation to impose protective tariffs on foreign manufactured goods and prohibit manufacturing in the colonies. 18. Physiocrats opposed the mercantilist policy of promoting manufacturing and trade at the expense of agriculture, including

import tariffs. 19. Multimedia components on CD-ROM are also used in combination with printed material. 20. O King, for traveling over the country, there are royal roads and roads for common citizens; but in geometry there is one road for all.

XXII. Apply transposition technique while translating the following sentences as it is given in the example.

The focus is on the description of the selection process itself. – Основну увагу зосереджують на самому процесі відбору; family pet – домашня кішечка, morning meal – сніданок, shelter – навіс.

1. If you desire to get into a computer hardware career, you are required to at least own a bachelors degree in the engineering fi eld. 2. That is, all the tangible things in the world that we acquire may go some day but still we have the strength within us to survive in tough condition. 3. Murphy’s Law will fi nd you and turn things from bad to worse. 4. The diversity of the oceans that the census will reveal exceeds all expectatins. So does the extraordinary performance of the new technologies which were pressed into service. 5. During the 1600’s, the famous French philosopher, Rene Decartes, introduced the concept of dualism, which stressed on the fact the body and the mind were basically two separate entities that interacted to form the normal human experience. 6. Scientists believe that universe originated from one single point of energy. 7. The method includes the following points. 8. There are 206 bones in the body and these bones and cartilages help to provide the support and points of attachment to many soft tissues, muscles and ligaments in the body. 9. There are parallels that can be drawn with religion, questions can be asked about the religious ideal of being, omniscient entity that oversees all life. 10. You are guranteed a good education, a steady job, carying parents, a loving spouse. 11. In fact, there seems no reason why progress itself would not involve the creation of still more intelligent entities – on a still-shorter time scale. 12. He lived in a diffi cult time that had a lot of things about it that were false and a lot of things that were believed and that were simply pagan. 13. Spirituality helps us to know our real identity if we lose our wealth it can be replaced but if we lose our own self then we cannot replace that. 14. He synthesized what was known, into a logically whole and consistent theoretical framework, through his laws of motion and theory of gravitation. 15. The concerns associated with a sprawling urban landscape are detailed as follows. 16. Despite all these concerns, people throughout the world fi nd urban life more productive and enriching. 17. A multitude of unobservable entities – particles, waves, energy, fi elds of force – have ushered in a new conception of physical reality undreamed of less than a century ago. 18. Landscape design and landscape architecture, both take into account soils, drainage, climate and other issues, because the survival of selected plants depends on those. 19. In fact, there seems no reason why progress itself would not involve the creation of still more intelligent entities – on a still-shorter time scale. 20. The same goes for literature. Not only did its dominant themes of courty love and the knightly romance, it also answered to the social reality of life in the great household.

XXIII. Apply compensation technique while translating the following sentences. Use Додаток 4.

1. Newton was fascinated with the field of optics and he made many major discoveries in this field too. 2. Many however are thought to «lecture notes» instead of complete, polished treatises, and a few may not be the work of Aristotle but of members of his school. 3. Monetarism thus posited that the steady, moderate growth of the money supply could in many cases assure a steady rate of economic growth with low inflation. 4. As far as economy is concerned, however, the total money supply is several times as large as the sum total of individual money holdings defined in this way. 5. The money market is, therefore, different from the capital market, which is concerned with medium- and long-term credit. 6. The frozen seas of the Arctic and Antarctic each had their surveys, too. 7. Important applications are, for example, encyclopedias in which video clips, sound documents, or small animations are integrated along with the classical text and image components. 8. Modern computer technology has changed typography production altogether, but for the experimental and evolutionary approach their contribution was highly recognizable. 9. Due to a rapid change in several technologies, computer hardware engineers are required to update their knowledge base accordingly, so that they can provide every possible service to their clients and customers. 10. Murphy's law however is not just "anything that can go wrong will", there are many different subdivisions within it. 11. However, as every system has its own pros and cons, "The Spiral Model" does have its pros and cons too. 12. There are various types of enzymes and each is responsible for a particular chemical reaction only. 13. If good brain knows how best he can use technology, evil mind understands it too. 14. The project, however, hit a big bump in the road when the sensors did not work and almost killed the sled rider. 15. Thus artificial intelligence can be utilized in the completion of repetitive and time-consuming tasks efficiently. 16. Consumers then form an alliance with all other stakeholders in society to guarantee a prolonged period of status quo. 17. Observably, however, there was no difference between them: both theories explained the same observed data, only the Ptolemaic was more cumbersome. 18. And fourth, various state-enforced monopolies exist (the post office, for example) which prevent newcomers from entering a particular industry.

XXIV. Apply replacement technique while translating the following sentences. Use Додаток 4.

1. On the basis of information sent by Mariner 10 spacecraft, scientists suspect that some volcanic activity is occurring on Mercury. 2. If you want the engine to start and run in a smooth manner, replacing spark plugs at prescribed intervals is essential. 3. To fight against hackers and unethical behavior cyber laws are drafted. 4. A brief treatment of money markets follows. 5. Consequently, heavy taxes are paid by the population, which is already reeling under heavy prices. 6. A number of factors were taken into consideration. 7. Some preliminary studies have now been carried out. 8. The following table presents the results of the analysis. 9. The role of such data and

their relevance to the general theory has been discussed. 10. Conclusions, two indices, and a brief bibliography follow. 11. To do so, leisure time and wealth formation and accumulation are prerequisites. 12. To follow «Spiral Model», highly skilled people in the area of planning, risk analysis and mitigation, development, consumer relation etc. are required. 13. In this phase, the objectives, alternatives and constraints of the projects are determined and are documented. 14. The objectives and other specifications are fixed in order to decide which strategies / approaches to follow during the project life cycle. 15. In this phase, all possible (and available) alternatives, which can help in developing a cost effective project are analysed and strategies are decided to use them. 16. In this phase, the actual development of the project is carried out. 17. They together defined framework of mechanics, through which the dynamics of forces and their effects could be analysed. 18. Following are few terms used in relational database model. 19. In 1989 another significant event took place in making the nets easier to use. 20. This policy continued until the early 90's, when independent commercial networks began to grow.

XXV. Apply partitioning technique while translating the following sentences. State the type of partitioning (inner or outer). Use Додаток 4.

1. Some cities around the world have seen an increase of over 10 times in the number of vehicles plying on their roads in the last 3 or 4 years. 2. There is less space and time for exercise and healthy living activities, leading to a faster aging and ailing of population. 3. Sun is the center of our solar system, and has eight planets orbiting it. 4. Initially regarded as a planet, Pluto was officially declared a dwarf planet by the IAU in 2006, thus, bringing the number of planets in the solar system down to eight from nine. 5. Basically, the solar system consists of the Sun and several celestial bodies revolving around it. 6. Its physical properties make planet Earth the only planet to support life form in the solar system. 7. Planet Mars is located 1.52 AU away from the Sun, due to which its temperature ranges between -82 to 0 °C, making it a cold and lifeless planet. 8. With 63 moons revolving around it, Jupiter is quite popular as the planet with most number of moons. 9. Saturn, with a diameter of 74564,543 m, is the second largest planet in the solar system, next only to Jupiter. 10. According to the IAU, dwarf planet is a celestial body orbiting the Sun, which is massive enough to be rounded by its own gravity, but is not capable of clearing its neighbouring region of the planetesimals. 11. As a simple explanation, relational data model allows various data packets / files to be related to each other with a set of relations (Please do not confuse this relation with normal linking of two files). 12. It is the largest mass of life ever seen. 13. Painstaking activities, which have long been carried out by humans can be taken over by the robots. 14. Freud was born in Moravia, being one of the eight children of Jacob and Amalia Freud. 15. One of the major anthropogenic causes of global warming is increasing population. 16. For instance, the amount of carbon dioxide released by a single volcanic eruption may be enormous, but these eruptions are not so frequent. 17. On the other hand, the amount of carbon dioxide released by industries and vehicles daily, may seem to be less, but it easily exceeds the amount released by volcanic eruptions. 18. There are many other

parts of a cell each having an individual function. 19. The loss of agricultural land for a rapid growth in infrastructure is the single biggest negative impact of a city expanding on the boundaries. 20. The Earth, being closer to the Sun than Jupiter, moves more rapidly in its orbit, and when it is rounding in its orbit, the more distant planet will appear for a time to be going in the opposite direction. 21. The planet Venus is also referred to as the morning star or evening star, owing to the probability of its sighting at dawn or dusk. 22. Many people observed apples falling down before Newton, but none of them followed the broad generalization that it represented. 23. Commonly referred to as the World Wide Web (WWW), or simply the Web, has created unlimited opportunities for communication. 24. Digital Equipment Corporation is one of the first companies to unleash the potential of Internet. 25. The span of the Internet also allows tremendous opportunities for networking with other executives and staying abreast of new developments on any topic of interest.

XXVI. Apply integration technique while translating the following sentences. State the type of integration (inner or outer). Use Додаток 4.

1. Planet Earth is undoubtedly one of the most amazing planet of our solar system. The diameter of Earth is 7926,210 m. 2. In order to manage and store information / data in the storage / database, there are various methods and models that are developed. 3. Still, Truman's life is much more secured than an average real world life. And, principally, there isn't much difference. 4. «We have the potential to recover that productivity for the benefit of humans, not just so the fish will be happier», says Andy Rosenberg, an expert on the gulf's fisheries from the University of New Hampshire. 5. The diversity of the oceans that the census will reveal exceeds all expectations. 6. As primary technologies mature, they are invariably converted into consumer technologies. 7. France, Germany, Spain and other countries had no national law till the end of the 18th century, came to an end thanks to three great agencies that helped to create the modern system of law and legislation: records, law courts and fictions. 8. Whichever the pathway, once consumer technology is widespread; it becomes a conservative and stabilizing force. 9. People listened to phonographs or the radio, if they had electricity. Many people in rural areas didn't. 10. Technological changes are certainly coming. They are already taken place. They are constant and ubiquitous. Many believe that they are accelerating. 11. The moon on the Earth plays an important role as far as the gravitational force is concerned. 12. Approximately 71% of the planet is covered with water, while the remaining 29% comprises of land. 13. As times progressed, more and more people learned about the benefits of electronic communication. 14. As time went on, monks began to mix pigments with oils and varnishes – and voila, oil paint was invented.

XXVII. Apply logization technique while translating the following sentences. Use Додаток 5.

1. Pluto has been knocked off this list, making the total number of planets in the solar system eight. 2. Ocean Acoustic Waveguide Remote Sensing is an especially exciting advance. 3. The Gulf of Maine provides a particularly vivid example. 4. John McCarthy coined the term *artificial intelligence* in 1956. 5. The intelligence of machines can be harnessed for exploring the depths of oceans. 6. History of graphics design roots to our own ancestors of ancient era where civilization was cultured in caves, and left their drawings and sketches for us on their canvas of cave walls and ceilings. 7. The very first symbol they have sketched through cave drawings, paintings, markings on boulders, bone, and ivory are the foremost indication and evidence where graphic design was born, nursed, nourished and grown. 8. Today, graphic design as visual communication, is yielded in the rich soil of computer ground, fertilized with latest hardware and software. 9. Graphic designers worldwide plough through computers loaded with the latest gadgets and gizmos, software and hardware. 10. Computer hardware engineers should have the capability of troubleshooting and finding potential problems as soon as possible to preclude severe loss in the deliverables. 11. I am also very sure that none of you can exactly pinpoint where your luck goes wrong. 12. Laptop or notebook computer technology is advancing at a blistering speed. 13. A UPS (Uninterrupted Power Supply) is quite necessary if your area faces regular power cuts. 14. The politicians are intoxicated with Poison of power, for them the popularity and post in ministry is everything for that they are ready to sacrifice wealth, health and family life. 15. Similarly, developers, creators, inventors, and investors require a peaceful, predictable, just fair and functional environment to continue to churn out technological innovations. 16. Such intermezzos last centuries until, somehow, the deficiencies and imperfections of the system lead to its eventual breakdown and to the eruption of new ideas, new disruptive technologies, creative destruction, and political and military challenges as new players enter the scene and old ones refuse to exist without a fight. 17. Mercantilism was an economic doctrine that flourished from the 16th to 18th century in a prolific pamphlet literature, whether of merchants or statesmen. 18. Cut-throat competition in the mid-18th c. caused the creation of super corporations and conglomerates. 19. Customers without the possibility to know for certain whether they are buying a «lemon» will push the average price down below what a good quality second hand car would be. 20. The inner structure of Saturn is not directly observable due to its thick gaseous blanket.

XXVIII. Read and translate the text about the Parliament of the United Kingdom.

The House of Commons is the lower house of the Parliament of the United Kingdom. Parliament also includes the Sovereign and the upper house, the House of Lords; the House of Commons is the dominant branch. The House of Commons is a democratically elected body, consisting of 646 members, who are known as

«Members of Parliament» or MPs. Members are elected by the first-past-the-post system of election, holding office until Parliament is dissolved (a maximum of five years).

Each member is elected by, and represents, an electoral district known as a constituency. The House of Commons is the source of the vast majority of government ministers and every Prime Minister since 1902, with the very brief exception of Sir Alec Douglas-Home in 1963, has been drawn from it (Home did actually rule from the House of Commons, however, taking a seat in the House shortly after being chosen as Prime Minister).

The House of Commons evolved at some point during the 14th century and has been in continuous existence since. The House of Commons (the «lower house») was once far less powerful than the House of Lords (the «upper house»), but is now by far the dominant branch of Parliament.

The House of Commons' legislative powers exceed those of the House of Lords; under the Parliament Act 1911, the Lords' power to reject most bills was reduced to a mere delaying power. Moreover, the Government of the United Kingdom is answerable to the House of Commons; the Prime Minister stays in office only as long as he or she retains the support of the lower house.

The full, formal style and title of the House of Commons is *The Honourable the Commons of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland in Parliament assembled*. The term «Commons» derives from the Norman French word *communes*, referring to the geographic and collective communities of their representatives. It is often misunderstood that «Commons» comes from the word «commoners», referring to those sitting in the House, similar to the way in which the name «House of Lords» indicates that those sitting in the «Other Place» are elevated to the Peerage. This explanation, however, is ahistorical. Both Houses, the Commons and Lords, meet in the Palace of Westminster. Both Houses have in the past met elsewhere, and retain the right to do so, provided the Mace is present.

XXIX. Continue translating. Pay attention to the grammatical and lexical transformations.

The House of Lords is the upper house of the Parliament of the United Kingdom and is also commonly referred to as «the Lords». The Sovereign, the House of Commons (which is the lower house of Parliament and referred to as «the Commons»), and the Lords together comprise the Parliament.

Members of the House of Lords are known as «Lords of Parliament». The House of Lords does not have a fixed number of members: currently there are 751 members, consisting of 26 «Lords Spiritual» and 725 «Lords Temporal». The Lords Spiritual are the two archbishops and 24 most senior bishops of the Church of England, while the Lords Temporal are 633 current Life Peers, the 90 Hereditary Peers and the two Great Officers of State.

Lords Spiritual are «Lords of Parliament» (and not peers) so long as they continue to occupy their ecclesiastical positions, whereas Lords Temporal serve for

life. By convention, the Archbishops of Canterbury and York are offered life peerages on retirement from those ecclesiastical positions.

The House of Lords originated in the 14th century and has been in almost continuous existence since. The name «House of Lords» was not used as a name for the Upper House until 1544. It was abolished in 1649 by the revolutionary government that came to power during the English Civil War, but was restored in 1660. The House of Lords was once more powerful than the elected House of Commons. Since the 19th century, however, the powers of the House of Lords have been steadily declining; now, the Upper House is far weaker than its elected counterpart. Under the Parliament Acts (passed in 1911 and 1949), all government legislation excluding «money bills» (which include the annual Finance Bill implementing the Budget) passed by the House of Commons can be delayed for twelve months, but cannot be rejected. This power is called a suspensive veto in political science.

Further reforms were enacted under the House of Lords Act 1999, which removed the automatic hereditary right of peers to sit in the Upper House. Two hereditary peers, the Duke of Norfolk [The hereditary Earl Marshal, who organises openings of Parliament, coronations and state funerals] and the Marquess of Cholmondeley [hereditary Lord High Chamberlain, who has a role in the openings of Parliament] retain seats because of their offices of state Great Officers of State, and an additional 90 are elected to represent the other hereditary peers. Further reforms have been contemplated but have not been passed into law; among the proposals are removing hereditary peers and directly electing at least half of the members of the House of Lords.

In addition to performing legislative functions, the House of Lords also holds judicial powers: it constitutes the highest court of appeal for most cases in the United Kingdom. The judicial functions of the House of Lords are not performed by the whole Chamber, but rather by an Appellate Committee of members with experience of high judicial office, who are known as «Law Lords». The House of Lords is not the only court of last resort in the United Kingdom; in some cases, that role is fulfilled by the Judicial Committee of the Privy Council. The Constitutional Reform Act 2005 will transfer the judicial functions of the Lords to a new Supreme Court of the United Kingdom, but the provisions enacting the transfer 13 have not yet been brought into force. It is understood that the Law Lords are «resistant» and have yet to formally decide on a new location, away from the Houses of Parliament: their present offices are «most agreeable», it seems, while possible new offices nearby in a remodelled listed neo-Gothic Middlesex Guildhall are being considered.

XXX. Continue translating. Pay attention to the grammatical and lexical transformations.

The **United States Senate** is one of the two chambers of the bicameral United States Congress, the other being the House of Representatives. In the Senate, each state is equally represented by two members. As a result, the total membership of the body is currently 100. Senators serve for sixyear terms that are staggered so elections

are held for approximately onethird of the seats (a «class») every second year. The Vice President of the United States is the President of the Senate and serves as its presiding officer, but is not a Senator and does not vote except to break ties. The Vice President rarely acts as President of the Senate unless casting a tiebreaking vote or during ceremonial occasions, so the duty of presiding usually falls to the President *pro tempore*, customarily the most senior senator of the majority party. Most often, the President *pro tempore* will designate another member from his or her party to serve as presiding officer for the day.

The Senate is regarded as a more deliberative body than the House of Representatives; the Senate is smaller and its members serve longer terms, allowing for a more collegial and less partisan atmosphere that is somewhat more insulated from public opinion than the House. The Senate has several exclusive powers enumerated in Article One of the Constitution not granted to the House; most significantly, the President cannot ratify treaties or, with rare exception, make important appointments (most significantly ambassadors, members of the federal judiciary, including the Supreme Court, and members of the Cabinet) without the advice and consent of the Senate.

The Framers of the Constitution created a bicameral Congress out of a desire to have two houses to check each other. One house was intended to be a «people's house» that would be very sensitive to public opinion. The other house was intended to be a more reserved, more deliberate forum of elite wisdom that represented the state legislatures. The Constitution provides that the approval of both chambers is necessary for the passage of legislation. The exclusive powers enumerated to the Senate in the Constitution are regarded as more important than those exclusively enumerated to the House. As a result, the responsibilities of the Senate (the «upper house») are more extensive than those of the House of Representatives (the «lower house»).

The Senate of the United States was named after the ancient Roman Senate. The chamber of the United States Senate is located in the north wing of the Capitol building, in Washington, D. C., the national capital. The House of Representatives convenes in the south wing of the same building.

XXXI. Continue translating. Pay attention to the grammatical and lexical transformations.

The **European Union** (EU) was created by six founding states in 1958 (following the earlier establishment by the same six states of the European Coal and Steel Community in 1952) and has grown to 27 member states. There have been five enlargements, with the largest occurring on May 1, 2004, when 10 states joined, and the most recent on January 1, 2007, when Bulgaria and Romania joined.

Currently, accession negotiations are underway with several states. The process of enlargement is sometimes referred to as European integration. However, this term is also used to refer to the intensification of cooperation between EU member states as national governments allow for the gradual centralising of power within European institutions.

In order to join the European Union, a state needs to fulfill the economic and political conditions generally known as the Copenhagen criteria (after the Copenhagen summit in June 1993). That basically requires a secular, democratic government, rule of law and corresponding freedoms and institutions. According to the EU Treaty, each current member state and also the European Parliament have to agree to any enlargement.

The present EU Treaty – the Treaty of Nice – does not provide for the voting arrangements to be adopted for more than the present 27 members. Although the proposed European Constitution did provide such a mechanism, the ratification of this Treaty is currently on hold. New arrangements would therefore be needed to be agreed prior to any expansion.

XXXII. Continue translating. Pay attention to the grammatical and lexical transformations.

Ukraine and the European Union

Most political factions of Ukraine advocate joining the EU and developing ties with Europe. However, some in the EU are more doubtful concerning Ukraine's prospects. In 2002, EU Expansion Commissioner Gunter Verheugen said that «a European perspective» for Ukraine does not necessarily mean membership in 10 or 20 years, however, that does not mean it is not a possibility. A Ukraine-EU Troika meeting in April 2004, on the eve of the newest wave of expansion, dealt a blow to Ukraine's European aspiration when the EU ministers failed to grant market economy status to Ukraine; however, this was before the Orange Revolution in Ukraine.

For the time being, Ukraine will most likely develop intermediate relation with the EU as it is strongly backed by all major political forces in Poland, an EU member with strong historical ties with Ukraine (through the Polish-Lithuanian Commonwealth).

The Orange Revolution of late 2004 improved Ukraine's European prospects: Opposition leader Viktor Yushchenko hinted that he would press the EU for deeper ties, and described a four-point plan: the acknowledgment of Ukraine as a market economy, entry in the World Trade Organization, associate membership with the European Union, and lastly full membership. In a similar way, the Ukrainian government asked Brussels to give Ukraine a clearer prospect for membership, saying that «The approved Action Plan reflects only the level of Ukraine-EU relations that we could have reached before the presidential elections in 2004».

On January 13, 2005 the European Parliament almost unanimously (467 votes to 19 in favour) passed a motion stating the wish of the European Parliament to establish closer ties with Ukraine with the possibility of EU membership. Though there is still a long way to go before negotiations about EU membership can start, the European Commission has stated that future EU membership will not be ruled out. Yushchenko has responded to the apathetic mood of the Commission by stating that he intends to send 64 an application for EU membership «in the near future» and that he intends to scrutinise Ukraine's relationship with the CIS in order to assure EU integration is possible and if not to make it possible. Several EU leaders have already

stated strong support for closer economic ties with Ukraine but have stopped short of direct support for such a bid. On 21 March 2005, Polish Foreign Minister Adam Daniel Rotfeld noted that Poland will in every way promote Ukraine's desire to be integrated with the EU, get the status of a market-economy country and join the WTO. He also said «At the present moment, we should talk concrete steps in cooperation instead of engaging in empty talk about European integration». Three days later, a poll of the six largest EU nations conducted by a French research company showed that the European public would be more likely to accept Ukraine as a future EU member than any other country that is not currently an official candidate.

In October 2005, Commission president Jose Manuel Durao Barroso said that the future of Ukraine is *in* the EU. On November 9, 2005, however, the European Commission has in a new strategy paper suggested that the current enlargement agenda (Croatia followed by the other ex-Yugoslav countries and Albania) could block the possibility of a future accession of Ukraine, Belarus and Moldova. Commissioner Olli Rehn said that the EU should avoid overstretches, adding that the current enlargement agenda is already very heavy.

XXXIII. Translate the text and pay attention to all possible transformations.

Schmoozing to save the world

DAVOS, Switzerland (Reuters) – For good reason, climate change is the hot topic at this year's World Economic Forum. So forgive me for saying this: I'm tired of talking about the weather. Don't get me wrong. I recycle and I reuse. But there are other pressing world issues. One of the most unwieldy to solve is the struggle to control weapons of mass destruction. OK, the U. S. didn't find any in Iraq, but WMDs do exist and terrorists as well as nations want to possess them. Last year, North Korea tested a nuclear weapon, and Iran is aggressively pursuing the Bomb. The notion that a terrorist group could get their hands on a nuclear device isn't far-fetched.

Nonproliferation was the topic of discussion at a panel here, «Stopping the Spread of Nuclear Weapons». I tracked down one of panelists today, Graham Allison, director of the Belfer Center for Science and International Affairs at Harvard's Kennedy School of Government. I asked him if the possibility of nuclear terrorist attack was more likely now than the year before.

The mood is positively giddy in some parts of this packed and frenetic gathering of world leaders, business bigs, do-gooders and media. In recent years, this world-class schmoozefest has been more of a bitchfest on business, as big companies and their chief executives endured carping from all sides for their collective errors and sins in the bubble and its aftermath. That began to ease in Davos a year ago, and this week, a new optimism seems to be taking hold: that Big Business is good, and that it can help *do* good.

«There doesn't seem to be that much to be upset about», says Stephen Pratt, chief executive of the U. S. consulting arm of Infosys, the Indiabased outsourcing

powerhouse. He almost misses some of the past conflict. «There needs to be a little more controversy», he says.

To some folks at this confab, even the planet's most intractable problems seem a bit less insurmountable this year – even fixable, if we devote enough time and focus, and if governments step up to engage businesses to help provide relief and solutions on various fronts (and let them earn a profit doing it).

The upbeat feeling is reflected in a new survey of more than a thousand chief executives that PricewaterhouseCoopers released here on Wednesday. Some 93 % of the CEOs are confident about their revenue growth prospects for the next three years, and among giants with more than \$10 billion in annual sales, almost 70 % are “very confident” about their sales growth in 2007.

Hold on now: Naysayers at the World Economic Forum lament that Iraq is a mess and strife in the Middle East is worse than ever; millions of disenfranchised refugees live in limbo; the earth is baking in the confection oven of global warming; we risk running out of oil before cheap alternatives are ready; and the U. S. government, distracted by Iraq, and other powers have made little progress in uniting to tackle these troubles.

XXXIV. Translate the text and find all possible transformations.

Ministers agree to resume global trade talks

DAVOS, Switzerland (Reuters) – Major powers agreed on Saturday to resume global free trade talks, suspended six months ago over their deep differences, aware that there is little time left for a deal. World Trade Organization (WTO) chief Pascal Lamy told journalists that a Swiss-hosted meeting of some 30 trade ministers agreed the moment had come to get «back to full-negotiating mode». «I believe we are back in business», European Union Trade Commissioner Peter Mandelson told Reuters after the discussion on the fringes of the annual World Economic Forum gathering in the Alpine resort of Davos.

Launched in 2001 to calm an anxious world economy after the Sept 11 attacks and to ease poverty, the so-called Doha round all but collapsed last July over the politically highly sensitive issue of farm trade. Lamy called a halt to the negotiations, saying ministers needed time to reflect. But recent bilateral discussions between the EU, the United States and other key trading states such as Japan and Brazil, have indicated they may be ready to make some of the concessions that Lamy has said are key to a breakthrough.

A deal requires Washington to make deeper cuts to farm subsidies, the EU and some leading developing country importers, such as India, to accept lower farm tariffs and for developing countries as a whole to slash industrial duties.

The WTO chief says what has already been agreed in five years of negotiations amounts to more liberalization and opening of trade than anything achieved in multilateral talks before. Not only would this be lost, but the global trading system could suffer a crisis of confidence if the Doha became the first trade round to fail, he and other leading officials have warned.

CONCESSIONS NOW

«I think everybody is prepared to make concessions now in the interest of gaining something far greater», British Prime Minister Tony Blair told CNN on Friday. He said he expected the talks would be resumed after he spoke with President Bush and German Chancellor Angela Merkel, whose country holds the EU and G8 presidencies.

Business groups around the world have also increasingly called on their governments to strike a deal. But it is not clear just how far the U. S. administration can go in offering further cuts to a farm subsidy system that was created in the Depression and costs some \$20 billion a year.

Brussels is also under pressure from France, where presidential elections are looming, and other big EU agricultural states not to give more ground over tariff cuts.

Brazil's Foreign Minister Celso Amorim told journalists that Brazil was willing to be flexible in renewed talks so long as the United States and Europe confirmed «big signals» on reforming farm trade. «My impression is that they have leeway to move», Amorim told journalists, referring to U. S. farm subsidies. «I see a positive disposition, but if they will come as far as we need that still has to be seen». «I think that by end March or the beginning April, some sort of breakthrough should be there. How complete, it will be is difficult to say», he said, adding definitive numbers could be reached by the end of June.

The round risks years of further delay or collapse due to the June 30 expiry of Bush's fast-track powers to negotiate trade deals. Negotiators hope that if the WTO can come up with the outline of a deal soon, the Democrat-controlled U. S. Congress might put party politics aside and grant an extension of those powers. Without them, negotiating becomes impossible.

XXXV. Translate and find out whether -ing and -ed forms are the adjectives or the participles.

1. The peoples of the given area divide themselves into the following groups.
2. It is my hope that this book may prove useful to the serious student both through the great number of examples given and through the new theories advanced here and there, more particularly in chapters IV, X, XII and XV.
3. Now we proceed to the more advanced and highly specialized culture of Polynesia.
4. But as civilization increased, and it became necessary to use single languages over wide areas, an immense number of languages spoken only by small and obscure communities became extinct.
5. The relation of the written to the spoken language in English has long attracted the attention of scholars.
6. If we analyse many famous poems admired for their philosophy, we frequently discover mere commonplaces concerning man's mortality or the uncertainty of fate.
7. Another admired example of harakiri is that of a governor of Nagasaki who in 1808 committed a suicide in the approved manner because he was unable to detain and to destroy a British man-of-war which had defied his authority.
8. Speech is a human activity, the product of long continued social usage.
9. Samuel Rogers, one of the few poets undisturbed by the ideas of the French Revolution, belonged more to the eighteenth century than to the new age.
10. The latter part of this period, coinciding with the second half of the sixteenth century,

was a very disturbed time in Japan. 11. Among the latter (literary language) we find a decided preference for the tone II in words with unaspirated occlusives.

XXXVI. Translate the sentences with the constructions of logical emphasis as it is given in the example.

Example: *It is here* that he has perhaps made his most original contribution. – Якраз у цьому напрямку він зробив, можливо, свій найоригінальніший внесок.

1. And this is where problems begin. 2. This is what I shall in fact argue. 3. This is what is generally called their «function». 4. It is this last claim that needs to be questioned. 5. It is mostly for this second case that we find disagreement. 6. It is precisely for this reason that I have not adhered to his use of this term. 7. It is here that active cooperation with other scientists is most desirable. 8. It is precisely in this seemingly non-strategic form that normal strategies are elaborated. 9. It is fact which leads me to conclusion that falsity of suggestions of this type has no consequences at all at both levels. 10. This is presumably why some authors refuse to accept this proposal.

XXXVII. Translate the sentences with the causative constructions *to have/get smth done, to have/het/make smb. do smth* as it is given in the example.

Examples: You must get all the students to read this article. – Вам необхідно домогтися того, аби всі студенти прочитали цю статтю. He had the money transferred to Spain. – Він переказав гроші в Іспанію.

1. We had a note handed to us. 2. Do you want me to have the lease contract copied? 3. Their whispers became so loud that the judge angrily threatened to have the court cleared. 4. He was anxious to have no scandal revived. 5. We hope to get that done before April as well. 6. He made this reaction run at reduced pressure. 7. All sides agree to have the conference convened immediately. 8. The new findings make it urgent for us to review some basic postulates. 9. It is difficult to have this message transmitted. 10. She has this cute dragon tattooed on her arm.

XXXVIII. Translate the sentences with the comparative constructions as it is given in the example.

Examples: The rate dropped to *as low as* 1:5. – Співвідношення впало аж до 1:5. This element was discovered *as recently as* 1987. – Цей елемент було відкрито ще в 1987 році.

1. This restriction must be removed as soon as possible. 2. Some birds can hear sounds as high as 25,000 herz. 3. The importance of reducing the weight of airplanes as far as possible is generally appreciated. 4. This can be accomplished mechanically as well as by pressure. 5. The flight will continue as long as the power plant functions

properly. 6. In this furnace the temperature of gases may be as high as 3,500 degrees Centigrade. 7. Some limitations are present, but are not as severe as those imposed on other rules. 8. The rarer the form, the more likely it is to conform to a regular pattern. 9. The higher a person's position on the social scale, the less his speech is regionally marked. 10. The more frequent a form, the more likely it is to be irregular.

XL. Translate the following nominative and infinitive sentences as it is given in the example.

Examples: Finally, a note on derictionality. – Нарешті, одне зауваження щодо напрямку процесу. To get back to the matter. – Але повернімося до нашої теми.

1. So much for the general remarks. 2. One last point. 3. Two final comments. 4. So much for the results obtained. 5. To summarize main points. 6. One final general point. 7. Some more critical notes. 8. To take just one example from the history of science. 9. To recapitulate major points of our analysis. 10. Just to remind some of my introductory statements. 11. First, some general approving comments. 12. Hence my avoidance of questions of this kind.

XXXIX. Translate the following interrogative sentences as it is given in the example.

Examples: Do not fail to define main notions. – Обов'язково визначте основні терміни. (Речення з подвійним запереченням.). It is a light, not heavy, metal. – Це легкий, а не важкий метал. (Часткове заперечення). We cannot normally accept articles over 4,000 words long. – Як правило, ми не приймаємо статті обсягом більше 4 тисяч слів. (Загальне заперечення.)

1. This is not the correct objection to rise. 2. It does not seem to me that there is much of interest to be learnt from the text by the specialist in the field. 3. This tendency, however, has not gone unnoticed. 4. For example, one cannot help but struck by certain similarities of the paper to the Jackson work. 5. There is not much point in proposing that this is an ordinary operator. 6. Not a single attempt to enumerate regular and exceptional cases has ever been made. 7. I know of no counter-argument to this claim. 8. No proof of this assertion is offered. 9. Nothing can be obtained in this case. 10. Nor is it always clear that he is making a specifically Newton point. 11. However long and complex the unit may be, it has to be next to the beginning. 12. Whatever the value of the theory in describing other objects, it is totally unsuited to the description of this one.

XLI. Translate the following sentences.

1. Despite this, many problems remain to be solved. 2. In spite of the above critical comments, this volume offers several valuable contributions. 3. The approach

essentially ignores these factors. 4. The distinction seems to lack not only psychological reality. 5. The velocity affects the nature of the orbit, not its general size. 6. The reaction did not start until the next morning. 7. No further significance should be attached to the hypothesis. 8. No final decision between all these alternatives is possible at present. 9. No position will be taken on this matter here. 10. I know of no evidence to support this possibility, and the author offers none. 11. A-priori, I would suspect that such evidence does not, and probably cannot exist. 12. This is not to imply that the analyses of these two researchers are identical in every respect.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Text 1

I. (SCIENTIFIC)

(1) Water has the extraordinary ability to dissolve a greater variety of substances than any other liquid. (2) Falling through the air it collects atmospheric gases, salts, nitrogen, oxygen and other compounds, nutrients and pollutants alike. (3) The carbon dioxide it gathers reacts with the water to form carbonic acid. (4) This, in turn, gives it greater power to break down rocks and soil particles that are subsequently put into solution as nutrients and utilized by growing plants and trees. (5) Without this dissolving ability, our lakes and streams would be biological deserts, for pure water cannot sustain aquatic life. (6) Water dissolves, cleanses, serves plants and animals as a carrier of food and minerals; it is the only substance that occurs in all three states – solid, liquid and gas – and yet always retains its own identity and emerges again as water.

II. (NEWSPAPER)

(7) I am often asked what I think of the latest opinion poll, especially when it has published what appears to be some dramatic swing in «public opinion». (8) It is as if the public seeing itself reflected in a mirror, seeks reassurance that the warts on the face of its opinion are not quite ugly as all that! (9) I react to these inquiries from the ludicrous posture of a man who, being both a politician and a statistician cannot avoid wearing two hats. (10) I am increasingly aware of the intangibility of the phenomenon described as «public opinion». (11) It is the malevolent ghost in the haunted house of politics. (12) But the definition of public opinion given by the majority of opinion polls is about the last source from which those responsible for deciding the great issues of the day should seek guidance.

Text Analysis

I

1. What type of text is it? What makes you think that it is informative? What type of words are predominant in the text? What branch of science do most of the terms belong to?

2. What is the difference between substance and matter? Why should water fall through the air? How can water "collect" various substances?

3. What elements make up carbonic dioxide? What is carbonic acid? What are carbonates? What other acids or salts do you know? What is solution? How does water provide food for plants and trees?

4. What is the difference between a stream and a river? What do plants need for their growth? When can a lake be called a biological desert? What is pure water? What is aquatic life? Why can pure water not sustain aquatic life?

5. Why can water be called a carrier of food? What do we call water in solid state? What is the general term for liquids and gases? How can water retain its identity? Does it mean that it always has the same properties or the same composition?

II

6. What type of text is this? Are there any literary devices in it? Is its subject literary or informative? Is it narrated in the first or in the third person? Is its author a man of letters or a scientist?

7. What is an opinion poll? What are people usually polled about? Are the results of an opinion poll published in newspapers? What is a swing in public opinion? Why are the words «public opinion» written in inverted commas? What swing in public opinion may be described as dramatic?

8. In what mirror does the public see itself? What is a wart? What warts are referred to in the text? Why should the public seek any reassurance?

9. What does the author mean by saying that he has to wear two hats? In what way can a phenomenon be intangible? What is a haunted house? Is a «ghost» something real, easily defined or understood?

10. Does a «definition» mean in this context an explanation or the result? What is the meaning of the phrase «He is the last man to help you»? Does the author think the results of an opinion poll to be a reliable source of information?

Problem-Solving Exercises

A. Text Type Features

I. Identify the names of chemical elements in the text and give their Ukrainian equivalents.

II. Find 10 words (other than the names of elements) which have permanent equivalents in Ukrainian.

III. Would you use the transcription method to transfer into Ukrainian the terms «pollutants and nutrients» in sentence (2) or would you opt for a description?

IV. Which of the following phrases, if any, would you choose to translate sentence (2): падаючи в повітрі, переміщаючись в повітряному середовищі, випадаючи у вигляді атмосферних опадів? Give your reasons.

V. Name two Ukrainian terms for «carbon dioxide» in sentence (3).

VI. Use a Ukrainian prepositional phrase to translate sentence (3).

VII. How should the structure «this gives it greater power» in sentence (4) be changed in translation to fit the Ukrainian technical usage?

VIII. Suggest a scientific turn of phrase in Ukrainian to translate the phrase «water... serves plants and animals» in sentence (6).

IX. Should the Ukrainian for «three states» in sentence (6) be just три стани or should the full form агрегатні стани be preferred?

X. Translate the phrase «it has published what appears to be some dramatic swing» in sentence (7) transforming «it has published» into опубліковані результати and «what appears to be» into очевидно, свідчать.

XI. Discuss the pros and cons of the possible Ukrainian structures to begin sentence (8) such as: можна подумати, немов; обставини складаються так, ніби то, etc.

XII. Would you retain the figure of speech in sentence (8) in your Ukrainian translation (бородавки на обличчі суспільної думки) or would you prefer a less extravagant variant, e.g. вади?

XIII. Which Ukrainian equivalent is more preferable as the substitute for the «public» in sentence (8): публіка, суспільство? Why?

XIV. Suggest two Ukrainian idiomatic expressions equivalent to the English idiom «to wear two hats» (sentence 9).

XV. Which of the following Ukrainian equivalents to the English phrase «to seek guidance» (sentence 12) would you prefer: шукати поради, звертатися за керівництвом, керуватися? Or would you suggest something else?

B. Other Translation Problems

XVI. Make your choice among the Ukrainian words надзвичайний, екстраординарний, дивовижний, особливий as the substitute for «extraordinary» in sentence (1). Give your reasons.

XVII. What technical terms can you suggest as appropriate equivalents in such a text to the word «collects» in sentence (2)?

XVIII. What form should be used in Ukrainian to replace the adverbial modifier of purpose expressed by the verb «to form» in sentence (3)?

XIX. What name will you give in Ukrainian to the process which is described in sentence (4) as «breaking down»?

XX. Suggest Ukrainian equivalents to the phrase «are ... put into solution» in sentence (4).

XXI. Choose between the Ukrainian здатність до розчинення, здатність розчиняти речовини as the substitute for «dissolving ability» in sentence (5).

XXII. Does the word «emerges» in sentence (6) mean виявляється, виходить, залишається?

XXIII. Suggest Ukrainian equivalents to the English adjective «dramatic» in sentence (7) other than драматичний.

XXIV. What does «as all that» in sentence (8) mean? Would you render it into Ukrainian or just leave it out?

XXV. Is the word «ludicrous» in sentence (9) сміхотворний, смішний or rather недолугий? And would you choose for «posture» the Ukrainian положення, поза or позиція?

XXVI. Choose the standard Ukrainian equivalent to the English «described as» in sentence (10). Is it описаного, поименованого або названого?

XXVII. What would you prefer as the substitute for the adjective «malevolent» in sentence (11): злісний, злий? And is «ghost» – привид, мара, марення or rather дух?

XXVIII. Translate sentence (11) using the Ukrainian cliché зачарований замок. Discuss the advantages of this equivalent.

XXIX. Would you render the phrase «the definition of public opinion» in sentence (12) as визначення суспільної думки or would you opt for дані про суспільну думку or something else?

XXX. Does the phrase «the last source» in sentence (12) mean найостанніше джерело or найбільш ненадійне джерело? What is its implied sense?

Text 2

CONSERVATION AND POLITICIANS

(1) Conservation and ecology are suddenly fashionable. (2) Politicians on both sides of the Atlantic are seizing on 'the environment' as a topical political issue. (3) It seems, however, that they are in danger of missing the point. (4) Protecting our environment cannot be achieved simply by some magic new technology; no by tinkering with our present system. (5) Saving the environment raises profound questions about some of fundamental assumptions of any society. (6) It is doubtful whether some of the politicians now climbing on the conservation bandwagon fully realise this point, or whether they would be so enthusiastic if they did. (7) Serious environmental conservation means that governments will have to set pollution standards, despite cries from the offending industries that their foreign competitors will benefit. (8) Politicians will have to face up to some extremely awkward decisions: for instance, whether to ban cars without anti-pollution devices. (9) There will have to be international agreements in which short-term national interests have to be sacrificed. (10) It means, in short, a more responsible view of man's relationship to his habitat.

Text Analysis

(1) What is environment? What is environmental conservation (protection)? Is there anything in common between a conservative and a conservationist? What do they want to conserve?

(2) What is a politician? Is this word positive or derogatory? What continents lie on both sides of the Atlantic? How can one «seize on the environment»? Does that phrase imply disapprobation?

(3) What is the difference between «to be in danger» and «to be in danger of doing smth.»? What is «to miss the point»? What is «the point» in this case?

(4) Why do people think of new technology as «magic»? What does «tinker» mean? What connotation has it got in the sentence?

(5) How can the expression «to raise a question» be used? Does it mean here the same as «to call in question» or «to raise doubts»? What is an assumption? How is it used in politics? in philosophy? in everyday life?

(6) What is «to climb (or to get) on the bandwagon»? Is it a deserving or an undeserving action? What is meant here by «conservation bandwagon»?

(7) What does the modal verb «to have to» imply? What are pollution standards? Does the word «cries» here mean «shouts», «protests» or «complaints»? Why are industries referred to as «offending»?

(8) What is «to face up to smth.»? Does it imply a pleasant or an unpleasant experience? What is an "awkward decision" for a politician? What is an «anti-pollution device»? Why should cars be provided with such devices? Will cars with such devices be cheaper or more expensive to make?

(9) Why are national interests referred to here as «short-term»? In what way may they be sacrificed in protecting the environment?

(10) What is «habitat»? How can the words «a responsible view of man's relationship to his habitat» be paraphrased?

I. Compare the following translations with the respective sentences in the text. State at what level of equivalence each of them is rendered into Ukrainian.

1. Здається, однак, що їм загрожує небезпека випустити суть справи (3).
2. Довколишнє середовище не можна зберегти з допомогою якоїсь нової техніки, здатної творити дива... (4).
3. Охорона довколишнього середовища піднімає серйозні питання стосовно основних принципів будь-якого суспільства (5).
4. Сумнівно, щоб деякі з політичних діячів, що поспішають примкнути до руху за охорону довколишнього середовища, повністю усвідомлювали цей факт... (6).

II. At what level of equivalence would you translate sentence (2)? or sentence (8)?

III. Which of the following translations of sentence (1) is made at a higher level of equivalence?

a) Усі раптом заговорили про екологію та охорону довкілля.

b) Екологія та охорона довкілля раптом стали модними темами.

IV. Compare the following translations of sentence (7). Which of them would you prefer (if either)? Give your reasons.

a) Серйозне зберігання довкілля означає, що уряди повинні будуть встановити норми забруднення...

b) Якщо серйозно займатися охороною довкілля, то уряди будуть змушені вжити суворих заходів проти його забруднення...

V. Raise the level of equivalence of the following translation of sentence (9):

Короткострокові національні інтереси будуть принесені в жертву майбутнім міжнародним домовленостям.

VI. Translate sentence (10) at the 4th level of equivalence.

VII. What arguments can you find to prove that sentence (4) should not be translated at the 5th level of equivalence?

VIII. What makes a word-for-word translation of sentence (2) impossible?

IX. What errors, if any, do you see in the following translation of sentence (8)?

Політикани змушені будуть зіткнутися з украй незручними рішеннями, наприклад, забороною на автомобілі, не споряджені спеціальними пристроями, які б запобігали забрудненню атмосфери.

X. Translate the text. State what level of equivalence is achieved in each sentence.

B. Other Translation Problems

XI. What Ukrainian equivalents can be suggested to translate the term «environment» in this text?

XII. Which of the following Ukrainian word should be used as an equivalent to the word «conservation»: охорона, збереження, захист (довколишнього середовища)? Would you use one equivalent throughout TT or some variations?

XIII. How do you translate the term «conservationist»?

XIV. Which is the suitable equivalent here for «politicians»: політики, політичні діячі, політикани? Why?

XV. What is the difference between the Ukrainian substitutes for «the Atlantic»: Атлантика, Атлантичний океан?

XVI. Should the phrase «on both sides of the Atlantic» be rendered into Ukrainian as по обидві сторони Атлантики or as як у Європі, так і в Америці? Give your reasons.

XVII. What can be suggested as the Ukrainian substitute for «topical» in sentence (2)?

XVIII. Can the Ukrainian ухватились за докілья be used for «seizing the environment» in sentence (2) or would you prefer some other substitute? If so, why?

XIX. What would you choose for «the point» in sentence (3): суть справи, найголовніше, сутність проблеми or something else? And for the same word in sentence (6)?

XX. Would you prefer магічна техніка (технологія) for «magic technology» or техніка, здатна творити дива? Or can you think of some better Ukrainian wording?

XXI. Suggest a Ukrainian equivalent to the word «tinkering» in sentence (4).

XXII. Make your choice between the following Ukrainian equivalents to the word «assumptions» in sentence (5): принципи, установки, припущення. Or can you suggest something else?

XXIII. Can the figurative expression «to climb on the bandwagon» in sentence (6) be translated by some Ukrainian idiom? If not, why?

XXIV. Suggest some translation variants for the following phrase: «He is very enthusiastic about your plan».

XXV. What is the accepted Ukrainian equivalent to the term «pollution standards»? How should it be translated in sentence (7)?

XXVI. Which of the following Ukrainian equivalents would you use to translate the words «offending industries» in sentence (7)? (галузі промисловості, які є порушниками; винуваті галузі; підприємці, винні у забрудненні довкілля).

XXVII. What is the difference between the Ukrainian важке рішення, неприємне рішення, невігідне рішення? Cf. the English «awkward decisions» in sentence (8).

XXVIII. Would you translate «to face up to» in sentence (8) as зіткнутися з? If not, why?

XXIX. While translating sentence (9) would you use a blue-print substitute короткострокові національні інтереси or would you prefer насувні національні інтереси, національні інтереси сьогодення or something else? Justify your preference.

XXX. Your dictionary gives two Ukrainian translations of the word «habitat»: 1. батьківщина, місце розповсюдження (рослини або тварини); 2. природне середовище. Does either of them fit your translation of sentence (10)?

Text 3

DIVERSITY OF LANGUAGES

(1) The problem I propose to discuss is rather a hard nut to crack. (2) Why does Homo sapiens, whose digestive track functions in precisely the same complicated ways the world over, whose biochemical fabric and genetic potential are essentially common in all peoples and at every stage of social evolution – why does this unified mammalian species not use one common language? (3) It inhales, for its life processes, one chemical element and dies if deprived of it. (4) It makes do with the same number of teeth and vertebrae. (5) In the light of anatomical and neurophysiological universals, a unitary language solution would be readily understandable. (6) But there is also another «natural» model. (7) A deaf, non-literate observer approaching the planet from outside and reporting on crucial aspects of human appearance and behaviour, would conclude with some confidence that men speak a small number of different, though probably related, tongues. (8) He would guess at a figure of the order of half a dozen with perhaps a cluster of dialects or pidgins. (9) This number would be persuasively concordant with other major parameters of human diversity. (10) Why, then, this mystery of Babel?

Text Analysis

(1) What is the meaning of the verb «to propose» when followed by an infinitive? What is the figurative meaning of the idiom «a hard nut to crack»?

(2) What is «homo sapiens»? What is the meaning of «fabric» in this context? Who is the author of the «Origin of species»? What is a mammalian? In what sense is man referred to here as «unified»?

(3) Is there any difference in meaning between «to breathe» and «to inhale»? What chemical element is meant here? What does the elliptical phrase «if deprived» stand for?

(4) What is «to make do with smth.»? Is the form «Vertebrae» plural or singular? Is there anything in common between the spine and vertebrae?

(5) What is a «universal»? How can the phrase «a unitary language solution» be paraphrased to make its sense more explicit? Does «understandable» here mean «something that can be understood» or «something that seems quite natural»?

(6) Why is the word «natural» written within inverted commas? How can the sentence be paraphrased to make the sense of «natural» in the sentence more explicit?

(7) Why should the observer be deaf and non-literate to make a wrong conclusion about the number of languages on the earth? What does «outside» mean here? What is the meaning of «crucial»? Is there any difference between «a language» and «a tongue» as used in this text?

(8) Does the phrase «of the order of» imply an exact or an approximate number? What is a «pidgin»? In what way does a pidgin differ from a dialect?

(9) What is the origin of «persuasive»? Does «to be concordant» mean «to coincide» or «to correspond»? What is a «parameter»? How can the phrase «human diversity» be paraphrased?

(10) What is the Tower of Babel? What is the figurative sense of «Babel»? Why is Babel spoken of here as a kind of mystery?

Problem-Solving Exercises

A. Types of Equivalents

I. Find the words and word combinations in the text which have permanent Ukrainian equivalents. What part of the English vocabulary do such words belong to?

II. What equivalents can you suggest to the word «fabric» (sentence 2)? Which of them would you choose while translating this sentence?

III. Should word-for-word translation be used in rendering the English phrases «social evolution» and «mammalian species» (sentence 2)? If not, what syntactical transformations would you suggest?

IV. What kind of equivalent should be used to translate the English idiom «a hard nut to crack» (sentence 1)?

V. Suggest an occasion! Ukrainian substitute for the word «unified» in sentence (2) and explain your solution.

VI. Make a word-for-word translation of sentence (3) and then make it syntactically more acceptable by changing the word order.

VII. Can any of the regular equivalents of the word «solution» fit the context of sentence (5)? If not, what can serve as an occasional substitute?

VIII. Make your choice between the permanent equivalent to the English «deaf» (sentence 7) – глухий and the occasional substitute той, що не сприймає звуки. Give your reasons. Suggest a proper substitute for the word «non-literate».

IX. What method would you resort to in order to produce a substitute for the words «pidgins» in sentence (8) and «homo sapiens» in sentence (2)?

X. Use an explanation as an occasional substitute for the phrase «human diversity» in sentence (9).

B. Other Translation Problems

XI. Are there any reasons to prefer one of the Ukrainian aspective forms to the other as the substitute for the word «to discuss» in sentence (1) обговорити vs. обговорювати, розглянути vs. розглядати.

XII. Discuss the pros and cons of the following Ukrainian substitutes for the term «homo sapiens» in sentence (2): гомо сапієнс, хомо сапієнс, людина розумна.

XIII. While translating sentence (4) would you choose the Ukrainian verb обходитися or мати as the substitute for the English «to make do with»? Or would you suggest something else?

XIV. Which of the following Ukrainian words may serve as a substitute for the English «unitary» in sentence (5): унітарний, єдиний?

XV. Can the word «universals» in sentence (5) be translated into Ukrainian as універсалії or would you prefer something like спільнота, єдність, etc.?

XVI. What errors can you find in the following translation of sentence (5), if any? У світлі анатомічних та нейрофізіологічних універсалій існування єдиної мови було б досить зрозумілим.

XVII. What would you prefer for «there is» in sentence (6) існує, мається на увазі or є? Give your reasons.

XVIII. Why is the Ukrainian word природний a wrong substitute for the English «natural» in sentence (6)? What is the difference between the words природний, натуральний and звичайний?

XIX. Try to show in your Ukrainian translation of sentence (7) the presence of the definite article before the word «planet». Which of the following will you choose – земля, планета, наша планета?

XX. Which of the following Ukrainian words would you prefer as the equivalent to the word «aspects» in sentence (7): аспекти, риси, особливості?

XXI. Which of the Ukrainian substitutes would you prefer for the English «from outside» in sentence (7): іззовні, з космосу, зі сторони?

XXII. Is the meaning of «reporting» in sentence (7) closer to the meaning of the Ukrainian повідомляти, доповідати or робити висновки?

XXIII. Can the regular equivalent of the English verb «to guess» – здогадуватись be used in translating sentence (8)?

XXIV. Would you use the Ukrainian word півдюжини as a substitute for the English «half a dozen» in sentence (8) or would you decide in favour of півдесятка, декілька or п'ять-шість?

XXV. Would you be satisfied with translating «pidgins» in sentence (8) as піджин or do you think it necessary to add the word мови? Or may be you will opt for змішані мови?

XXVI. Can the usual Ukrainian equivalents of the English «duster» in sentence (8) – пучок, зв'язка, гроно be applied to such notions as мова or діалект?

XXVII. Would you translate «human diversity» in sentence (9) as людське різноманіття, різниця між людьми? Or can you suggest something else?

XXVIII. Which of the following is a good substitute for the word «Babel» in sentence (10): Бейбл, Вавилон, or something else?

XXIX. Translate the word «mystery» in sentence (10) first with a Ukrainian noun and then with an adjective. Which do you find more suitable?

XXX. Would you use an elliptical sentence in Ukrainian to translate sentence (10) or will you fill in the missing words?

Text 4

THE PATH OF PROGRESS

(1) The process of change was set in motion everywhere from Land's End to John O'Groats. (2) But it was in northern cities that our modern world was born. (3) These stocky, taciturn people were the first to live by steam, cogs, iron, and engine grease, and the first in modern times to demonstrate the dynamism of the human condition. (4) This is where, by all the rules of heredity, the artificial satellite and the computer was conceived. (5) Baedeker may not recognize it, but it is one of history's crucibles. (6) Until the start of the technical revolution, in the second half of the eighteenth century, England was an agricultural country, only slightly invigorated by the primitive industries of the day. (7) She was impelled, for the most part, by muscular energies – the strong arms of her islanders, the immense legs of her noble horses. (8) But she was already mining coal and smelting iron, digging canals and negotiating bills of exchange. (9) Agriculture itself had changed under the impact of new ideas: the boundless open fields of England had almost all been enclosed, and lively farmers were experimenting with crop rotation, breeding methods and winter feed. (10) There was a substantial merchant class already, fostered by trade and adventure, and a solid stratum of literate yeomen.

Text Analysis

(1) What geographical points are called Land's End and John O'Groats? What area is meant in the phrase «from Land's End to John O'Groats»? Does «to set a process in motion» mean «to begin it»?

(2) How would you understand the phrase «our modern world was born in northern cities of Britain»? What is meant by the «modern world»? Does the phrase imply the political, economic or technical aspects of our civilization?

(3) Do the word «stocky» and «taciturn» give positive or negative characteristics of the people? How can people «live by steam»? Does the «dynamism of the human condition» mean that the living conditions of people can change quickly or that they do not change at all?

(4) What does the phrase «by the rules of heredity» mean? Were the artificial satellite and the computer really invented, built or first thought of in the North of Britain?

(5) Who or what is Baedeker? What is a history's crucible? Is it a place where «history is made»? In what way does Baedeker not recognize the fact that history was made in the North of Britain? What places are referred to as historical in guidebooks?

(6) Why are the primitive industries said to «invigorate the country»?

(7) How can the country be impelled? Why are the people of England referred to as «islanders»? What kind of horses may be called «noble»? Why should their legs be «immense»?

(8) What is a bill of exchange? How can it be «negotiated»?

(9) Why should the open fields be enclosed? What were the enclosed fields used for? Does the word «lively» refer to the physical or to the mental qualities of the farmers? What is winter feed?

(10) How can a class be fostered? What kind of adventure is mentioned here? Has it anything to do with overseas voyages and geographical discoveries? What is the difference between a serf and a yeoman?

Problem-Solving Exercises

A. Pragmatic Aspects of Translation

I. Will the geographical names if preserved in the translation of sentence

(1) convey the implied sense to the Ukrainian reader or should it be made more explicit in TT?

II. Describe the emotional effect of the Ukrainian adjectives низькорослий, кремезний. Which of them will be a good pragmatic equivalent to the word «stocky» in sentence (3)?

III. Will the word-for-word translation of sentence (4) be correctly understood by the Ukrainian reader: Саме тут, за всіма законами наслідування, були задумані штучні супутники та комп'ютери? Give a better wording which will make clear that the English sentence does not imply that satellites and computers were actually designed in the 18th century.

IV. Translate the word «Baedeker» in sentence (5) in such a way as to make its meaning clear to the Ukrainian reader.

V. What Ukrainian figure of speech will be a pragmatic substitute for the English «history's crucible» in sentence (5)?

VI. What associations the Ukrainian word островитянин has? Can you use it as a substitute for the English «islanders» in sentence (7)?

VII. Which of the following Ukrainian substitutes is pragmatically closer to the meaning of the English adjective «immense» in sentence (7): величезний, товстий, могутній?

VIII. Give different translations of the phrase «negotiating bills of exchange» in sentence (8) meant for the expert and for the layman.

IX. The term «enclosed» in sentence (9) implies some well-known economic processes in Britain's history. What Ukrainian term has the same implication?

X. The word «adventure» in sentence (10) has historical associations absent in its usual Ukrainian equivalents: пригода, авантюра, ризикований задум. Suggest a translation which will have similar associations.

B. Other Translation Problems

XI. Is it good Ukrainian to say процесс изменений был приведен в движение? If not, what will you suggest to render the meaning of sentence (1)?

XII. Compare the following Ukrainian phrases as possible substitutes for the English «was born» in sentence (2): був народжений, виник, зародився.

XIII. Enumerate the most common ways of rendering into Ukrainian the meaning of the English emphatic structure «it is ... that».

XIV. Which of the following Ukrainian substitutes, if any, would you prefer for the English «to live by» in sentence (3): стали широко використовувати, став жити за допомогою, у чиему житті головну роль стали відігравати?

XV. Compare the following Ukrainian substitutes for the word «cogs» in sentence (3): шестерні, зубчаті колеса, зубчаті передачі. Make your choice and give your reasons.

XVI. Compare the following Ukrainian phrases as possible substitutes for «by all the rules of heredity» in sentence (4): звідси беруть свій початок, звідси мають свій родовід.

XVII. Would you use the regular Ukrainian equivalent to the English word «recognize» in sentence (5), that is, признавати or will you prefer згадувати or something else?

XVIII. Your dictionary suggests two possible translations of the word «crucible»: плавильний тигель and суворе випробування. Can either of them be used in translating sentence (5). If not, why?

XIX. Would you use a blue-print translation of «the technical revolution» in sentence (6) or opt for a more common term промислова революція?

XX. Choose a good substitute for the phrase «of the day» in sentence (6) among the following: того дня, того часу, сучасний.

XXI. Does «industries» in sentence (6) mean промисловість or галузі промисловості?

XXII. It is obvious that the phrase Вона (країна) була приведена у рух is no good. (Cf. «She was impelled» in sentence (7)). Suggest another Ukrainian wording as a good substitute.

XXIII. Can the Ukrainian word енергія ever be used in the plural? Would you use it in the plural in the translation of sentence (7)?

XXIV. What would you suggest as a good substitute for the pronoun «she» in sentence (8): вона, Англія, англійці, в Англії?

XXV. Would you use the regular equivalents to the English «digging» in sentence (8), that is, the Ukrainian verbs копати, рити or would you opt for прокладати, будувати and the like?

XXVI. Try to list some Ukrainian words which denote various operations with bills of exchange such as видати, враховувати (вексель).

XXVII. Have you heard the phrase вівці з'їли людей? What historical facts does it refer to?

XXVIII. Is the English word «feed» in sentence (9) closer in its meaning to the Ukrainian корм or откорм ?

XXIX. What would you prefer as a substitute for the term «merchant class» in sentence (10): клас купців, клас торговців or something else?

XXX. Make your choice between the Ukrainian words письменний and освічений as substitutes for the English «literate» in sentence (10).

ASSIGNMENTS FOR SELF-TRAINING

1. Read the text.
2. Identify different types of a) lexical units in Text 1; b) attributive groups in Text 2; c) idioms in Text 3; d) grammatical forms and structures in Text 4; e) identify stylistically-marked units and stylistic devices in Text 5.
3. Review the possible ways of solving each particular problem involved.
4. Translate the text.
5. Check your translation against the suggested Ukrainian translation of the text.
6. Classify the revealed discrepancies under the following headings:
  - (a) Minor variations requiring no alterations in your translation.
  - (b) Obvious errors in your translation due to wrong interpretations or unhappy choice of TL equivalents.
  - (c) Doubtful cases where the suggested text seems to be inferior to your own wording.
7. Correct (b) and discuss (c) with your teacher or fellow-students.

Text 1. Major Translation Activities

Interpreters aren't born, they are trained. Special syllabuses, methodological approaches facilitate interpreters' training. Assignments are aimed at further development of interpreting skills, enhancing erudition through exercises, texts for translation, talk on relevant topics, comments on aspects of intercultural communication, practical tips and the like. The high quality of translation derives much from the deep background knowledge of trainees, their efficiency in the interlinguistic and intercultural thesaurus. Much should be done here by contrastive analysis of original and target texts, by constant search of differences and similarities in linguistic and cultural systems.

Efficiently goes the process while dealing with both aspect (A) and text translation (B). Quick solutions of challenges are naturally acquired and developed through the relevant paradigm of exercises:

- (A) – say it in English (words and phrases);
- pick out words relevant to the topic;
  - suggest suitable Ukrainian versions for cultural phenomena;
  - match the units in A and B columns;
  - enlarge the list of synonyms;
  - give antonyms to the words, phrases;
  - choose the proper names;
  - pick out the words of address;
  - pick out expressions, words of politeness;
  - commit to memory paradigms of certain language units;
  - pick out seemingly international units, comment on their meaning;
  - identify cases of transcription, transliteration, generalisation, concretization;

- how are phraseological units translated in the given sentences?
- comment on the way the international units are translated;
- trace losses and increments in the given passage;
- how are the given verbal / nominal / adjectival constructions rendered?
- identify the denotational, situational, descriptive and communicative equivalents;

- pick out cases of complete, partial equivalents and translation loans.

A translator is to exercise his craftsmanship through developing skills of text comprehension, of overcoming linguistic shock and attention span. Dealing with texts as the highest communicative units, translators should keep in mind major categories of textuality (specific features of a particular text) and intertextuality (typological features of any text). Prerogatives belong to the text assignments of the type:

- (B)** – pick up dominant words;
- make a summary of the text;
  - put questions to the text;
  - answer the questions to the text;
  - make consecutive, spontaneous translations of the text;
  - complete the text;
  - name major blocks of the text;
  - give situations relevant to the analyzed text;
  - do a sight translation of the text;
  - identify difficulties and challenges of the source text;
  - identify precision information units in the text;
  - jot down a text in universal interpreter's notation;
  - analyse texts (contrastive analysis);
  - find the cases of ambiguity in the text;
  - remedy the sentences before interpreting them;
  - complete proverbs with suitable units;
  - do informal liaison (two way) interpreting of a dialogue;
  - do formal liaison (two way) interpreting of a dialogue (interview, talk);
  - comment on a speech (lecture, appeal, briefing, toast).

Thus, exercises and assignments make the training process as the main stream go. They widen an interpreter's thesaurus; promote his background knowledge of grammar, discourse, sociolinguistic and strategic categories. They facilitate an interpreter's cognition of valid procedures concerning text encoding and decoding, relation with communicators on both sides. The involved process makes the stable cycle: Text₁ (speaker) → Text₂ (interpreter) → Text₃ (listener). T₁ (speaker) and T₃ (listener) usually represent different languages and cultures. T₂ (interpreter) lets communication go. Translation text analysis is highly beneficial for the future specialists; it reveals to the trainees how the discourse works (social, linguistic, cultural factors), how the text is verbalized in explicit and implicit means. Some hints may be suggested by the following list of metalanguage units in terms of translation text analysis:

- the text under analysis belongs to (publicistic, newspaper, belles-lettres, official, scientific, colloquial ...) style;

- the dominant words;
- they refer to ...;
- they make the topic go ...;
- the pragmatic foundation of the text is verbalized by special means of TL;
- the precision words (proper names, numerals) are rendered literally for they bear exact information, they are devoid of connotation;
  - one can trace here some terminological units. While translating them care should be taken to what system they belong to;
  - the author's intentions are not neglected either;
  - the modal words, phrases, parentheses are at work here;
  - the structure of a text is taken into consideration;
  - the stylistic means of SL and TL matter much at that;
  - redundancy, omission, modelling work validly while rendering inner structures from SL to TL.

An interpreter communicates comfortably with people in another culture provided he is quite at ease both with language and culture differences in T₁ and T₃ cycles. Effectiveness of it depends much on an interpreter who sees the whole iceberg deep within the ocean just as much as culture is deep with people.

Thus, training process is volumous and multiaspected. It prepares trainees for a thorny path of bringing people with different languages and cultures together. Language is the bearer and the expression of a culture (a certain cast of mind, certain attitudes, certain understandings of values) and all of that has to be adequately conveyed through interpretation. Interpreting is not only an attempt to convey the literal meaning of the words but also the values and the concepts that lie behind what is being said by whichever side.

Text 2

A GLIMPSE OF AIRPORT

Baggage handling is the least efficient part of air travel. An astounding amount of airline baggage goes to wrong destinations, is delayed, or lost entirely. Airport executives point woefully to the many opportunities for human error which exists with baggage handling.

Freight is now going aboard Flight Two in a steady stream. So is mail. The heavier-than-usual mail load is a bonus for Trans America. A flight of British Overseas Airways Corporation, scheduled to leave shortly before Trans America Flight, has just announced a three-hour delay. The post office supervisor, who keeps constant watch on schedules and delays, promptly ordered a switch of mail from the BOAC airliner to Trans America. The British airline will be unhappy because carriage of mail is highly profitable, and competition for post office business keen. All airlines keep uniformed representatives at airport post offices, their job to keep an eye on the flow of mail and ensure that their own airline got a «fair share» – or more of the outgoing volume. Post office supervisors sometimes have favourites among the airline men and see to it that business comes their way. But in cases of delay, friendship doesn't count. At such moments there is an inflexible rule: the mail goes by the fastest route.

Inside the terminal is Trans America Control Centre. The centre is a bustling, jam-packed, noisy conglomeration of people, desks, telephones, teletypes, private-line TV and information boards. Its personnel are responsible for directing the preparation of all Trans America flights. On occasions like tonight with schedules chaotic because of the storm, the atmosphere is pandemonic, the scene resembling an old-time newspaper city room, as seen by Hollywood.

Text 3

POLLING THE PEOPLE

Opinion polls are on their strongest ground when the question put seeks to define a proposed pattern of behaviour. That is why the «will you vote conservative, labour, liberal or abstain» type of question has shown a fairly high correlation with actual election results in spite of occasional wild lapses. Most people, whether or not they are able to rationalize their attitudes are generally aware of a change in their political allegiance or enthusiasm. The answer is therefore meaningful. For the same reason a question such as «do you think Mr. X will make a good minister» evokes a response in which the variation has some statistical significance.

But the introduction of abstract concepts immediately reduces the validity of the whole procedure. The term «standards of living», for example, means many different things to different people. It can be defined fairly precisely by economists, but it means something quite different to an old-age pensioner supporting herself in her own cottage, to a skilled printer living in a council house with a family of earning teenagers, and to the director of a large company. And since the standard of living as opposed to the illusion of higher money income, has in fact barely increased by a statistically perceptible amount within the last year, what significance should be attached to the fact that 23 per cent of those asked in the poll think that their standard of living has increased?

ДОДАТОК 1

PROVERBS

Українські прислів'я	Англійські еквіваленти
Не кажи гоп, поки не перескочиш	Laugh before breakfast, you'll cry before supper
На бідного Макара всі шишки летять	Flies go to the lean horse
Погані вісті не лежать на місці	Bad news has wings
Не спитавши броду, не лізть у воду	If you cannot see the bottom, do not cross the river
За дурною головою і ногам нема спокою	Forgetful head makes a weary pair of heels
Обмежену людину розсердити неважко	Little pot is soon hot
Немає лиха без добра	It is an ill wind that blows nobody good
У криницю воду лити / В ліс дрова возити	Carry coal to Newcastle
Купити kota в мішку	To buy a pig in a poke
Одноманітність набридає	Butter to butter is novellish
Що далі в ліс, то більше дров	As the days grow longer, the storms are stronger
Не буди лихо, поки воно спить	Let the sleeping dog lie
Не руби сук, на якому сидиш	Those who live in glass houses, shouldn't throw stones
Брехнею недалеко зайдеш	Lies have short legs
Брехня шкодить тільки тому, хто її каже	Lies do harm only to them that tell`em
Невігласи завжди обожнюють те, чого вони не можуть зрозуміти	The ignorant always adore what they can't understand
Видно птаха по польоту	A bird may be known by its song
У поганого майстра погана пила	A bad workman always blames his tools
Договір дорожчий за гроші	A bargain is a bargain
Порожні пляшки гримлять гучніше за все	Empty vessels make the greatest sound
Не такий чорт страшний, як його малюють	The devil is not so black as he is painted
Ні се ні те. Ні риба ні м'ясо	Between and between
Багато будеш знати – швидко зістарієш. Надмірна цікавість до добра не доведе	Curiosity killed the cat
Хто рано лягає і рано встає, той	Early to bed and early to rise, makes a man

здоров'я, багатство і розум наживе. Хто рано встає, тому Бог дає	healthy, wealthy, and wise
Коси, коса, поки роса. Куй залізо, поки гаряче	Make hay while the sun shines
Його не проведеш. Йому палець в рот не клади	No flies on him
Зарубай це собі на носі. Намотай собі на вус	Put that in your pipe and smoke it
Як вовка не годуй, він все одно в ліс дивиться	The leopard cannot change his sports
Дах поїхав. Не всі дома	To have rats in the attic
Морочити голову. Заговорювати зуби	To lead [to give] somebody a dance
У семи няньок дитина без ока. Де дві господині, там хата неметена	Too many cooks spoil the broth
Наперед не загадуй	We shall see what we shall see
Коли рак свисне. Після дощук в четвер	When pigs fly
Схожі як дві краплі води	As like as two peas

ДОДАТОК 2

«ХИБНІ ДРУЗІ» ПЕРЕКЛАДАЧА

Letter	Word	Correct Translation	Erroneous Translation
А	accurate	Точний, правильний, калібрований	Акуратний
	ammunition	Боєприпаси	Амуніція
	arc	Дуга	Веселка
	actually	Дійсно, насправді	Актуально
	aspirant	Претендент, кандидат, честолюбний	Аспірант
	astrakhan	Каракуль, каракулевий	Астраханський
	attraction	Потяг, тяжіння, привабливість	Атракціон
В	babushka	Хустка, косинка	Бабуся
	balloon	Повітряна куля, аеростат	Балон
	baton	Жезл, диригентська паличка, поліцейський кийок	Батон
	benzene	Бензол	Бензин
	billet	Ордер на постій, приміщення для постою	Квиток
	biscuit	Сухе печиво, галета	Бісквіт
	bra	Ліфчик	Бра
С	cabinet	Шафа, шкатулка, кабінет (міністрів)	Кабінет (меблі)
	camera	Фотовідео камера	Тюремна камера
	chef	Шеф-кухар	Шеф, шофер
	cereal	Хлібний злак, каша, крупа	Серіал
	cession	Передача прав, поступка вимогам	Сесія
	clay	Глина, мул	Клей
	climax	Вища точка, кульмінація	Клімакс
	cloak	Плащ	Клоака

	compositor	Набирач	Композитор
	complexion	Колір обличчя, вид	Комплекція
	codex	Старовинний рукопис, рецептура	Кодекс
	colon	Двокрапка, товста кишка	Колона
	concourse	Скупчення (чого-небудь), зал очікування	Конкурс
	corpse	Труп, мертве тіло	Корпус
D	data	Дані	Дата
	dragonfly	Бабка	Драконова муха
	Dutch	Голандський, Нідерландський	Датський
F	fabric	Тканина	Фабрика
	family	Родина	Прізвище
H	honor	Слава, пошана	Гонор
I	intelligence	Розум, інтелект, розвідка	Інтелігенція
	intelligent	Розумний, тямущий	Інтелігентний
L	lily of the valley	Конвалія	Лілія долини
	list	Список	Лист
M	magazine	Журнал, склад, магазин (для патронів)	Магазин (shop)
	mark	Мітка, пляма, знак, оцінка	Марка
	mayor	Мер	Майор
	macaroon	Мигдальне печиво	Макароніна
	matrass	Лікарняна утка	Матрац
	metropolitan	Столичний, центральний	Метрополітен
	motorist	Автомобіліст	Моторист
	multiplication	Множення, збільшення	Мультиплікація

N	null	Недійсний, несуттєвий	Нуль
O	obligation	Гарантія, зобов'язання, борг	Облігація
	original	Справжній, первісний	Оригінальний
P	pasta	Макаронні вироби	Паста
	patron	Покровитель, шеф, постійний відвідувач	Патрон
	personal	Особистий, персональний	Персонал
	physician	Лікар-терапевт	Фізик
	piston	Поршень	Пістон
	principal	Начальник, директор школи	Принцип
	profane	Мирський, необізнаний, богохульний	Профан
	prospect	Вид, огляд, панорама, перспектива	Проспект
R	repetition	Повторення	Репетиція
	replica	Точна копія, репродукція	Репліка
	resin	Смола, каніфоль	Гума
	satin	Атлас, атласний	Сатин
	spectacles	Окуляри (оптика)	Вистави
	spectre	Привид, погане передчуття	Спектр
	spirit	Ривок, струмінь, бити струменем	Спирт
	stool	Табуретка, сидіння	Стілець
	public house	Паб, пивна	Публічний дім
S	scenery	Пейзаж, декорації	Сценарій
	servant	Слуга, службовець	Сервант
T	terminus	Кінцева зупинка	Термос, термін
	trace	Слід	Траса
	troop	Загін, стадо	Труп

U	urbane	Ввічливий, вихований	Міський, урбаністичний
V	valet	Камердинер, лакей, слуга	Валет
	velvet	Оksamит, оксамитовий	Вельвет
	venerable	Вельмишановний, поважний, преподобний	Венеричний
	vinaigrette	Заправка для салату; коробочка нюхальної солі	Вінегрет
	virtuous	Доброчесний, цнотливий	Віртуозний
W	wagon	Віз, фургон, вагонетка	Вагон
	wallet	Гаманець	Валет

ДОДАТОК 3

СИСТЕМИ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ

Ідея використання комп'ютера для автоматизованого перекладу текстів виникла ще на початку появи обчислювальної техніки. Для автоматичного перекладу документів з однієї мови на іншу розроблено багато різних програм. Однак через складнощі опису семантики природних мов до цього часу остаточно проблему перекладу ще не вирішено. Проте сучасні засоби автоматизації перекладу досягли такого рівня, який дає змогу ефективно використовувати їх на практиці. Це пов'язано з тим, що в наукових, технічних, економічних та інших текстах, на відміну від художніх, використовується обмежена кількість мовних конструкцій, які більше орієнтовано на однозначну інтерпретацію.

До засобів автоматизації перекладу можна віднести два типи програм: електронні словники й програми перекладу.

Електронні словники – це засоби для перекладу окремих слів і виразів документа. Деякі з них забезпечують звуковий супровід перекладених слів. Серед найпопулярніших програм даного класу слід відзначити НБАРС – новий великий англо-російський словник; Контекст 3.51; АBBYY Lingvo та ін.

Програми перекладу забезпечують повний цикл перекладу всього документа: введення початкового тексту, переклад на іншу мову, редагування, форматування й збереження перекладеного тексту. Прикладами програм перекладу можуть бути PROMT та Language Master.

Програма PROMT

Цю програму (її більш ранні версії відомо під назвою Stylus) розроблено російською фірмою PROMT. Програма є додатком до операційних систем, таких як Windows 95, 98, NT 4.0, 2000 і може бути інтегрована в комплект програм Microsoft Office, зокрема, у програми Microsoft Word та Excel.

Можливості програми PROMT:

- забезпечення перекладу документів з англійської, німецької та французької мов на російську і навпаки;
- до неї можна підключати кілька десятків спеціалізованих словників, що забезпечує правильний переклад термінів, які стосуються певної області знань;
- динамічне відслідковування напрямку перекладу, тобто визначення мови оригіналу і перекладу;
- переклад вмісту буфера обміну, поточного параграфа, виділеного фрагмента тексту або всього тексту;
- забезпечення будь-якого з можливих напрямків перекладу, підключення й відключення словників, доповнення та виправлення їх, складання списку зарезервованих слів, які не перекладаються;
- робота безпосередньо з програмами розпізнавання текстів, наприклад, FineReader;
- не виходячи з програми можна використати відомі способи редагування й форматування оригіналу та перекладу;

– забезпечення перевірки орфографії оригіналу і перекладу після встановлення прикладних програм для перевірки правопису (LingvoCorrector, Пропис, Орфо, Hugo).

Головне вікно програми складається з трьох частин: дві призначені для відображення оригіналу тексту і його перекладу, третя - утворює інформаційну панель, де відображаються інформація про перекладений документ і спеціальні настройки. Вікно має стандартні елементи керування вікна Windows – заголовок, рядок меню, панелі інструментів і т.д.

Для швидкого запуску всіх програм, що входять до складу PROMT, призначений Інтегратор PROMT у вигляді окремої панелі робочого стола Windows. Кнопки панелі Інтегратора, а також пункти контекстного меню, яке викликається клацанням правою клавішею миші на значку Інтегратора, що є на панелі задач, дають змогу вибрати такі функції програми PROMT:

1. Переклад Clipboard (вміст буфера обміну).
2. Відкрити файл.
3. Відкрити WWW-вузол.
4. Пошук у WWW.
5. Запустити програму PROMT.
6. Запустити File Translator – програму перекладу файлів у пакетному режимі.
7. Запустити WebView – браузер-перекладач, що забезпечує синхронний переклад Web-сторінок при навігації у Internet.
8. Запустити Quick Translator – програму швидкого перекладу тексту, набраного з клавіатури.

Переклад окремих слів і виділених фрагментів можна здійснити прямо в тексті, навівши на них вказівник миші. Окремі фрагменти тексту можна перекласти без попереднього запуску програми PROMT. Для цього досить, знаходячись в будь-якому текстовому редакторі, наприклад, Notepad або Microsoft Word, скопіювати виділений фрагмент у буфер обміну і викликати функцію Переклад Clipboard Інтегратора PROMT.

Переклад документа за допомогою програми PROMT передбачає проведення кількох етапів:

1. Введення документа, який необхідно перекласти. Документ може бути завантажений з файлу. Для цього слід виконати стандартну операцію відкриття файлу. Текст для перекладу може також бути набраний на клавіатурі у власному редакторі програми. Для цього треба спочатку створити новий документ за допомогою відповідної команди. Для перекладу введеного з клавіатури тексту без виклику основного вікна програми PROMT можна також скористатися функцією Quick Translator Інтегратора PROMT. У вікні програми Quick Translator, крім перекладу, можна виконати також інші дії з оригіналом і перекладеним текстом: скопіювати переклад у буфер обміну, змінити напрямок перекладу, підключити додаткові словники тощо.

2. Уточнення параметрів перекладу. Після того, як підготовлено оригінал тексту, що підлягає перекладу, слід визначається напрямок перекладу, тобто з якої мови на яку мову буде здійснюватися переклад, а також уточнити формат

тексту оригіналу (формат файлу тексту оригінала, наприклад MS Word файл, форматований текст RTF і т.д.).

3. Підготовка тексту до перекладу. Вибраний документ відображається в області тексту оригіналу. Перед початком перекладу доцільно перевірити орфографію, оскільки неправильно написані слова будуть сприйматися програмою як невідомі і залишаться без перекладу. У разі необхідності текст можна зберегти для подальшої роботи як документ PROMT. У документі можуть бути слова і словосполучення, які не повинні перекладатися, наприклад, прізвища, назви програмних продуктів (Windows 98, Microsoft Word 2000 тощо). Іноді застосовують транслітерацію – запис із використанням іншого алфавіту, що відповідає написанню або вимові мовою оригіналу (наприклад, прізвище Brown бажано перекласти не як Коричневий, а Браун).

Іноколи доводиться відмовлятися від перекладу цілих абзаців, наприклад, текстів програм на алгоритмічних мовах. Щоб відмовитися від перекладу окремих слів, їх треба зарезервувати, тобто встановити на цьому слові курсор, а потім клацнути мишею на відповідній кнопці панелі інструментів або вибрати пункт «Зарезервувати» у контекстному меню чи меню «Перевод».

Можна зарезервувати фрагмент тексту, заздалегідь виділивши його або цілий абзац. У тексті всі зарезервовані слова й абзаци, що мають залишитися без перекладу, виділяють зеленим кольором. Якість перекладу визначається повнотою словників, які використовуються, з урахуванням граматичних правил. Для кожного документа можна задати набір словників, які переглядаються у певному порядку до першого виявлення слова для перекладу. Програмою PROMT для перекладу передбачено три типи словників:

- генеральний словник (містить загальноживану лексику і побутове значення слів). Він використовується завжди, причому останнім з усіх словників. Зміна цього словника неможлива;

- спеціалізовані словники (містять терміни з різних областей). Редагувати ці словники не можна, але їх можна підключати й відключати під час перекладу. Базове постачання програми не містить додаткових словників і їх необхідно встановлювати окремо;

- словник користувача (створюється користувачем) До нього додаються слова, яких немає в інших словниках, а також уточнені переклади тих або інших слів. Як правило, цей словник переглядають насамперед. Словник користувача можна редагувати.

Список словників, що використовуються під час перекладу, відображається у вікні інформаційної панелі. Підключення словників здійснюється за допомогою відповідної команди програми PROMPT.

4. Переклад документа. Переклад документа починається після вибору користувачем відповідної команди з меню Перевод. Перекладений документ заноситься в область перекладу. Невідомі слова виділяються червоним кольором, а зарезервовані - зеленим. Список невідомих і зарезервованих слів відображається на інформаційній панелі у відповідних вкладках. У разі необхідності невідомі слова можна занести в словник користувача. Початковий текст і переклад можна редагувати, форматувати та перекладати повторно.

5. Збереження результатів. Після завершення робіт із текстами, оригінал і переклад можна зберегти в одному з форматів, що підтримуються програмою, використовуючи стандартні команди збереження файлу.

Програма PROMT забезпечує ряд додаткових можливостей, які розглянемо окремо.

1. Сумісна робота з програмою розпізнавання текстів. Якщо до комп'ютера підключено сканер і встановлено програму оптичного розпізнавання текстів, наприклад, FineReader, то її можна запустити безпосередньо з програми перекладу PROMT. Використовуючи сканер, програма FineReader забезпечить перетворення надрукованого на папері тексту на електронну форму і передасть його до програми для перекладу й редагування.

2. Сумісна робота з пакетом Microsoft Office. Програму перекладу PROMT можна інтегрувати з Word і Microsoft Excel. Це дає змогу перекладати відкриті в цих додатках документи, не виходячи з програм.

3. Переклад Web-сторінок. До складу програми PROMT входить додаткова програма WebView, яка забезпечує підключення користувача до Web-вузлів, пошук інформації у мережі Internet й автоматичний переклад Web-сторінок з англійської, німецької, французької мов на російську і навпаки. Запустити цю програму можна з панелі Інтегратора PROMT.

Програма Language Master

Програма PROMT 98 не забезпечує переклад з інших мов на українську мову і зворотний переклад. Можна спочатку перекласти документ на російську мову, а потім використати додаткові програми перекладу з російської мови на українську, такі як Рута, РУМП та ін. Цей підхід, крім загальних незручностей, збільшує час, що витрачається на переклад, підвищує ймовірність помилок тощо. Програма Language Master (LM) вільна від цих недоліків, оскільки є лінгвістичним засобом для трьох мов: російської, української та англійської і призначена для підготовки документів на будь-якій з цих мов або їх комбінації та подальшого перекладу тексту на одну з трьох мов у будь-якому напрямку. В наступних версіях передбачається підключення німецької мови.

Система машинного перекладу LM дає змогу здійснювати переклад тексту і перевірку орфографії у різних додатках до Windows 95, 98, NT. Крім того, LM автоматично інтегрується з текстовим редактором Microsoft Word, при цьому Microsoft Word набуває нових функціональних можливостей перекладу документів, а LM – розширених засобів редагування й форматування перекладених текстів. До переваг програми LM можна віднести її компактність та простий інтерфейс.

Особливості програми LM наступні:

- забезпечується переклад документів з англійської, російської і української мов у будь-якому напрямку;
- є конвертор текстових файлів із формату DOS у формат Windows;

- забезпечується перевірка орфографії для всього тексту або виділеного фрагмента будь-якою з трьох мов. Відкоректований текст зберігається в буфері обміну для подальшої заміни;
- є можливість підключення до програми додаткових словників з економіки та інформатики;
- забезпечується динамічне відслідковування напрямку перекладу (мови оригіналу і перекладу);
- програма перекладає окремі слова, виділений фрагмент тексту або весь текст, а також файл або групи файлів у пакетному режимі;
- забезпечується збереження при перекладі в середовищі Microsoft Word параметрів форматування оригіналу й розташування малюнків, графіків, таблиць та інших об'єктів, вигляду оригіналу;
- забезпечується повноцінне використання можливостей Microsoft Word щодо редагування, форматування й перевірки орфографії.

Система машинного перекладу LM складається з двох компонентів:

- незалежного програмного модуля;
- модуля розширення Microsoft Word.

Незалежний програмний модуль. Незалежний програмний модуль взаємодіє з будь-якими активними додатками Windows, в яких можлива робота з текстом і реалізовані функції роботи з буфером обміну (наприклад, текстовими редакторами, програмами розпізнавання текстів, браузерами тощо). Щоб перекласти слово, фрагмент або весь документ, необхідно їх виділити і в контекстному меню незалежного програмного модуля вибрати пункт Переклад. Після визначення й підтвердження напрямку перекладу та тематики документа здійснюється переклад. Результат перекладу зберігається в буфері обміну і відображається в спеціальному вікні.

Перекладаючи фрагмент, слід мати на увазі, що LM перекладає текст як зв'язані речення з урахуванням усіх граматичних особливостей обох мов. Неперекладені з різних причин слова (помилки в оригіналі, відсутність у словниках) позначаються у вікні перекладу тексту червоним кольором. Їх можна також додати до списку неперекладених слів. Під час перекладу окремого слова у вікні перекладу тексту відображаються виділене слово і всі значення його перекладу, а в буфері обміну зберігається слово оригіналу. Для перекладу файлів або групи файлів їх необхідно заздалегідь виділити у вікні програми перегляду файлової системи. Можна виділити папку, при цьому будуть перекладені всі текстові файли, що знаходяться в ній. Після виділення треба запустити режим перекладу з контекстного меню LM. Програма автоматично вибирає тільки текстові файли формату Windows або DOS із будь-яким розширенням.

Для перекладу файлів складного формату необхідно використати текстовий редактор Microsoft Word. Переклад файлів здійснюється без відображення у будь-якому вікні. Динаміка роботи з кожним файлом відображається на панелі задач у вигляді відсотка перекладеного обсягу тексту.

Після завершення роботи на екрані з'являється підсумкове вікно зі списком перекладених файлів. Результат перекладу заноситься у файл з назвою, аналогічною первинному файлу, з доданим за замовчуванням знаком ~. Переклад файлів здійснюється у фоновому режимі, тому можна продовжувати роботу з іншими програмами.

Програма LM має засіб перевірки тексту на наявність орфографічних помилок. Перевірка орфографії, як і переклад, проводиться над фрагментом тексту, який необхідно скопіювати в буфер обміну. Запуск перевірки орфографії здійснюється вибором відповідного пункту в контекстному меню незалежного програмного модуля. Слово з помилкою можна відредагувати безпосередньо у вікні або використати функціональні кнопки. Якщо слово написано правильно, але відсутнє в словнику, то його можна занести в словник. При цьому виконується операція Породження словоформ. Здебільшого словоформи генеруються коректно вже під час видачі діалогового вікна, і користувачеві залишається тільки підтвердити правильність операції.

Модуль розширення Microsoft Word. Він підключається автоматично і забезпечує сумісну роботу текстового редактора Word із перекладачем - програмою LM. Під час запуску Microsoft Word у головному меню з'являються додатковий пункт Мастер і додаткова панель інструментів LM. Коли здійснюється переклад, вікно програми поділяється на дві частини: у верхній знаходиться текст оригіналу, а в нижній відображається його переклад.

Модуль розширення LM в середовищі Microsoft Word дозволяє здійснювати переклад окремих слів, переклад цілого документа з збереженням параметрів форматування і розташування малюнків, графіків, таблиць та інших об'єктів, перевірку орфографії, роботу з словниками, а також конвертацію текстів DOS у Windows. Під час перекладу відбувається автоматичне визначення мови документа, а користувачеві надається можливість задати напрямок перекладу й уточнити тематику документа.

Під час роботи з програмами перекладу слід пам'ятати, що оскільки ці програми поки ще далекі від ідеалу, автоматичний програмний переклад дає змогу зрозуміти, про що йдеться в оригіналі, але перекладений текст потребує редагування.

ДОДАТОК 4

Grammatical Transformations / Techniques / Modulations

№	Grammatical transformations	Граматичні трансформації	Examples
1.	compensation	компенсація	In some people, however, the red color may evoke aggression. – Проте у деяких людей червоний колір може викликати агресію.
2.	replacement	зміна порядку слів у реченні	Definite proof to that effect is lacking. – Не існує достатніх доказів для цього явища.
3.	partitioning: – inner; – outer.	поділ: – внутрішній; – зовнішній.	Under this law a moving body is at rest. – Згідно з цим законом тіло, що рухається, перебуває у стані спокою. Using specialized software the athered dataset can be rendered as a vertual 3D model of the patient, this model can be easily manipulated but a surgeon to provide views from any angle and at any depth of within the volume. – Використовуючи спеціальне програмне забезпечення, зібрану базу даних можна розглядати як віртуальну 3-вимірну модель пацієнта. Хірургу легко оперувати цією моделлю, розглядаючи її під будь-яким кутом та на будь-яку глибину і у межах діапазону.
4.	integration - inner; - outer.	інтеграція: - внутрішня; - зовнішня.	The Babylonians and their city state neighbors later developed the earliest system of economics using a metric of various commodities, that was fixed in a legal code. – Пізніше вавілоняни та їхні пограничні міста-держави удосконалили первинну систему економіки, застосовуючи метричну систему у формі різних товарів згідно зі зводом законів. The final objective is the creation of a 3D dataset. It reproduces the exact geometrical situation of the normal and pathological tissues. – Кінцева мета полягає у створенні 3-вимірної бази даних, яка відтворює точну геометричну конфігурацію здорових та патологічних тканин.

1. Компенсація (compensation) – це спосіб перекладу, за допомогою якого втрата значення в одній частині речення (тексту) компенсується в іншій його частині, напр.: *In some people, however, the red color may evoke aggression.* – *Проте у деяких людей червоний колір може викликати агресію.* Тут відповідник *however* першотвору винесено на початок друготвору – *проте*.

2. Зміна порядку слів (replacement) у перекладеному реченні у порівнянні з реченням оригіналу відповідно до існуючих синтаксичних норм, напр.: *Definite proof to that effect is lacking.* – *Не існує достатніх доказів для цього явища;* *It was surprising for us to find out that such substance had not occurred in nature.* – *Ми були здивовані, з'ясувавши, що такої речовини в природі не існує.*

3. Поділ (partitioning) – це перетворення простого речення в МО на складносурядне або складнопірядне речення в МП.

а) **внутрішній поділ (inner partitioning)**, напр.: *The threatened boycott is foolish but instructive.* – *Бойкот, яким погрожують продукції флоридського виробництва, сам по собі безглуздий, але повчальний;* *Under this law a moving body is at rest.* – *Згідно з цим законом, тіло, що рухається, перебуває у стані спокою;* або поділ складного речення в МО на кілька простих речень, помічених на письмі крапками в МП;

б) **зовнішній поділ (outer partitioning)**, тж. **парцеляція (parceling)**, напр.: *Using specialized software the gathered dataset can be rendered as a virtual 3D model of the patient, this model can be easily manipulated but a surgeon to provide views from any angle and at any depth of within the volume.* – *Використовуючи спеціальне програмне забезпечення, зібрану базу даних можна розглядати як віртуальну 3-вимірну модель пацієнта. Хірургу легко оперувати цією моделлю, розглядаючи її під будь-яким кутом та на будь-якій глибині у межах діапазону.*

4. Інтеграція (integration) – це спосіб перекладу складносурядного чи складнопірядного речення простим реченням.

а) **внутрішня інтеграція (inner integration)**, напр.: *The Babylonians and their city state neighbors later developed the earliest system of economics using a metric of various commodities, that was fixed in a legal code.* – *Пізніше вавілоняни та їхні пограничні міста-держави удосконалили первинну систему економіки, застосовуючи метричну систему у формі різних товарів згідно зі зводом законів;* або шляхом об'єднання двох чи більше простих речень в МО в одне складне речення в МП;

б) **зовнішня інтеграція (outer integration)**, напр.: *The final objective is the creation of a 3D dataset. It reproduces the exact geometrical situation of the normal and pathological tissues.* – *Кінцева мета полягає у створенні 3-вимірної бази даних, яка відтворює точну геометричну конфігурацію здорових та патологічних тканин.*

ДОДАТОК 5
Stylistic Transformations / Techniques / Modulations

№	Stylistic transformations	Стилістичні трансформації	Examples
1.	logization	логізація	maiden, poet., young lady; form., chick; sl. – дівчина
2.	expressivation	експресивація	to go – чимчикувати; woman – газдиня; house – хата; coat – кожух
3.	modernization	модернізація	ait – заст. острівець; churl – icm. простолюдин (не кріпосний); yeoman – icm. фермер.
4.	archaization	архаїзація	the clothes – шати; lady – бояриня.

1. Логізація (logization) – це спосіб перекладу шляхом заміни емоційно-експресивної або етномаркованої одиниці МО стилістично нейтральним її відповідником у МП, що усуває або послаблює естетичну функцію першотвору, напр.: *maiden, poet., young lady, form., chick, sl. – дівчина, bucks – долари, bungalow – будинок, squaw – жінка, tomahawk – сокира, alligator skin – дефект поверхні, to give a sack – звільнити з роботи* та ін.

2. Експресивація (expressivation) – це спосіб перекладу шляхом заміни нейтральної одиниці МО її стилістично-маркованим відповідником у МП, що надає перекладу емоційно-експресивного забарвлення, напр.: *to go – чимчикувати, woman – газдиня, house – хата, coat – кожух, jacket – свита, жупан, cigarette – самокрутка*.

3. Модернізація (modernization) – це спосіб перекладу при якому відбувається скорочення часової дистанції, тобто «осучаснення» тексту. Перекладач прагне лише передати комунікативний намір автора. Оригінальний текст створювався для сучасного йому читача на сучасній для нього мові, текст перекладу також створюється на мові сучасній для перекладача, тобто, передає первинне значення оригіналу. Це полегшує розуміння тексту і довше зберігає його актуальність, проте може загрожувати виникненням протиріч між змістом старого тексту і сучасною мовою перекладу, а також втратою стилістичної своєрідності оригіналу.

4. Архаїзація (archaization) – це спосіб перекладу при якому відбувається збереження часової дистанції, тобто історизація, «состаріваніє» тексту. Перекладач прагне передати не тільки зміст, а й історичний колорит оригіналу, зануривши читача в атмосферу минулого, у час створення тексту. При цьому передається також подальше значення тексту – тобто стилістична складова.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бархударов Л. С. Структура простого предложения современного английского языка. – М.: 1996. – 200 с.
2. Калинина В. Д. Теория и практика перевода : курс лекцій / В. Д. Калинина. – М. : Изд-во РУДН, 2008. – 179 с.
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми / В. І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 576 с.
4. Карабан В. І. Переклад з української мови на англійську мову : навчальний посібник-довідник / В. І. Карабан, Дж. Мейс. – Вінниця : Нова Книга, 2003. – 608 с.
5. Ковганюк С.П. Практика перекладу.– К., 1968. – 235с.
6. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) / В. Н. Комиссаров. – М. : Высшая школа, 1990. – 254 с.
7. Комиссаров В. Н. Практикум по переводу с английского языка на русский / В. Н. Комиссаров, А.Л. Коралова. – М. : Высшая школа, 1990. – 127 с.
8. Коптилов В.В. Этапы работы переводчика. Вопросы теории художественного перевода. – М., 1971. – 325с.
9. Кияк Т. Р. Теорія та практика перекладу (німецька мова): підручник / Т. Р. Кияк, О. Д. Огуй, А. М. Науменко. – Вінниця : Нова Книга, 2006. – 592 с.
10. Мірам Г. Є. Основи перекладу: курс лекцій / Г. Є. Мірам. – К. : Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 240 с.
11. Міщенко Л. А. Посібник з художнього перекладу до курсу «Теорія і практика перекладу» / Л.А. Міщенко, О. М. Турченко. – Вінниця : Нова книга, 2003. – 176 с.
12. Пронина Р. Ф. Перевод английской научно-технической литературы / Р. Ф. Пронина. – М. : Высшая школа, 1986. – 175 с.
13. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. Очерки лингвистической теории перевода. – М., «Международные отношения», 1974.
14. Федоров А. В. Основы общей теории перевода. М.: Наука, 1986. – 254с.
15. Korunets I. V. Theory and Practice of Translation / I. V. Korunets. – Vinnutsya : Nova Knyha, 2001. – 448 p.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Веглин Ф.Ф. Многоступенчатый перевод. – М., 1978. – 367с.
2. Влахов С., Флорин С., Непереводимое в переводе. – М., 1980. – 376с.
3. Долінін І.Б. Синтаксично значимі категорії англійської мови. – М.: Просвіта, 1989 р.
4. Каушанская В. Л. Грамматика английского языка (на англ. языке). – Л.: Просвещение, 1973. – 319 с.

5. Краснова Л. В. До проблеми аналізу та інтерпретації художнього твору / Л. В. Краснова. – Дрогобич : ТзОВ «Вимір», 1997. – 147 с.
6. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту / В. А. Кухаренко. – М. : Просвещение, 1988. – 192 с.
7. Кияк Т. Р. Форма і зміст мовного знака / Т. Р. Кияк // Вісник ХНУ. – 2004. – № 635. – С. 75–78.
8. Левицкая Т.Р., Фиттерман А.М. Теория и практика перевода. – М.: Изд. лит-ры на ин. яз., 2003. – 263 с.
9. Миньяр-Белоручев Р.К. Методика обучения переводу на слух. – М., Изд-во ИМО, 1959
10. Миньяр-Белоручев Р.К. Общая теория перевода и устный перевод. – М.: Воениздат, 1980.
11. Миньяр-Белоручев Р.К. Пособие по устному переводу (Записи в последовательном переводе). – М., «Высшая школа», 1969
12. Мирам Г. Э. Профессия: переводчик.– К.: Ника-Центр Эльга, 1999.– 160 с.
13. Радчук В. Д. Що таке інтерпретація? / В. Д. Радчук. – К. : КНУ, 1997. – 207 с.
14. Чередниченко О.І. Теорія і практика перекладу. – К.: Либідь, 2005. - 370 с.
15. Чужакин А. П. Мир перевода – 7. Общая теория перевода и переводческой скорописи / А. П. Чужакин. – М. : Р. Валент, 2002. – 158 с.
16. Полюжин М.М. Теорія і практика перекладу з англійської мови на українську // М.М. Полюжин, Н.М. Максимчук, Л.Ф. Омельченко. – К.: НМКВО, 1991. – с.96.
17. Федорошин О. П. Євтіфєєв П. Ф. Англійська мова. Практикум з науково-технічного перекладу. – Тернопіль. – 2002. – 280с.
18. Bell R.T. Translation and translating: Theory and practice. – London: New York, 1991. – 298 p.

СЛОВНИКИ ТА ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Англо-український словник. Склав М.І.Балла. Т.т.1,2. – Київ: Вид-во «Освіта». 1996.
2. Андрианов С.Н., Берсон А.С., Никифоров А.С. Англо-русский юридический словарь. – Москва: Изд-во «Русский язык», Издательская фирма «Рея», 1993.
3. Англо-український фразеологічний словник. Склав К.Т.Баранцев. Київ: Вид-во «Радянська школа», 1969.
4. Бендзар Б., Бобинець С. Українська фонографічна передача антропонімів античної, англо-, німецько- і франкомовної літератур. – Ужгород, вид-во «Закарпаття», 2000.
5. Байков В., Хинтон Дж. Англо-русский русско-английский словарь: Современная лексика, идиомы, разговорные выражения, американизмы, сленг: Более 40000 сл. и словосоч. – М.: ЭКСМО, 2005. – 622 с.
6. Греймас А., Курте Ж. Объяснительный словарь, 1983. – 488 с.

7. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. – Київ-Кременчук, 1999.
8. А.В.Кунин Англо-русский фразеологический словарь. Издание третье, т.т. 1-2, «Советская энциклопедия», М., 1967. Издание четвертое, «Русский язык», М., 1984.
9. Литературные аллюзии, образы и цитаты в английском языке. Справочное пособие. Составитель Клюкина Т.П. Москва: Высшие курсы иностранных языков МИД СССР, 1990.
10. Советский энциклопедический словарь. – М.: Советская энциклопедия, 1980.
11. Сучасний тлумачний словник української мови: 65 000 слів/ За заг. ред. д-ра філолог. наук, проф. В. В. Дубічинського. – Х.: ШКОЛА, 2006. – 1008 с.
12. И.А.Уолш, В.П.Берков Русско-английский словарь крылатых слов. «Русский язык», М., 1985.
13. M.Benson, E.Benson, R.Ilson The BBI Combinatory Dictionary of English. John Benjamins Publishing Company, Amsterdam/Philadelphia. Изд-во «Русский язык», Москва. 1990.
14. Alan V. Deardorff Deardorff's Glossary of International Economics. 21 Dec, 2001 <http://www-personal.umich.edu/~alandear/glossary/>
15. Transliteration des Kyrillischen – Transliteration of Cyrillic – Lateinische Umschrift – ISO-Transliteration. 22 March, 2002 <http://kodeks.uni-bamberg.de/AKSL/Schrift/Transliteration.htm>
16. Ukrainian-English Transliteration Table. 22 March, 2002. <http://www.rada.kiev.ua/translit>

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Укладачі:

БОРИСОВА Аліна Олексіївна
КОЛЕСНИК Аліна Олексіївна
АРХИПОВА Вікторія Олександрівна
МАНУЄНKOVA Олена Олегівна
МУРАВЬОВА Олена Миколаївна

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ПЕРЕКЛАДУ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

для студентів денної та заочної форми навчання
економічного факультету
за напрямом підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка»

Підп. до друку __.06.13. Формат 60 × 84 1/16. Папір офсет. Друк офсет.
Ум. друк. арк. 5,7. Тираж 50 прим. Замов. №

Видавець і виготовлювач
Харківський державний університет харчування та торгівлі
61051, м. Харків – 51, вул. Клочківська, 333.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4417 від 10.10.2012 р.